

121.6

๑/๖4พ

ธ.3

พัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อของเด็ก

ปริญาพนธ์

ของ

ดวงใจ ลิมตโสภณ

28 ต.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

มกราคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

B. AM 515

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานี้เรียบร้อยแล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
จิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....
(อ.สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์) ประธาน

.....
(ผศ.วัฒนา ศรีสัตย์วาจา) กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....
(อ.สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์) ประธาน

.....
(ผศ.วัฒนา ศรีสัตย์วาจา) กรรมการ

.....
(รศ.ดร.ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร) กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานี้ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 29 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ในการทำปฏิญยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยตระหนักในความกรุณาอย่างสูงของ อ.สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ และ ผศ.วัฒนา ศรีสัตย์วาจา ที่ได้สละเวลาว่างเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาปฏิญยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำปรึกษาด้านการวิจัยและช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในการทำปฏิญยานิพนธ์ฉบับนี้จนกระทั่งสำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร ที่ท่านได้ให้คำปรึกษาด้านการวิจัยและช่วยตรวจแก้ไขเครื่องมือในการทำวิจัย และได้กรุณาเป็นกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติมด้วยความเต็มใจยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์แห่งคณะจิตวิทยาพัฒนาการทุกท่านและผศ.ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและดร.คุณุณี โยเหลา จากคณะสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ที่ให้ความรู้และให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและสถิติขณะที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ขอขอบพระคุณ อาจารย์เบญจมาศ จรรยาธรรม อาจารย์ใหญ่โรงเรียนชาลีสมุทร อาจารย์ณัฐษา เชาวลิทธิ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนศรีกุลพิทยาลงกรณ์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณสมกิจ กิจพูนวงศ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์และอ.อัญชลี สุตธรรม ที่ได้ให้ความกรุณาในการตรวจบทความภาษาอังกฤษตลอดจนเพื่อนๆพี่ๆน้องๆคณะจิตวิทยาพัฒนาการทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังรู้สึกซาบซึ้งในความรักความห่วงใย และการได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวและคุณกิตติศักดิ์ แสงขึ้นถนอม ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการทำปฏิญยานิพนธ์ให้สำเร็จ จึงขอโน้มรำลึกถึงพระคุณผู้มีวิมา ฌ ที่นี้ด้วย

ดวงใจ ลิมตโสภณ

10 มกราคม 2539

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	6
	ความสำคัญของการศึกษา.....	6
	ขอบเขตของการศึกษา.....	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
	นิยามปฏิบัติการ.....	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแหล่งความเชื่อ.....	11
	ความหมายของความเชื่อ.....	12
	ความเชื่อกับการรับรู้.....	12
	ความหมายของการรับรู้.....	14
	กระบวนการของการรับรู้.....	15
	ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการรับรู้.....	18
	พัฒนาการด้านการรับรู้ของเด็กวัยก่อนเรียน.....	35
	การรับรู้กับความจำ.....	46
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแหล่งความเชื่อ.....	52
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล.....	59
	ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู.....	59
	ประเภทของการอบรมเลี้ยงดู.....	60
	การอบรมเลี้ยงดูกับพัฒนาการของเด็กวัยก่อนเรียน.....	63
	การอบรมเลี้ยงดูกับการกำหนดแหล่งความเชื่อของเด็ก.....	65

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับการกำหนดแหล่ง	
ความเชื่อ.....	66
สมมติฐานของการศึกษา.....	69
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	71
การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	72
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	79
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	80
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
การเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการ	
มองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิงในเด็กที่มีระดับอายุต่างกัน...	85
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจาก	
การมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิงในเด็กที่มีระดับอายุต่างกัน	87
การเปรียบเทียบจำนวนเด็กระดับอายุเดียวกันในทุกๆระดับอายุ ที่มีความ	
สามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธี.....	92
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจาก	
การมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิงในเด็กที่ได้รับการอบรม	
เลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับต่างกัน.....	96

5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	100
ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	100
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	100
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	101
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
สรุปผลการศึกษา.....	101
อภิปรายผล.....	102
ข้อเสนอแนะ.....	108
 บรรณานุกรม.....	 111
 ภาคผนวก.....	 123
 ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	 140

1	แสดงกระบวนการที่ได้ก้ใช้ทำนายและอธิบายขึ้นของความรู้และการเกิดพฤติกรรมตามมา.....	31
2	แสดงพัฒนาการของการรับรู้ทางสายตาของเด็ก.....	37
3	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับอายุและเขตการศึกษา.....	71
4	แสดงค่าความถี่และร้อยละของจำนวนเด็กอายุ 3-6 ปีที่ตอบผ่านตามเกณฑ์พัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิง.....	85
5	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นในระดับอายุต่างกัน.....	88
6	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอกในระดับอายุต่างกัน.....	89
7	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัสในระดับอายุต่างกัน.....	90
8	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิงในระดับอายุต่างกัน.....	91
9	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนเด็กในระดับอายุเดียวกันทุกระดับอายุ ที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิง.....	92
10	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนเด็กที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิงเป็นรายคู่ในระดับอายุ 3 ปี	93
11	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนเด็ก ที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิงเป็นรายคู่ในระดับอายุ 4 ปี	94

12	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนเด็ก ที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ จากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิงเป็นรายคู่ในระดับ อายุ 5 ปี.....	95
13	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนด แหล่งความเชื่อจากการมองเห็นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับ ต่างกัน.....	96
14	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนด แหล่งความเชื่อจากการบอกที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับ ต่างกัน.....	97
15	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนด แหล่งความเชื่อจากการสัมผัสที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับ ต่างกัน.....	98
16	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนด แหล่งความเชื่อจากการอ้างอิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับ ต่างกัน.....	99

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แผนภูมิองค์ประกอบขอบข่ายการการรับรู้.....	16
2	แผนภาพตามทฤษฎีการรู้ของเพียเจต์.....	21
3	ขั้นตอนของโมเดลกลุ่มประมวลผลข้อมูล.....	51
4	กราฟแสดงความถี่ของจำนวนเด็กอายุ 3-6 ปี ที่มีพัฒนาการความสามารถในการ กำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิง จำแนกตามระดับอายุ.....	86

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ ช่วงปฐมวัยนับว่าเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นวัยพื้นฐานของพัฒนาการทุกด้านของบุคคล การพัฒนาพื้นฐานดังกล่าวครอบคลุมถึงพัฒนาการทางกายเพื่อให้ร่างกายเจริญตามวัยและแข็งแรง การพัฒนาทางสติปัญญาให้เกิดการรับรู้สิ่งแวดล้อมและสะสมประสบการณ์ การพัฒนาบุคลิกภาพโดยส่วนรวม(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2528:2) ช่วงปฐมวัยจัดว่าเป็นระยะวิกฤตเป็นระยะที่ไวต่อการเรียนรู้ ถ้าเด็กพลาดโอกาสการเรียนรู้จากประสบการณ์เหตุการณ์ พฤติกรรมใดๆที่ควรจะได้เรียนรู้หรือได้กระทำในช่วงนี้ จะมีผลต่อพัฒนาการและการปรับตัวของเด็ก(พรวณี ช.เจนจิต.2528:40) ดังที่มอร์(Moor)กล่าวว่า เด็กในช่วงอายุ 2-5ปี เป็นช่วงที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะพัฒนาทางสติปัญญามากที่สุด(อุษา สังข์น้อย.2531:1; อ้างอิงมาจาก Wynn.1977:112;อ้างอิงมาจาก Moor.n.d.)พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กจะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อ เด็กได้มีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้สิ่งต่างๆที่แวดล้อมตัวเด็ก โดยผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติ จะทำให้เด็กมีความสามารถในการรับรู้สิ่งต่างๆมากขึ้น

การรับรู้นับเป็นสื่อกลางสำคัญที่ทำให้เด็กเกิดประสบการณ์และเป็นกระบวนการที่นำความรู้เข้าสู่สมอง เพื่อให้สมองเก็บรวบรวมและจดจำสิ่งต่างๆเหล่านี้ไว้สำหรับเป็นพื้นฐานในการสร้างความคิดรวบยอดและใช้ความคิดนั้นในการแก้ปัญหาหรือค้นคว้าหาความรู้อื่นๆต่อไปโดยอาศัยความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน (เฮเลน กิตติพรนิมล.2521:1) การรับรู้เป็นกระบวนการแปลหรือตีความหมายของความรู้สึที่ได้รับจากการสัมผัส ทำให้ทราบว่าสิ่งเร้านั้นเป็นอะไร มีลักษณะอย่างไร และมีความหมายอย่างไรโดยอาศัยประสบการณ์เดิมช่วยในการแปลความหมาย การรับรู้จะเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการมองเห็น การฟัง การลิ้มรส การสัมผัสและการได้กลิ่น เป็นกระบวนการที่มีได้เกิดขึ้นเองแต่เป็นกระบวนการที่เกิดจากการเรียนรู้ การรับรู้จะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นกับชนิดและธรรมชาติของวัตถุหรือสิ่งเร้า อวัยวะรับสัมผัส การทำงานของ

ระบบสมอง ประสิทธิภาพ ตลอดจนความต้องการใส่ใจในขณะนั้น อาจกล่าวได้ว่า หากไม่มีการรับรู้การเรี้นรู้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ดังนั้นเราจึงถือว่าการรับรู้เป็นส่วนสำคัญยิ่งของทบวน การเรี้นรู้ของมนุษย์(จำเนียร ช่วงโชติและคนอื่นๆ.2519:26) ในการรับรู้เมื่ออินทรีย์รับ สัมผัสสิ่งที่เคยพบมาก่อน อินทรีย์จะทราบความหมายของสิ่งเร้านั้นควบคู่ไปด้วยแต่ถ้าพบสิ่งเร้า ใหม่ซึ่งยังไม่เคยพบไม่เคยรู้จักหรือไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ก็จะไม่สามารถบอกได้ว่าสิ่งที่ สัมผัสนั้นคืออะไร แต่จะมีความรู้สึกที่เกิดจากการรับสัมผัสเท่านั้น ซึ่งในทางจิตวิทยาไม่ถือว่าเป็น การเรี้นรู้(กันธา สุวรรณแสง.2532:130)

ถ้าจะพิจารณาการรับรู้ที่ผ่านอวัยวะรับสัมผัสทั้งห้าคือ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวหนัง การรับรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรู้ทางสายตาจะเป็นการรับรู้ที่สำคัญที่สุด(จำเนียร ช่วงโชติและ คนอื่นๆ.2519:80) ลอกินเบาน์(แสง ปิ่นมณี 2515:1;อ้างอิงมาจาก Augkinbaugh.n.d.) พบว่ามนุษย์เรี้นรู้โดยอาศัยการรับรู้ทางสายตาเป็นส่วนใหญ่คือ ร้อยละ90 จากการมองเห็น ใน ขณะที่ได้รับรู้จากการฟังร้อยละ5 และจากอวัยวะรับสัมผัสอื่นๆ(จมูก ลิ้น ผิวหนัง)ร้อยละ5 จะ เห็นว่ามนุษย์เรี้นรู้โดยอาศัยการรับรู้ทางสายตาเป็นส่วนใหญ่ ในวัยผู้ใหญ่เน้นไม่เพียงแต่จะรู้จัก สิ่งต่างๆว่าเป็นอะไรแต่ยังรู้ด้วยว่าเขารู้จักบางสิ่งบางอย่างนั้นได้โดยวิธีการรับรู้ชนิดไหน นั่นคือ เขารู้ถึงแหล่งของความเชื่อของเขา แจสโตร(สุภาพร ชาติเพชร.2531:9;อ้างอิงมาจาก ปิยวรรณ วิรัชชัย.2521:8;อ้างอิงมาจาก Jastrow.n.d.)ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าบุคคลเชื่อในสิ่ง ใดก็จะแสดงให้เห็นได้ในรูปของการกระทำหรือพูดเกี่ยวกับสิ่งนั้นโดยจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม และ ความเชื่อในสิ่งนั้นอาจจะนำไปในทางที่ถูกหรือผิดข้อเท็จจริงก็ได้ ในเด็กนั้นเด็กสามารถรับรู้สิ่ง ต่างๆว่าเป็นอะไรได้โดยผ่านทางประสาทสัมผัสทั้งห้าเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ แต่การที่เด็กรู้จักสิ่ง ต่างๆว่าเป็นอะไรนั้น ไม่ได้หมายความว่า เด็กจะเข้าใจถึงความรู้ที่เด็กได้รับด้วยว่าได้มาได้ อย่างไร ผ่านทางไหน นั่นคือเด็กจะสามารถบอกถึงแหล่งความเชื่อของเด็กได้หรือไม่ ความ สามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจะสัมพันธ์กับการรับรู้เหตุการณ์ จำเหตุการณ์และสัมพันธ์ เหตุการณ์ที่รับรู้กับความเชื่อ(O'Neill and Gopnik.1991:390)

ในทฤษฎีของเพียเจต์ เพียเจต์ได้กล่าวถึงความคิดของเด็กเล็กในชั้นก่อนเกิดเหตุผลโดย อธิบายถึงความสัมพันธ์ของจิตใจกับสาเหตุทางกายภาพว่า เด็กในวัยก่อนเรี้นยังไม่สามารถแยก แะระหว่างกายและจิตออกจากกันได้ ทำให้เด็กมีการเชื่อมโยงสิ่งต่างๆที่ไม่สัมพันธ์กันเข้าด้วย

กันเป็นเหตุเป็นผลซึ่งจะแสดงถึงความเชื่อของเด็กที่เกี่ยวกับการรับรู้สิ่งต่างๆที่อยู่รอบๆตัวเด็ก เช่นการเชื่อสิ่งต่างๆในทางตรงกันข้ามกับความเป็นจริง และความเชื่อเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของสิ่งต่างๆเด็กวัยก่อนเรียนจะมีความเชื่อว่า สิ่งต่างๆในโลกนี้เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ที่ไม่เป็นความจริงอย่างเป็นระบบ เช่น คนชุดทะเลสาบและเทน้ำลงในนั้นและน้ำทั้งหมดมาจากน้ำพุและท่อน้ำ เป็นต้น(Laurendeau and Pinard.1962:7-15) การเข้าใจแหล่งกำเนิดของความรู้เป็นสิ่งสำคัญ เพราะความรู้จะสัมพันธ์กับความเชื่อโดยที่การรู้นิดของเหตุการณ์ที่จะนำมาซึ่งความเชื่อของเด็กจะทำให้เด็กมีการรับรู้และแปลความหมายรวมทั้งมีความเชื่อที่ถูกต้องต่อไป

จากการศึกษาของวิมเมอร์และคนอื่นๆ(Wimmer and others.n.d.) ที่ถามคำถามเด็กเกี่ยวกับความรู้ของภาพที่อยู่ในกล่อง เด็กอายุ 3 ปีสามารถบอกได้ว่ามีภาพอะไรในกล่องแต่บอกไม่ได้ว่าเด็กรู้มาได้อย่างไร แต่เด็กอายุ 4 ปีจำนวน 7 ใน 10 คนสามารถบอกได้แสดงว่าเด็กอายุ 4 ปีมีความเข้าใจบ้างเกี่ยวกับความสำคัญของการได้รับข้อมูลว่าเป็นแหล่งสำคัญของความรู้ วิมเมอร์บอกว่าเด็กเล็กสามารถที่จะบอกได้เพียงว่า เด็กรู้หรือไม่รู้สิ่งที่อยู่ในกล่อง เมื่อเด็กมีอายุ 4 ปีขึ้นไป เด็กจะเริ่มมีเหตุผลของการเชื่อมโยงของการได้รับหรือไม่ได้รับข้อมูลและการรู้หรือการไม่รู้ด้วยเข้ากันสำหรับตัวของเด็กเองหรือคนอื่นนั่นคือ การเข้าใจถึงการได้รับความรู้จะพัฒนาได้ง่ายกว่าการเข้าใจในสิ่งที่เป็เหตุผลในการได้รับความรู้ (Meadows.1993:150;citing Flavell and others.1990;Mitchell and Robinson.1992;Pillow.1989;Ruffman and Olson.1989;Taylor and others.1991) ซึ่งจะสอดคล้องกับข้อค้นพบของเพียเจต์ที่ว่าเด็กวัยก่อนเรียนนั้นจะอยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการคิดที่ขึ้นอยู่กับการรับรู้กับการคิดอย่างมีเหตุผลตามความเป็นจริง (วีระ บุญชะภาณุจน.2532.78) ดังนั้นการให้เด็กเห็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น การเห็นของเด็กจะอยู่ในรูปของการรับรู้เฉพาะสิ่งที่เด็กเห็นเท่านั้น เด็กจะไม่สามารถเห็นในลักษณะของการเห็นที่เป็นการระลึกได้ กำหนดได้ หรือรู้มากกว่าเด็กที่มีอายุมากกว่า เนื่องจากเด็กยังขาดประสบการณ์ของความจริงที่ถูกสร้างขึ้นและประสบการณ์อื่นๆอีกมาก (Meadows.1993:150)

โอนีลและกอปนิค(O'Neill and Gopnik.1991:390-396) ได้ทำการศึกษาความสามารถของเด็กเล็กในการกำหนดแหล่งความเชื่อโดยทำการทดสอบดังนี้

การทดสอบที่ 1 เป็นการทดสอบถึงความสามารถของเด็กในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากวิธีรับรู้แบบต่างๆ โดยไม่มีเรื่องของการอ้างอิงที่จะทำให้เด็กสับสนเข้ามาเกี่ยวข้อง ชนิดของวิธีรับรู้ที่เป็นแหล่งความเชื่อที่เขาใช้เป็นวิธีที่เด็กคุ้นเคยและแยกแยะความแตกต่างได้โดยง่าย มีการใช้คำถามทางเลือกที่จัดลำดับแล้วให้เด็กตอบ ชนิดของวิธีรับรู้ที่เป็นแหล่งของความเชื่อที่เขาใช้คือ การมองเห็น การบอกและการสัมผัส โดยให้เด็กอายุ 3, 4 และ 5 ปีเรียนรู้เกี่ยวกับของเล่นในกล่องในวิธีการต่างๆ กัน 3 วิธีคือ วิธีการมองเห็น การบอกและการสัมผัสกับของเล่น และหลังจากสิ้นสุดวิธีการหนึ่ง เด็กจะได้รับคำถาม ถามเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่ในกล่องว่ามีของเล่นอะไรอยู่ในกล่อง และเด็กรู้ได้อย่างไรว่ามีของเล่นชนิดนั้นอยู่ในกล่องโดยทันที ในการทดสอบเด็กจะมีการฝึกเด็กให้คุ้นเคยกับวิธีการทดสอบก่อนทำการทดสอบจริงและในการตอบคำถาม ถ้าเด็กไม่สามารถตอบคำถามโดยทันทีว่าเด็กรู้ได้อย่างไร เด็กจะได้รับคำถามทางเลือกซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่ จากผลการศึกษาพบว่า เด็กอายุ 3 ปีสามารถกำหนดแหล่งความเชื่อได้ไม่ดี เด็กอายุ 4 ปีและ 5 ปีสามารถกำหนดแหล่งความเชื่อได้ จากผลการศึกษาทำให้โอนีลและกอปนิคสันนิษฐานว่า การที่เด็กอายุ 3 ปีสามารถกำหนดแหล่งความเชื่อได้ไม่ดีนั้น อาจเนื่องมาจากเด็กเล็กไม่สามารถที่จะเข้าใจวิธีการรับรู้แต่ละวิธีว่าเป็นอย่างไร ดังนั้นเขาจึงได้ทำการทดสอบต่อไปเพื่อทดสอบข้อสันนิษฐานนี้ว่าเป็นจริงหรือไม่

การทดสอบที่ 2 เป็นการทดสอบเพื่อดูว่า เด็กอายุ 3 ปีสามารถเข้าใจวิธีการรับรู้แต่ละวิธีหรือไม่ ผลการทดสอบพบว่าเด็กอายุ 3 ปีสามารถเข้าใจวิธีการรับรู้แต่ละวิธี โดยเด็กรู้ว่าการมองเห็น การบอกและการสัมผัส เด็กจะต้องทำอย่างไร

จากการทดสอบที่ 1 และ 2 แสดงให้เห็นว่าเด็กอายุ 3 ปีสามารถกำหนดแหล่งความเชื่อจากวิธีรับรู้ทุกด้านได้ไม่ดี ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของแฟเวล, กรีนและแฟเวล (O'Neill and Gopnik.1991:393;citing Flavell, Green and Flavell.1989) ที่พบว่า เด็กอายุ 3 ปีสามารถรับรู้วิธีการสัมผัสได้ดีมากและขัดแย้งกับของกอปนิคและกราฟ (O'Neill and Gopnik.1991:393;citing Gopnik and Graf.1989) ที่พบว่าเด็กอายุ 3 ปีสามารถรับรู้วิธีการอ้างอิงได้ดีกว่าวิธีการมองเห็นและวิธีการบอก จากผลการวิจัยที่ขัดแย้งกันนี้ ทำให้ออนีลและกอปนิคมีความสนใจว่า เด็กอายุ 3 ปีจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากวิธีสัมผัสดีกว่าวิธีอื่นจริงหรือไม่ และวิธีการอ้างอิงที่เด็กอายุ 3 ปีสามารถกระทำได้นั้นเป็นเรื่องที่

ไม่จริง ดังนั้นเขาจึงได้ทำการทดสอบที่ 3 ต่อไปอีกเพื่อศึกษาข้อสันนิษฐานนี้

การทดสอบที่ 3 เป็นการทดสอบเปรียบเทียบแหล่งความเชื่อที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการอ้างอิงที่ละคู่ในเด็กอายุ 3 และ 4 ปี เพื่อดูว่าเด็กสามารถกำหนดแหล่งความเชื่อจากวิธีรับรู้ใดดีกว่ากัน โดยเฉพาะการอ้างอิงเด็กระดับอายุนี้อาจทำได้น้อยมาก ผลการศึกษาพบว่า เด็กอายุ 3 ปีสามารถกำหนดแหล่งความเชื่อจากทุกวิธีได้ไม่ดีพอเท่ากัน โดยเฉพาะวิธีการอ้างอิงจะยากมากในเด็กวัยนี้ ส่วนเด็กอายุ 4 ปีสามารถกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น, การบอกและการสัมผัสได้ยากเว้นการอ้างอิงซึ่งจะยากในเด็กวัยนี้เช่นเดียวกัน

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เด็กอายุ 3 ปียังไม่สามารถกำหนดได้ว่า ประสิทธิภาพการรับรู้วิธีไหนจะนำมาซึ่งความเชื่อของเด็ก เด็กมีพัฒนาการของเหตุผลที่เป็นแหล่งของความเชื่อในระหว่างอายุ 3-6 ปี โดยที่ยังไม่สามารถกำหนดแน่นอนได้ว่า พัฒนาการของเหตุผลที่เป็นแหล่งกำเนิดของความเชื่อนั้นจะเริ่มเกิดขึ้นเมื่ออายุเท่าไร จากวิธีการรับรู้ที่ง่าย ๆ เด็กอายุ 3 ปีสามารถที่จะเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างการมองเห็นวัตถุและการรู้หรือไม่รู้เกี่ยวกับวัตถุนั้นโดย เด็กเล็กจะเข้าใจว่า ใครก็ตามที่มองเห็นวัตถุนั้นจะรู้เกี่ยวกับวัตถุนั้นมากกว่าคนอื่นที่ไม่ได้มองเห็นวัตถุ (O'Neill and Gopnik.1991:390;citing Pillow.1989;Pratt and Bryant.1990) ส่วนวิธีการอ้างอิงนั้นมีการศึกษาที่พบว่า เด็กจะเข้าใจถึงการอ้างอิงว่าเป็นวิธีที่เด็กได้รับความรู้เป็นเรื่องราวที่ยากมากสำหรับเด็กและจะไม่เกิดขึ้นจนกว่าเด็กจะมีอายุ 6 ปี (O'Neill and Gopnik.1991:390;citing Sodian and Schneider.1990;Sodian and Wimmer.1987;Wimmer,Hogrefe and Sodian.1988)

นอกจากพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อของเด็กจะขึ้นกับอายุแล้ว การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาและผู้ปกครองก็ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อด้วย ทั้งนี้เพราะการอบรมเลี้ยงดูเป็นการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมให้แก่เด็ก อันเป็นผลต่อประสบการณ์ส่วนตัวของเด็กซึ่งจะมีผลต่อพัฒนาการทางสติปัญญาและพัฒนาการทางภาษา(จักรี คบคงสันติ.2522:12;อ้างอิงมาจากดวงเดือน ศาสตร์ภักดิ์.2519:15)เด็กจะเกิดการเรียนรู้มากขึ้นเพียงใดย่อมอาศัยบทบาทของพ่อแม่ที่หาทางส่งเสริม ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่ในแต่ละครอบครัวจะมีหลายแบบที่แตกต่างกัน แต่ในการศึกษาของผู้วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลซึ่งเป็น

ส่วนหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย(ดวงเดือน พันธุมนาวิน.2520:32;อ้างอิงมาจาก Becker.1964:74))เป็นวิธีการหนึ่งที่พ่อแม่ให้ความรักและส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการคิด ตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆโดยสมเหตุสมผล สอดรับความสามารถและความคิดเห็นของลูก ไม่ตามใจและไม่เข้มงวดจนเกินไป การอบรมเลี้ยงดูจะมีความสัมพันธ์กับสติปัญญาและการพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากเท่าไรก็จะมีสติปัญญาสูงเท่านั้น(จำลอง วีระชาติ.2526:56) และภาษาทำให้ความคิดมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น(รัจรี คบคงสันติ.2522:15;อ้างอิงมาจาก Piaget.1967:17) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน่าจะทำให้เด็กมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อได้ด้วยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางในการศึกษาของโอนีลและกอปนิค (O'Neill and Gopnik.1991:390-396) มาเป็นแนวทางในการศึกษาในเด็กไทย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาว่าความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธี จะเริ่มมีพัฒนาการขึ้นเมื่ออายุเท่าไร และพัฒนาไปตามระดับอายุหรือไม่
2. เพื่อศึกษาว่าเด็กในระดับอายุเดียวกัน จะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีแตกต่างกันหรือไม่
3. เพื่อศึกษาว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับต่างกัน จะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีแตกต่างกันหรือไม่

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้บิดามารดา ครูและผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อของเด็กคือ ทำให้ทราบว่าความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อแต่ละวิธีจะมีพัฒนาการขึ้นเมื่ออายุเท่าไร และพัฒนาไปตามระดับอายุหรือไม่ เด็กในระดับอายุเดียวกันจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อแต่ละวิธีแตกต่างกันหรือไม่ และเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับต่างกัน จะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

สอนให้ที่เหมาะสมให้แก่เด็กตามความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อแต่ละวิธี และยังเป็นการช่วยกระตุ้นให้บิดา, มารดา, ครู และผู้เกี่ยวข้องให้ตระหนักถึง ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีที่ถูกต้องต่อไปด้วย

2. ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในวิชาจิตวิทยาการรับรู้ การคิดและการใช้เหตุผล

3. ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาในเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากร

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้คือ เด็กที่มีอายุระหว่าง 3 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กที่มีอายุระหว่าง 3 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 เลือกมาโดยสุ่มมาจากประชากรในเขตการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร 2 เขต จากเขตการศึกษาทั้งหมด 36 เขตจำนวน 160 คนแบ่งเป็นระดับอายุละ 40 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 ระดับอายุ แบ่งออกเป็น

1. ระดับอายุ 3 ปี
2. ระดับอายุ 4 ปี
3. ระดับอายุ 5 ปี
4. ระดับอายุ 6 ปี

3.1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล แบ่งเป็น

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ แบ่งเป็น

1. ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น
2. ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก
3. ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัส
4. ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กในการศึกษาคั้งนี้หมายถึง เด็กชายและเด็กหญิงที่มีอายุระหว่าง 3 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และชั้นประถมปีที่ 1 ในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2538 โดยแบ่งอายุออกเป็น 4 ระดับคือ

- 1.1 ระดับอายุ 3 ปี หมายถึง ระดับอายุ 3 ปีถึง 3 ปี 11 เดือน
- 1.2 ระดับอายุ 4 ปี หมายถึง ระดับอายุ 4 ปีถึง 4 ปี 11 เดือน
- 1.3 ระดับอายุ 5 ปี หมายถึง ระดับอายุ 5 ปีถึง 5 ปี 11 เดือน
- 1.4 ระดับอายุ 6 ปี หมายถึง ระดับอายุ 6 ปีถึง 6 ปี 11 เดือน

2. วัตถุทดสอบหมายถึง วัตถุที่เป็นอุปกรณ์ของแบบทดสอบ เป็นอุปกรณ์ที่เด็กรู้จักหรือคุ้นเคยมาก่อน ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นอุปกรณ์ในการให้เด็กบอกถึงวิธีการที่เด็กรับรู้วัตถุทดสอบนั้น

นิยามปฏิบัติการ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลหมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อกับลูกด้วยความสุจริตใจ ไม่ตามใจและเข้มงวดจนเกินไป ให้ความรักความอบอุ่นลูกอย่างมีเหตุผล ยอมรับนับถือความสามารถของลูกและให้ความร่วมมือลูกอย่างเหมาะสม แบ่งเป็น 2 ระดับตามปริมาณความมากน้อยของพ่อแม่ที่ใช้เหตุผลในการอบรมเลี้ยงดูลูก สามารถวัดได้จากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของดวงเดือนพันธุ์นาวัน (ดวงเดือน พันธุ์นาวัน. 2528) ที่ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงและแก้ไขข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ มีมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย พิกัดของคะแนนรวมของผู้ตอบอยู่ระหว่าง 10-60 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวม เป็นผู้ที่ได้รับปริมาณ

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก ส่วนผู้ที่ได้รับคะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นผู้ที่ได้รับปริมาณการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย

2. ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ หมายถึง ความสามารถในการบอกถึงชนิดของประสบการณ์ที่เด็กรับรู้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จำเหตุการณ์นั้นและสัมพันธ์เหตุการณ์นั้นกับความเชื่อของตนว่า เด็กได้รับความรู้นั้นมาได้อย่างไร นั่นคือ เด็กสามารถบอกถึงแหล่งความเชื่อของตนได้หรือไม่ว่า เด็กรู้อย่างไรว่ามีวัตถุทดสอบอะไรอยู่ในถุง เด็กรู้ได้จากการมองเห็น การบอก การสัมผัสหรือการอ้างอิง ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นคือ

2.1 ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น หมายถึง ความสามารถในการตัดสินแหล่งความเชื่อของเด็ก จากการที่เด็กรับรู้วัตถุได้โดยใช้สายตาเข้าไปสัมผัสกับวัตถุทดสอบที่อยู่ในถุง เพื่อรับรู้รายละเอียดของวัตถุโดยที่ไม่ได้ใช้มือเข้าไปสัมผัสกับวัตถุหรือได้ยินชื่อของวัตถุทดสอบมาก่อนหรือรวมทั้งไม่ได้เห็นวัตถุชิ้นไปด้วย เด็กสามารถตัดสินแหล่งความเชื่อของเด็กโดยบอกได้ว่า เด็กรู้ได้ว่ามีวัตถุอะไรอยู่ในถุงจากการที่เด็กมองเห็น ซึ่งสามารถวัดได้โดยวัดจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก หมายถึง ความสามารถในการตัดสินแหล่งความเชื่อของเด็ก จากการที่เด็กรับรู้วัตถุได้โดยการได้ยินชื่อของวัตถุทดสอบที่อยู่ในถุงที่ผู้วิจัยบอกกับเด็ก โดยที่เด็กไม่สามารถมองเห็นหรือใช้มือสัมผัสกับวัตถุนั้นรวมทั้งไม่ได้เห็นวัตถุชิ้นไปด้วย เด็กสามารถตัดสินแหล่งความเชื่อของเด็กโดยบอกได้ว่า เด็กรู้ได้ว่ามีวัตถุอะไรอยู่ในถุงจากการที่เด็กได้ยินผู้วิจัยบอก ซึ่งสามารถวัดได้โดยวัดจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.3 ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัส หมายถึง ความสามารถในการตัดสินแหล่งความเชื่อของเด็ก จากการที่เด็กรับรู้วัตถุได้โดยการใช้มือเข้าไปสัมผัสกับวัตถุทดสอบที่อยู่ในถุงเพื่อรับรู้รายละเอียดของวัตถุโดยที่เด็กไม่สามารถมองเห็นวัตถุที่เด็กสัมผัสหรือได้ยินชื่อของวัตถุที่เด็กสัมผัสมาก่อนรวมทั้งไม่ได้เห็นวัตถุชิ้นไปด้วย เด็กสามารถตัดสินแหล่งความเชื่อของเด็กโดยบอกได้ว่า เด็กรู้ได้ว่ามีวัตถุอะไรอยู่ในถุงจากการที่เด็กใช้มือสัมผัสกับวัตถุ

นั้น ซึ่งสามารถวัดได้โดยวัดจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัสที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.4 ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิง หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจแหล่งความเชื่อของเด็ก จากการที่เด็กรับรู้วัตถุที่อยู่ในถุงได้โดยการดูจากวัตถุชิ้นที่ผู้วิจัยชี้ให้เด็กดู เด็กสามารถจะอ้างอิงจากวัตถุชิ้นไปยังวัตถุทดสอบได้โดยที่เด็กไม่สามารถมองเห็นวัตถุทดสอบหรือสัมผัสกับวัตถุหรือได้ยินชื่อของวัตถุทดสอบมาก่อน เด็กสามารถตัดสินใจแหล่งความเชื่อของเด็กโดยบอกได้ว่า เด็กรู้ได้ว่ามีวัตถุอะไรอยู่ในถุงจากการที่เด็กเห็นวัตถุชิ้น ซึ่งสามารถวัดได้โดยวัดจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจะเกี่ยวข้องกับ การรับรู้ ความจำและความเชื่อของเด็ก โดยที่เด็กจะสามารถบอกถึงแหล่งความเชื่อได้หรือไม่ จำเป็นต้องมีการรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จำเหตุการณ์นั้นและสัมพันธ์เหตุการณ์ที่ได้รับกับความเชื่อของเด็ก ดังนั้นผู้วิจัยจะขอลำดับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการกำหนดแหล่งความเชื่อ
 - 1.1 ความหมายของความเชื่อ
 - 1.2 ความเชื่อกับการรับรู้
 - 1.3 ความหมายของการรับรู้
 - 1.4 กระบวนการของการรับรู้
 - 1.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้
 - 1.6 พัฒนาการด้านการรับรู้ของเด็กวัยก่อนเรียน
 - 1.7 การรับรู้กับความจำ
 - 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการกำหนดแหล่งความเชื่อ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
 - 2.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู
 - 2.2 ประเภทของการอบรมเลี้ยงดู
 - 2.3 การอบรมเลี้ยงดูกับพัฒนาการของเด็กวัยก่อนเรียน
 - 2.4 การอบรมเลี้ยงดูกับการกำหนดแหล่งความเชื่อ
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับการกำหนดแหล่งความเชื่อ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการกำหนดแหล่งความเชื่อ

1.1 ความหมายของความเชื่อ

ฟิชเบินและเอจเซน (Fishbein and Ajzen, 1975:131) ได้กล่าวถึงความเชื่อว่า หมายถึง ความน่าจะเป็นไปได้ของการตัดสินใจของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการแยกแยะโลกของเขา เกี่ยวกับความเข้าใจของบุคคลต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม โดยความน่าจะเป็นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการตอบสนอง และสิ่งกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองได้จะต้องมีความสัมพันธ์กับเป้าหมายของความคิดเหตุผลและจุดมุ่งหมายของบุคคล

โรส (Rose, 1971:44) ได้ให้ความหมายของความเชื่อว่าเป็น การโต้แย้งกันระหว่าง ความถูกต้องกับความผิด ความเชื่อเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการคิด จัสโตร (ปิยารมณ วิรัชชัย, 2521:8; อ้างอิงมาจาก Jastrow.) กล่าวว่า ถ้าบุคคลเชื่อในสิ่งใดก็จะแสดงให้เห็นได้ในรูปของการกระทำหรือพูดเกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ โดยจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม และความเชื่อในสิ่งนั้นๆ อาจจะเป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือผิดจากข้อเท็จจริงก็ได้

ไชน์ (Scheibe, 1970:1) ได้ให้ความหมายของความเชื่อว่าเป็น ความเชื่อคล้ายกับสิ่งที่คิดแน่นอนอยู่ในความคิด ในความเข้าใจ เป็นรูปหนึ่งของความรู้และการกระทำ เมื่อบุคคลมีความเชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะเป็นเครื่องกำหนดความโน้มเอียงในการกระทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างแน่นอน

สุชา จันทรเฒ (สุชา จันทรเฒ, 2533:241) ได้ให้ความหมายของความเชื่อว่าเป็น การยอมรับเกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นความจริง เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับศาสนา ลัทธิ ตลอดจนเรื่องอื่นๆ

จากความหมายของความเชื่อที่มีผู้กล่าวมาต่างๆ กันนี้ เราอาจสรุปความหมายของความเชื่อได้ว่า เป็นความนึกคิดหรือความเข้าใจของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผลอัน เป็นแนวโน้มนำให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตามความคิดและความเข้าใจนั้นๆ

1.2 ความเชื่อกับการรับรู้

ความเชื่อและการรู้ได้ของคนเรานั้นอาจเกิดขึ้นได้โดยวิธีต่างๆ ไป 4 วิธีคือ (กมล สด ประเสริฐ, 2516:6-7)

1. วิธีคิดมันหรือเกาะแน่นในของเดิม เมื่อคนรู้และเชื่อในสิ่งใดก็ยึดมันหรือฝังแน่นอยู่กับสิ่งนั้นและทักท้วงเอาว่าสิ่งนั้นเป็นจริง

2. วิธีคิดอำนาจเหนือ เป็นวิธีสร้างความเชื่อจากอำนาจของผู้รู้

3. วิธีรู้ได้และเชื่อสิ่งที่เกิดขึ้นก่อน คนเรามักจะเชื่อในสิ่งที่ผู้กระทำไว้มาก่อนและสิ่งนั้นก็มีเหตุผลให้น่าเชื่อถือ

4. วิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีการตรวจสอบเพื่อพิสูจน์ว่าจริงหรือไม่ก่อนที่จะเชื่อ
ความเชื่อเกิดจากประสบการณ์ของเด็ก ทศนคติและความเชื่อของบุคคลจะเปลี่ยนไปได้
โดยอาศัยองค์ประกอบบางอย่างที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมความเชื่อคือ (สุโท เจริญสุข 2520: 40-41)

1. อายุ คนที่อายุมากกว้างขวางก็เจริญขึ้น ความคิดเห็นของคนก็เจริญขึ้นด้วย

2. ระดับการศึกษาทั่วไป คนที่มีการศึกษาและประสบการณ์มาก จะช่วยเพิ่มพูนสติปัญญา
และความสามารถให้กับตนเองเสมอ ทำให้เกิดเจตคติที่กว้างขวางและอุปทานในสิ่งต่างๆได้มาก

3. ชั้นของการเรียน จบชั้นไหนของการศึกษา ผู้ที่เคสผ่านชั้นสูงๆก็รู้มากเห็นมาก คิด
มากเป็นธรรมดา พัฒนาการทางด้านความเชื่อและอุดมคติจึงเป็นไปได้ดีกว่าคนที่มีการศึกษาระดับ
ต่ำกว่า

4. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม คนที่มีเงินมากย่อมแสวงหาสิ่งที่ต้องการได้มากกว่า
และดีกว่าคนขาดเงิน การได้ท่องเที่ยวในต่างประเทศก็ช่วยให้คนเพิ่มความรู้ลึกลงในทางที่ถูก
ต้องเช่นกัน

5. อาชีพ ทศนคติ และศีลธรรมจรรยาย่อมเป็นตามอาชีพของตน เช่น พวกที่มีอาชีพชั้น
สูงที่สังคมยกย่องจะมีแนวโน้มว่าจะเป็นบุคคลที่มีความคิดถูกต้องอยู่กับประเพณี ระเบียบแบบแผน

6. เพศ ความแตกต่างทางเพศชี้ให้เห็นว่า ความเป็นไปของสังคมเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้
บ้าง เช่น การดื่มสุรา ผู้ชายจะมากกว่าผู้หญิง การเชื่อฟังปฏิบัติตามกฎหมายไม่ฝ่าฝืนข้อบังคับ
ผู้หญิงจะมากกว่าผู้ชาย

อาจกล่าวได้ว่า บุคคลจะมีพฤติกรรมเกี่ยวกับความเชื่ออย่างไรไม่มีเหตุผลมากนักขอเพียง
โคขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ระดับความไม่มั่นคงทางอารมณ์ที่เขามีอยู่ การขาดความรู้
เกี่ยวกับสิ่งนั้น ระดับอายุ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนผลการอบรมสั่งสอน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของเด็กในการกำหนด
แหล่งความเชื่อโดยใช้วิธีการรับรู้ที่เป็นแหล่งความเชื่อ 4 วิธีคือ การมองเห็น การบอก การ

สัมผัสและการอ้างอิง ซึ่งเด็กจะสามารถกำหนดแหล่งความเชื่อในแต่ละวิธีได้อย่างถูกต้องหรือไม่ นั่นก็ขึ้นอยู่กับว่าเด็กสามารถรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จำเหตุการณ์และสัมพันธ์ประสบการณ์ที่เด็กได้รับกับความเชื่อของเด็กได้หรือไม่

1.3 ความหมายของการรับรู้

การรับรู้เป็นกระบวนการที่มีระดับตั้งแต่ง่ายสุดถึงซับซ้อนที่สุดจนยากแก่การเข้าใจ นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของการรับรู้แตกต่างกันออกไป เช่น

การรับรู้คือ การตีความหมายจากการรับสัมผัส (Sensation) ในการรับรู้ที่เราไม่เพียงแต่มองเห็น ได้ยิน หรือได้กลิ่นเท่านั้น แต่เราต้องรับรู้ด้วยว่า วัตถุหรือสิ่งเร้าที่เรารับรู้คืออะไร มีรูปร่างอย่างไร อยู่ทิศใด ไกลกว่าเรามากน้อยแค่ไหน เป็นต้น ทั้งหมดที่เราบอกได้นี้เป็นการใส่ความหมายให้กับสิ่งต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในการรับสัมผัส

ในแง่ของพฤติกรรม การรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดแทรกอยู่ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองต่อสิ่งเร้าดังแผนภูมิ

สิ่งเร้า -----> การรับรู้ -----> การตอบสนอง

ประนอม สโรชมาน (2520:52) ได้นิยามการรับรู้ว่าหมายถึง การแปลหรือการตีความการรับรู้รู้สึกออกมาเป็นสิ่งที่มีความหมายและสามารถเข้าใจได้

ชัยพร วิชาวุธ (2525:188) ได้นิยามการรับรู้ว่าหมายถึง กระบวนการตีความสิ่งที่รับสัมผัสต่างๆ เพื่อให้ทราบว่าสิ่งนั้นคืออะไร สิ่งที่รับรู้มีทั้งที่เป็นวัตถุ มนุษย์ด้วยกันและความ เป็นไปภายในจิตใจของตนเอง

จักรี นนเกตุวิชา (2536:1) ได้นิยามการรับรู้ว่าเป็น ขบวนการประมวลและตีความ จากข้อมูลต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเราที่ได้จากการรับรู้

ฮิลการ์ด (กันยา สุวรรณแสง 2532:127; อ้างอิงมาจาก Hilgard.1960:65) นิยามการรับรู้เป็นการทำงานของอินทรีย์ขั้นแรกสุดของการติดต่อกับโลกภายนอกโดยผ่านประสาทสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้นและผิวหนัง ช่วยให้อินทรีย์เรารู้สิ่งเร้าทั้งปวงได้

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การรับรู้หมายถึง ขบวนการที่คนเรามีประสบการณ์กับวัตถุ หรือ

เหตุการณ์ต่างๆโดยอาศัยอวัยวะรับสัมผัสทำให้ทราบว่าสิ่งเร้านั้นเป็นอะไร มีลักษณะอย่างไร และมีความหมายอย่างไร ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์เดิมช่วยในการแปลความหมาย

1.4 กระบวนการของการรับรู้

กระบวนการของการรับรู้จะเกิดขึ้นต้องประกอบไปด้วย

1. อากาการสัมผัส
2. การแปลความหมายจากอากาการสัมผัส
3. การใช้ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมเพื่อช่วยแปลความหมาย

การรับรู้จะเกิดขึ้นตามลำดับขั้นดังนี้คือ

1. สิ่งเร้ากระทบอวัยวะรับสัมผัสของอินทรีย์
2. กระแสประสาทสัมผัสจะวิ่งไปตามระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งมีศูนย์กลางที่สมอง
3. จะมีการแปลความหมายออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจโดยอาศัย
 - 3.1 ความจำ ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม
 - 3.2 ความต้องการ คุณค่า ทศณคติและบุคลิกลักษณะของบุคคล
 (จำเนียร ช่างโศติและคนอื่นๆ.2519:82-83)

รัจรี นพเกตุวิชา(2536:2) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกระบวนการรับรู้ว่า ประกอบด้วยแผนภูมิดังนี้

ตัวกระตุ้น (วัตถุ เหตุการณ์ที่เป็นจริง)

↓

↓ (1) พลังงานกระตุ้น ข้อมูล

↓

อวัยวะรับความรู้สึก

↓

↓ (2) กระแสประสาทขึ้นสู่สมอง

↓

สมองรับสัญญาณหรือเกิดความรู้สึก

↓

↓ (3) การตีความหมาย

↓

การรับรู้

การศึกษาการรู้สึกคือ ขั้น 1-2

การศึกษาการรับรู้คือ ขั้น 1-3 คือศึกษาขั้นตอนการรู้สึกและตีความจากสิ่งที่ได้จากการรู้สึก

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิองค์ประกอบของขั้นตอนการรับรู้

ชัยพร วิทชาวุธ(2525:190) ได้กล่าวถึง กระบวนการรับรู้ที่สามารถแบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอนคือ ขั้นการรู้สึกและขั้นการตีความ ขั้นการรู้สึกเป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบระบบสัมผัสของร่างกาย สิ่งเร้าหมายถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อระบบประสาทสัมผัสของร่างกาย สิ่งเร้าเป็นได้ทั้งพลังงานและสสารทั้งที่อยู่ภายนอกและภายในร่างกายของเรา ถ้าสิ่งเร้าเป็นพลังงานส่งจากภายนอกการรู้สึกที่เกิดขึ้นก็จะเป็นการเห็น ส่วนสิ่งเร้าภายในได้แก่ การทำงานของอวัยวะและเซลล์ต่างๆโดยเฉพาะเซลล์ประสาท เพราะฉะนั้นจึงถือได้ว่า การรู้สึกเป็นการตอบสนองแรกสุดต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบระบบประสาทสัมผัส ระบบประสาทสัมผัสทำหน้าที่จับการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม

ที่มีอยู่ในและนอก ร่างกายมนุษย์ตลอดเวลา การรู้สึกนี้เองเป็นกระบวนการรับข่าวสารเพื่อตีความต่อไป การรู้สึกจึงเป็นข้อมูลสำหรับการตีความเพื่อการรับรู้ จึงเป็นพื้นฐานของการรับรู้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้(จำเนียร ช่วงโชติและคนอื่นๆ.2519:142-165)

1.คุณลักษณะของสิ่งเร้าต่อการรับรู้

1.1 สิ่งเร้าภายนอก คุณสมบัติของสิ่งเร้าที่ดึงดูดความตั้งใจของคน ได้แก่ ของที่มีขนาดใหญ่, ระดับความเข้มหรือความหนักเบาของสิ่งเร้า, การกระทำซ้ำๆ, การเคลื่อนที่หรือการเปลี่ยนระดับและการตัดกัน

1.2 สิ่งเร้าภายใน ได้แก่ ความสนใจชั่วขณะและความสนใจที่ติดเป็นนิสัย (สุชา จันทรเฒ.2533:130)

2.คุณลักษณะของผู้รับรู้ ได้แก่ ความต้องการหรือแรงขับ,ทัศนคติ,บุคลิภาพและการปรับตัวส่วนบุคคล

3.ความใส่ใจและการรับรู้ โดยปกติคนเรามักมีความใส่ใจหรือตั้งใจต่อสิ่งใดไม่ได้นาน ซึ่งครั้งนี้อยู่ขึ้นอยู่กับอายุและช่วงความสนใจของแต่ละบุคคล ยิ่งอายุน้อยยิ่งมีความใส่ใจต่อสิ่งต่างๆในระยะเวลาสั้นมาก ยิ่งอายุมากระยะเวลาของความใส่ใจต่อสิ่งต่างๆจะมีมากขึ้นตามลำดับ แต่ก็ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น จะเป็นช่วงสั้นยาวเพียงใดขึ้นอยู่กับบุคคล

ในการรับรู้สิ่งใดก็ตาม ถ้าหากเรามีความตั้งใจที่จะรับรู้หรือสนใจที่จะรับรู้ เรามักจะเห็นหรือได้ยินสิ่งนั้นก่อน(สุชา จันทรเฒ.2533:129) แบนดูรา(Bandura) นักทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมได้กล่าวถึงความสำคัญของการให้ความเอาใจใส่ว่า เป็นองค์ประกอบหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบต่างๆว่า เมื่อเด็กได้สังเกตเห็นตัวแบบ แต่เด็กไม่เอาใจใส่ต่อลักษณะของตัวแบบและไม่เอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างเป็นประจำและไม่พึงพอใจที่จะปฏิบัติตามแล้ว เด็กจะประสบความล้มเหลวในการแสดงพฤติกรรมในเวลาต่อมา (อาร์ เมอเร โทมัส. 2535:386)

4.การเตรียมพร้อมที่จะรับรู้ จะมีผลต่อการรับรู้ของคณานั้นคือ ถ้าเราได้มีการเตรียมตัวเตรียมพร้อมต่อการรับรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว เราย่อมรับรู้สิ่งนั้นได้ดีหรือคล้ายคลึงสิ่งที่เขาได้รับการเตรียมตัวมา

5.ความต้องการและคุณค่า

6. บุคลิกภาพของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

ทอชและแมคคีน (Kemp, 1975:14; citing Touch and McLean, 1962:66-68)

ได้สรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการรับรู้ไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมที่คาดหวังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนไม่อาจเกิดขึ้นได้ ถ้าปราศจากการรับรู้
2. พฤติกรรมเป็นผลมาจากการรับรู้ในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการรับรู้

ในอนาคต

3. ผู้รับรู้ (perciever) และสิ่งแวดลอมมิได้อยู่อย่างอิสระ
4. ความหมายของสิ่งที่รับรู้ นั้น ผู้รับอาศัยประสบการณ์เดิมที่สะสมไว้เป็นพื้นฐานในการ

ตีความหมาย

5. ประสบการณ์การรับรู้เป็นสิ่งเฉพาะตัวบุคคล
6. การรับรู้เป็นการเชื่อมโยงกันระหว่างประสบการณ์ในอดีตกับประสบการณ์ใหม่ในอันที่

จะช่วยตีความหมาย

7. สิ่งต่างๆที่เข้ามาผูกพันอย่างใกล้ชิดและเกิดขึ้นบ่อยๆจากประสบการณ์ในอดีตของ

บุคคลจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้มากกว่าสิ่งที่ไม่คุ้นเคย

8. ด้วยเหตุที่บุคคล 2 บุคคลไม่อาจอยู่ในสถานที่เดียวกัน ในเวลาเดียวกันได้ ฉะนั้น จึงมองเห็นสิ่งแวดลอมต่างกันไม่มากนัก

9. บุคคล 2 บุคคลจะไม่สามารถให้ความหมายของสิ่งต่างๆที่เขาพบเห็นได้ตรงกัน ถ้ามี ประสบการณ์ร่วมกันจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความหมาย ทำให้การสื่อสารนั้นดำเนินไปได้ ด้วยดี

1.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

1. ทฤษฎีการแปลความหมายการรับรู้ของเฮลมโฮลทซ์ (HELMHOLTZ'S PERCEPTUAL INFERENCE THEORY)

เฮลมโฮลทซ์ (Helmholtz) ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้และพัฒนาการด้านการรับรู้ โดยเชื่อว่า การที่มนุษย์จะรับรู้ได้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการตีความหรือแปลความหมายที่ โดยอัตโนมัติตนเองและเชื่อว่าการรับรู้ของมนุษย์เป็นผลมาจากประสบการณ์ในอดีต เฮลมโฮลทซ์ ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า ระบบประสาทสัมผัสเพียงอย่างเดียวไม่สามารถอธิบายความหลากหลายของ

การรับรู้ทางสายตาได้ นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ทำให้เกิดการรับรู้ที่คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงได้ ทฤษฎีนี้มีสาระสำคัญคือ

ประเด็นที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของประสบการณ์ต่อการพัฒนาการด้านการรับรู้ ซึ่งเฮลมโฮลทซ์ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของการแปลความหมายและสรุปว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆในอดีตจะยังคงอยู่ต่อไป เพื่อที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับเหตุการณ์ในปัจจุบัน ดังนั้นสัญลักษณ์สามารถสื่อความหมายถึงบางสิ่งบางอย่างได้ เนื่องจากมีสัญลักษณ์เหล่านั้นอยู่แล้วในอดีต การแปลความหมายแต่ละครั้งจะขึ้นอยู่กับ การเชื่อมโยงความคิดเข้าไปสู่ระบบความจำของผู้รับสัมผัส ด้วยเหตุนี้ประสบการณ์ในอดีตจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง และถ้าประสบการณ์มีผลต่อพื้นฐานการแปลความหมายการรับรู้แล้ว ประสบการณ์ย่อมมีส่วนทำให้มนุษย์รับรู้สิ่งต่างๆได้ ข้อสรุปดังกล่าวทำให้ทฤษฎีของเฮลมโฮลทซ์ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะในหมู่นักธรรมชาติวิทยา เพราะข้อสรุปนี้ทำให้ทฤษฎีนี้มีความชัดเจนในการอธิบายความสามารถด้านการรับรู้เป็นสัญชาตญาณ หรือเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้

ประเด็นที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับกลไกเชิงตรรกศาสตร์ของการรับรู้ เฮลมโฮลทซ์เชื่อว่าการรับรู้เกิดมาจากพันธุกรรมโดยเด็กจะมีการรับรู้ติดตัวมาแต่กำเนิด การรับรู้ของเด็กจะขึ้นกับกลไกเชิงตรรกศาสตร์ โดยกลไกนี้จะมีลักษณะเป็นตัวดึงดูดความคิดและเชื่อมโยงการรับรู้ที่ถูกบูรณาการแล้วกับความเข้าใจโลกภายนอกเข้าด้วยกัน เขาเชื่อว่ากระบวนการนี้จะเป็นกระบวนการเดียวกันกับการตัดสินใจเรื่องการรับรู้ในสิ่งต่างๆ เช่น ในเรื่องของการกะระยะทางและในเรื่องคุณค่าของสี ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาโดยใช้กลไกเชิงตรรกศาสตร์ ถ้าเป็นดังที่กล่าวจริงควรมีการทดลองในเรื่องของการพัฒนาการของการรับรู้หรือพัฒนาการของการคิด เพื่อนำผลที่ได้มาช่วยให้เราเข้าใจในบางสิ่งบางอย่างที่ยากที่เป็นปัญหาทางเหตุผลโดยเฉพาะในเด็กเล็ก ดังนั้นที่กล่าวมานี้จึงคงเป็นเหตุผลที่จะอ้างได้ว่า เราควรศึกษาถึงความสามารถในการรับรู้ที่ว่า เด็กได้รับมาได้อย่างไรมากกว่าที่จะศึกษาว่าเด็กใช้อย่างไร เนื่องจากเขาเห็นว่า กลไกทางตรรกศาสตร์นี้มีผลต่อการรับรู้และพัฒนาการทางการรับรู้เป็นสิ่งสำคัญ(Bryant. 1974: 2-5)

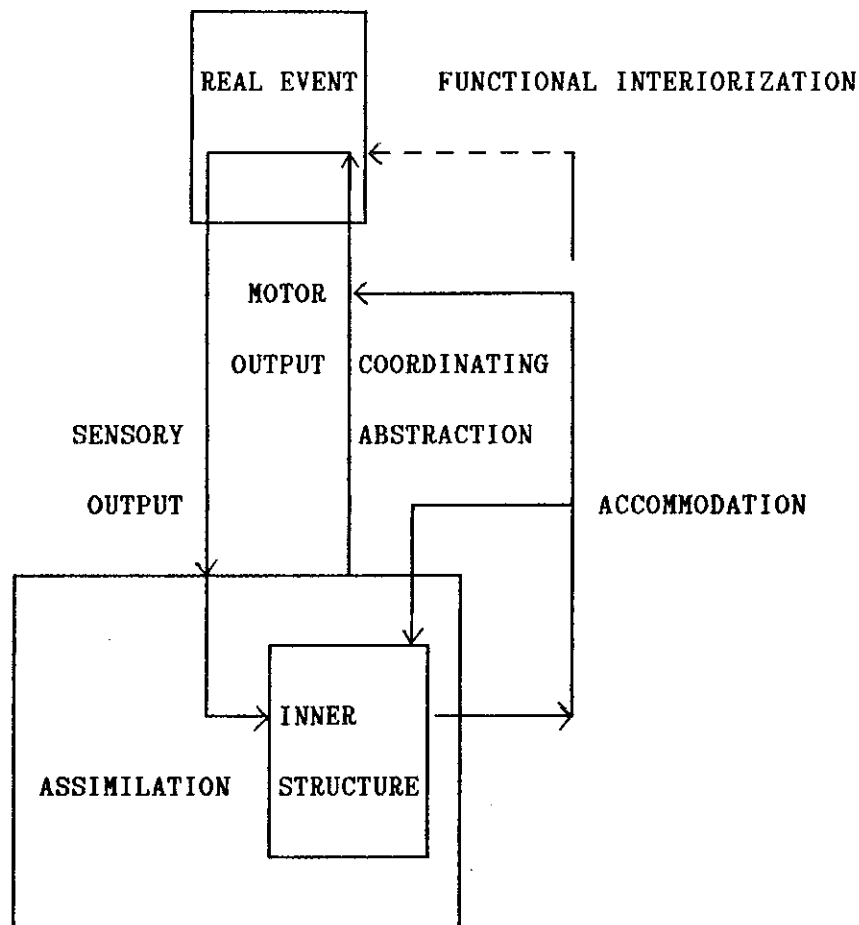
2. ทฤษฎีแห่งความรู้ของเพียเจต์ (PIAGET'S GENETIC EPISTEMOLOGY)

ในสังกัดแห่งความรู้ของเพียเจต์ เพียเจต์ถือว่า ความรู้เป็นกระบวนการอันหนึ่ง การรับรู้ในสิ่งใดหมายถึงการได้กระทำต่อสิ่งนั้น อาจเป็นการกระทำทางความคิดหรือการกระทำทาง

สรีระหรือทั้ง 2 อย่างก็ได้ เมื่อเด็กโตขึ้นมีประสบการณ์มากขึ้นมีวุฒิภาวะเพิ่มมากขึ้น เด็กจะสามารถสร้างภาพในสมองและสัญลักษณ์ได้ซึ่งเป็นตัวแทนของวัตถุและความสัมพันธ์ ดังนั้นความรู้ของเด็กที่มีอายุมากกว่าจึงเพิ่มมากขึ้นและได้กลายมาเป็นกิจกรรมทางสมองและมีการกระทำภายในในรูปแบบของสัญลักษณ์ต่างๆ ส่วนการเพิ่มพูนความรู้ของเด็กที่โตกว่าจะเป็นกิจกรรมทางสมอง สำหรับเพื่อเจตความรู้ก็คือ กระบวนการหรือการสะสม(repertoire) ของการกระทำมากกว่าที่จะเป็นการค้นพบข้อมูลที่ได้รับการสะสมไว้ และผลของการกระทำของบุคคลในอดีตสามารถเก็บไว้เป็นความทรงจำ และนำออกมาใช้ได้เมื่อมีความจำเป็น คุณภาพของความจำจะเพิ่มขึ้นตามวุฒิภาวะและประสบการณ์(อาร์ เมอเร โทมัส.2526:195)

โดยสรุปแล้วเพื่อเจตความรู้ก็คือ ความรู้ได้มาจากกระบวนการแห่งการกระทำทั้งทางสรีระและทางความคิดที่มีต่อวัตถุ ต่อภาพและสัญลักษณ์ เมื่อเลนส์การรับรู้ของเด็กจับเข้ามาไว้ในรูปแบบที่เด็กค่อนข้างจะมีความคุ้นเคย วัตถุจะปรากฏอยู่ในโลกของประสบการณ์ตรง ส่วนภาพและสัญลักษณ์สามารถที่จะเกิดขึ้นได้ทั้งในโลกแห่งความเป็นจริงและความทรงจำ(อาร์ เมอเร โทมัส.2526:196)

เพื่อเจตได้อธิบายเรื่องของการรู้ตามไดอะแกรมดังนี้

ภาพประกอบ 2 แผนภาพตามทฤษฎีการเรียนรู้ของเพียเจต์ (Piaget's theory of knowing)

จากแผนภาพข้างบนเพียเจต์ได้อธิบายว่า จุดสำคัญในวงจรของการรู้ก็คือ โครงสร้างภายในโครงสร้างจะมีการปรับเข้าโครงสร้างของเหตุการณ์จริงเข้าไปในโครงสร้าง และในขณะเดียวกันก็จะมีการปรับขยายโครงสร้างให้เข้ากับรูปแบบเฉพาะของเหตุการณ์จริง และจากวงจรที่ครบรอบ เหตุการณ์จริงก็จะเปลี่ยนเป็นเป้าหมายของการรู้ซึ่งเป็นเหตุการณ์และโครงสร้างที่เรารู้จัก และพัฒนาการของโครงสร้างภายในข้างต้นนั้นเป็นผลมาจากการเชื่อมโยงของสิ่งที่เป็นนามธรรมที่เป็นการย้อนกลับของกิจกรรมการรับรู้ภายในตัวของมันเองที่มีการปรับแต่งโครงสร้างภายใน ซึ่งเป็นการจัดกระทำภายในสิ่งที่มีชีวิต

ส่วนแนวทางของการรู้ที่เป็นเส้นประนั้นเป็นการแสดงถึงการไม่เชื่อมโยงกันระหว่างการรู้กับการแสดงออกภายนอก ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่เพียเจต์บอกว่ามีอยู่ในจิตใจที่ไม่ใช่เป็นโครง

สร้างแต่เป็นผลมาจากโครงสร้างที่อยู่ภายใน เพียเจต์จะกล่าวถึงการเรียนรู้ที่อยู่ภายในโดยใช้คำที่มีความหมายต่าง ๆ กันคือ (Furth, 1969:75-77)

Operation เมื่อเขาตระหนักถึงส่วนที่เป็นโครงสร้างที่มีการคิดย้อนกลับ

Judgement เมื่อเขาพิจารณาถึงกิจกรรมการปรับเข้าโครงสร้างที่กำหนดให้เหตุการณ์หนึ่งเป็นของโครงสร้างหนึ่ง

Concept เมื่อเขาพิจารณาถึงการกระทำที่เป็นปฏิบัติการที่เหมือนเป็นแหล่งของการปรับเข้าโครงสร้าง

จากทฤษฎีการเรียนรู้ของเพียเจต์ เขาได้นำมาอธิบายถึงพัฒนาการด้านการรับรู้ การรับรู้เริ่มต้นจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้า แล้วมีการผ่านกระบวนการพื้นฐาน 2 อย่างคือ กระบวนการแรกเป็นการปรับเข้าสู่โครงสร้าง (Assimilation) ซึ่งเป็นกระบวนการที่พยายามนำเอาข้อมูลที่ได้รับจากสิ่งแวดล้อมมาปรับให้เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ ตามระดับสติปัญญาที่บุคคลสามารถจะรับรู้ต่อสิ่งนั้นๆ ได้ ส่วนกระบวนการที่สองเป็นกระบวนการปรับขยายโครงสร้าง (Accommodation) เป็นกระบวนการที่บุคคลปรับโครงสร้างความคิดหรือโครงสร้างทางสติปัญญาของตนเองให้เหมาะสมกับประสบการณ์ที่จะรับเข้าไป กระบวนการทั้งสองนี้จะทำงานร่วมกันตลอดเวลาเพื่อช่วยรักษาความสมดุล (นิรมล ชุตสาห์กิจ, 2524:2-3)

เราอาจสรุปได้ว่า เด็กซึมซาบประสบการณ์แล้วเก็บสะสมเป็นประสบการณ์เก่า เมื่อมีประสบการณ์ใหม่เด็กก็จะปรับประสบการณ์เก่าให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ ซึ่งเราเรียกกระบวนการนี้ว่า การปรับตัว (Adaptation) และเกิดการปรับตัวเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างประสบการณ์ใหม่กับการรับรู้ของเด็ก (Equilibration) (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุษย์, 2530:51) เพียเจต์กล่าวว่า ระยะเวลาตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยรุ่น คนเราจะค่อยๆ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดังนี้

ทฤษฎีของเพียเจต์ได้กำหนดหลักของพัฒนาการไว้ดังนี้

1. พัฒนาการของเด็กเป็นไปตามวุฒิภาวะ (Maturation) เป็นกระบวนการที่แน่นอนแน่นอน คือ พัฒนาการวัยหลังอาจทำนายได้จากลักษณะของวัยตอนต้น

2. พัฒนาการของเด็กเป็นไปตามการสะสมการเรียนรู้ (Learning) ที่ได้จากประสบการณ์กับสิ่งแวดล้อมและการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของเขา

3. พัฒนาการของเด็กเกิดขึ้นจากการผสมผสานระหว่างทฤษฎีวุฒิภาวะ (Maturational Theory) และทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2530:49) ได้แก่

3.1 วุฒิภาวะ (Maturation) คือการเปลี่ยนแปลงของระบบประสาท

3.2 ประสบการณ์ (Experience) คือการกระทำระหว่างกันของมนุษย์กับโลกภายนอก

3.3 การถ่ายทอดวัฒนธรรม (Social transmission) เป็นการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่เด็ก อันเป็นผลต่อประสบการณ์ส่วนตัวของเด็ก

3.4 ความสมดุล (Equilibration) สถิติปัญญาเป็นตัวการในการปรับกระทำระหว่างกันของมนุษย์กับโลกภายนอก (สิ่งแวดล้อม) ให้อยู่ในสภาวะสมดุล โดยใช้กระบวนการทางสถิติปัญญา คือการปรับเข้าสู่โครงสร้าง (Assimilation) และการปรับขยายโครงสร้าง (Accommodation)

(รัชวี คบคงสันติ. 2522:14; อ้างอิงมาจาก ดวงเดือน ศาสตราภักดิ์. 2519:15)

ทฤษฎีของเพียเจต์ได้แบ่งระดับพัฒนาการเป็นระดับใหญ่ๆ คือ

1. ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor stage) ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี เป็นขั้นที่เด็กรู้จักใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ จากการชิม มอง ฟัง สัมผัส คมกลิ่น เป็นต้น พัฒนาการทางสถิติปัญญาจะแสดงออกในรูปของการมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าและพัฒนาเป็นแบบแผนของการคิดของเด็กต่อไป ในขั้นนี้ความคิดความเข้าใจของเด็กจะก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สามารถที่จะรู้ว่าสสารไม่หายไปตามโลก สามารถค้นคว้าวัตถุที่เปลี่ยนไปตลอดจนสามารถสื่อสารภาษาได้ เด็กวัยนี้ชอบทำอะไรซ้ำๆ เป็นการเลียนแบบ พยายามแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูก แต่ความสามารถในการคิดวางแผนของเด็กยังอยู่ในขีดจำกัด

2. ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (Pre-operational stage) อยู่ในช่วงอายุ 2-7 ปี เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาและเข้าใจเครื่องหมายท่าทางที่สื่อความหมายเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้นแต่ยังอาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถคิดหาเหตุผลเพื่ออ้างอิงได้ เด็กอายุ 3-6 ปี จะมีจินตนาการและมโนภาพสูงมาก เด็กจะเจริญในด้านความคิดและเริ่มเข้าใจสิ่งรอบตัวมากขึ้น (วันเพ็ญ บุญประกอบ. ม.ป.ป.:19) ระยะนี้แบ่งเป็นขั้นย่อยอีก 2 ขั้นคือ

2.1 ขึ้นก่อนเกิดสิ่งกัป(Preconceptual thought) อยู่ในช่วงอายุ 2-4 ปี เป็นช่วงที่เด็กเริ่มจะมีเหตุผลเบื้องต้น สามารถโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ หรือมากกว่ามาเป็นเหตุผลเกี่ยวโยงซึ่งกันและกันได้ แต่เหตุผลของเด็กวัยนี้ยังมีขอบเขตจำกัด เพราะเด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลางคือ ยึดความคิดของตนเองเป็นใหญ่และยังมองไม่เห็นเหตุผลของคนอื่น ความคิดและเหตุผลของเด็กวัยนี้จึงไม่ค่อยถูกต้องกับหลักความเป็นจริง(ภรณ์ คุรุรัตน์ .2523:25) เด็กวัยนี้มีความเข้าใจแคบและมักจะมองเห็นในแง่เดียว ไม่สามารถจะมองเห็นในแง่อื่นแม้ว่าจะมีของแสดงต่อหน้า ดังเช่นการทดลองเรื่องการคงตัวของน้ำ เด็กจะมีความเข้าใจเพียงแต่ในสิ่งที่เขามองเห็นและรับรู้ ยังไม่เข้าใจเรื่องความคงตัวของน้ำที่มีจำนวนเท่ากันแม้ว่าจะเปลี่ยนรูปร่างและจำนวนก็ยังคงเท่ากันอยู่

2.2 ขึ้นการคิดแบบสัญชาตญาณ(Intuitive thought) อยู่ในช่วงอายุ 4-7 ปี เด็กจะมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆรอบตัวดีขึ้น รู้จักแยกประเภทและแยกชิ้นส่วนของวัตถุ เข้าใจความหมายของจำนวนเลข เริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับการอนุรักษ์แต่ยังไม่แจ่มชัดนักสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้โดยไม่คิดเตรียมล่วงหน้าไว้ก่อน รู้จักใช้ความรู้ในสิ่งหนึ่งไปใช้หรือแก้ปัญหาในสิ่งหนึ่งและสามารถใช้เหตุผลทั่วๆไปมาสรุปกับปัญหาโดยไม่วิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนก่อน รู้จักแบ่งพวกแบ่งชิ้นแต่ยังคิดหรือตัดสินใจของการกระทำต่างๆจากสิ่งที่เห็นภายนอกเท่านั้น(พรณี ช. เจนจิต .2528:87-91)

จากผลการศึกษาเด็กเพียเจต์ได้สรุปเกี่ยวกับเด็กในวัยนี้ว่า เด็กจะมีการเรียงลำดับของเหตุการณ์ไม่ถูกต้อง มีการแสดงของความเป็นเหตุเป็นผลที่ยังไม่คิดรวมทั้งมีแนวโน้มที่จะละเลยลักษณะที่สำคัญ มีการคิดแบบเป็นส่วนย่อยมากกว่าส่วนรวมและบางครั้งจะล้มเหลวในความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ย่อยรวมทั้งไม่สามารถสัมพันธ์ส่วนรวมกับส่วนย่อยที่เป็นสมาชิก ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเนื่องจาก ความไม่สามารถคิดเกี่ยวกับลักษณะต่างๆของสถานการณ์หนึ่งเข้าด้วยกัน(Ginburg and Oppen.1988:85-108)นั่นคือ เด็กไม่สามารถคิดให้เหตุผลแบบตรรกศาสตร์(Logical thinking)ได้เพราะมีอุปสรรคมายับยั้งพัฒนาการทางสติปัญญา 4 ประการคือ

1.การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง(Ego-centric) การยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางจะเป็นลักษณะที่เด็กจะนึกถึงตนเองมากกว่าคนอื่น โดยจะรับรู้เฉพาะสิ่งที่ตนสนใจ(ทรงพร สุทธิธรรม. 2534:20;อ้างอิงมาจาก วัฒนา ปุณณฤทธิ .2531:12;อ้างอิงมาจาก Rubin.1972) เด็กจะมี

ความเชื่อว่าคุณคนต้องคิดเหมือนตน ความคิดของตนถูกต้องเสมอ ซึ่งลักษณะนี้เป็นตัวขัดขวางการปรับขยายโครงสร้าง(Accomodation) การทำงานของสมองมีแนวโน้มในการใช้ขบวนการปรับเข้าสู่โครงสร้าง(Assimilation)พัฒนาการทางสติปัญญาจึงต้องชะงักไปชั่วคราว

2. ความไม่สามารถจำขบวนการเปลี่ยนแปลงรูป(Transformation)ได้ จำได้แต่จุดเริ่มต้นและจุดสุดท้ายเท่านั้น

3. การรวมเข้าสู่ศูนย์กลาง(Centration) คือมีการกำหนดรู้เพียงด้านเดียวก็รับผิดชอบมากกว่าการใช้สมองคิด

4. ความไม่สามารถคิดย้อนกลับ(Irreversibility) คือไม่สามารถให้เหตุผลย้อนกลับตามแนวเดิมได้

ในขั้นที่ 2 นี้เด็กจะปรากฏความสามารถใหม่ซึ่งเป็นลักษณะทางด้านการคิดคือ

1. พัฒนาการทางภาษา เด็กวัยนี้กำลังพูดได้ สามารถใช้คำเป็นสัญลักษณ์แทนวัตถุได้จนอายุประมาณ 4 ขวบ สามารถพูดเป็นประโยคและสื่อความหมายได้อย่างเข้าใจ การเรียนรู้ทางด้านการพูดของเด็กขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ

1. ความเข้าใจความหมายที่ผู้อื่นพูด ต้องอาศัยความรู้ศัพท์ต่างๆเป็นพื้นฐาน ผู้ฟังต้องรู้ศัพท์มากพอควรจึงจับใจความได้ เมื่อเข้าใจภาษาแล้วจึงจะพูดได้ เด็กอาจเข้าใจท่าทางการพูด การกระทำ แต่อาจไม่เข้าใจประโยคที่พูด ดังนั้นเวลาพูดด้วย เด็กอาจจะเงิบแต่พอเข้าใจได้ว่าผู้พูดมีความเป็นมิตรหรือความโกรธเคือง ในการพัฒนาการพูดนั้นเด็กจะมีการตอบสนองต่อลีลาการพูดและสำเนียงที่เขาได้ยินในสถานการณ์ต่างๆ เด็กจะเรียนรู้ความหมายของคำจากสถานการณ์ จากท่าทางและสีหน้าของผู้พูด

2. การเรียนรู้คำศัพท์

2.1 ศัพท์ทั่วไป เป็นคำศัพท์ที่พบในชีวิตประจำวัน เช่น ชื่อคน สิ่งของ เป็นคำศัพท์ที่เด็กเรียนรู้ได้ก่อนทุกระดับอายุ แม้ว่าเป็นการเรียนรู้ความหมายมากกว่าไวยากรณ์ ศัพท์ประเภทนี้มีประโยชน์และเข้าใจได้ง่าย

2.2 ศัพท์เฉพาะ เป็นคำศัพท์ที่ใช้ได้ในบางสถานการณ์ วัยเด็กตอนต้นเด็กจะมุ่งพัฒนาการกับการใช้คำศัพท์ทั่วไป ไม่ได้มุ่งเพิ่มคำศัพท์เฉพาะมากนัก เด็กจะเพิ่มคำศัพท์เฉพาะเพิ่มจากวัย 3 ขวบเป็นต้นไป คำศัพท์เฉพาะ เช่น คำศัพท์ที่เกี่ยวกับสี ตัวเลข เวลา เงิน

3. การสร้างประโยค ปกติเด็กเอาคำมาต่อกันโดยใช้กริยาทำทางประกอบ เด็กจะเรียนรู้การสร้างประโยคไปตามวัย

4. การออกเสียง จะพูดเลียนเสียงตามที่ตนได้ยินจากสิ่งแวดล้อม ในครั้งแรกอาจจะไม่ชัดเจน แต่จะก้าวหน้าขึ้นตามวัยจนสามารถออกเสียงพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้

ฮิลเดรท(อุษา สังข์น้อย.2531:14;อ้างอิงมาจาก Hildreth.1950:unpage)ได้เสนอว่า องค์ประกอบสำคัญของความสามารถทางภาษานั้นประกอบด้วยความสามารถต่อไปนี้

1. ความสามารถในการแยกสิ่งที่ได้ยิน ได้แก่ ความเข้าใจและความสามารถในการใช้ภาษาพูดได้ถูกต้อง แยกคำพูดที่แตกต่างกันได้ สามารถแยกถ้อยคำและออกเสียงได้ถูกต้อง

2. ความสามารถทางไวยากรณ์ ได้แก่ ความสามารถในการแยกคำที่คล้ายคลึงกันและมองเห็นความสัมพันธ์ของคำ

3. ความสามารถทางความคิดและการจำ ได้แก่ สามารถใช้เหตุผล เข้าใจในเหตุผล รู้จักเชื่อมโยงความคิดต่างๆให้มีความหมาย เข้าใจความหมายของประโยคและจำรูปร่างของคำ

4. ความสนใจ ได้แก่ ความสามารถที่จะฟังและจับไวยากรณ์ไปตามสิ่งที่อ่าน เคลื่อนไหวไวยากรณ์ มีสมาธิในการอ่าน การฟังและทำตามคำสั่งได้

การพูดเป็นประโยคของเด็กตั้งแต่ 2 ขวบขึ้นไป

1. พูดเล่นซ้ำๆ(echolalia) คือ พูดเลียนแบบโดยไม่ต้องเข้าใจความหมาย

2. ภาษาพูดแบบย่อๆสั้นๆ(Telegraphic speech) คือ จะตัดคำที่ไม่จำเป็นออกไป เหลือแต่คำที่สื่อความหมายได้

3. รูปแบบครอบจักรวาล(Holophrastic speech) คือ การพูดที่ให้เด็กใช้คำเพียงคำเดียวหรือ 2-3 คำ แต่มีความหมายเต็มที่

ในการสนทนาของเด็กหลังจากที่เริ่มพูดเป็นประโยคได้แล้ว เพ็ญเจตน์พบว่า เด็กจะเข้าใจกันได้ เพราะเด็กพูดไปด้วยท่าทำประกอบไปด้วย เด็กอายุน้อยกว่า 8 ปีเวลาที่จะอธิบายอะไรมักเอาตนเองเป็นศูนย์กลาง เวลาพูดจึงเหมือนกับพูดกับตนเองมากกว่าที่จะไปอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจ ลักษณะการพูดโดยเอาตัวเองเป็นศูนย์กลางมีลักษณะสำคัญ 3 อย่างคือ การพูดซ้ำๆ การพูดคนเดียวและการพูดกับตนเองต่อหน้าคนอื่นโดยไม่ได้เจาะจงว่าพูดกับใคร เพ็ญเจตน์ได้สังเกตว่าเด็กเริ่มถามว่า"ทำไม"อยู่เสมอ นับตั้งแต่อายุประมาณ 3-7 ปี เด็กที่เริ่มรู้จักว่าอะไรถูก-ผิด ดี-

ไม่ได้บ้างแล้วก็จะรู้จักถามว่า ทำไม ซึ่งมักจะอยู่ในวัยราว 3 ขวบและ 7-8 ขวบซึ่งเป็นอายุแห่งการถามรอบที่สอง โดยคำถามว่าทำไมในระยะแรกจะเกี่ยวข้องกับสถานที่และชื่อต่างๆเป็นส่วนใหญ่ ส่วนระยะหลังมักเกี่ยวข้องกับเหตุผลและเวลา

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการด้านการพูด

1. สุขภาพ

2. สถิติปัญญา เด็กที่มีสติปัญญาเฉลี่ยฉลาด พบว่าจะมีความสามารถทางภาษาดีเยี่ยม ทั้งในด้านจำนวนคำศัพท์ ตลอดจนความถูกต้องของการใช้ภาษา

3. ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม เด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำจะมีพัฒนาการทางภาษาช้า

4. เพศ เพศชายจะพูดประโยคที่สั้นกว่า ผิดไวยากรณ์มากกว่า ความเข้าใจคำศัพท์และการออกเสียงถูกต้องน้อยกว่าเพศหญิง

5. การพูดหลายภาษา

6. ความสัมพันธ์ในครอบครัว เด็กที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดีจะพัฒนาภาษาได้ง่าย และขนาดครอบครัวที่มีลูกคนเดียวจะมีทักษะทางภาษาดีกว่าเด็กที่มีพี่น้อง พ่อแม่จะมีบทบาทในพัฒนาการทางภาษาของเด็กคือ

อายุ 3-6 ปี เป็นระยะของการโง่ความสัมพันธ์ของคำ เรียนรู้คำมากขึ้น มีการหัดทดลองใช้คำในสถานการณ์ต่างๆเพื่อศึกษาความหมาย เรียนรู้เสียงและวิธีการออกเสียงชัดเจนขึ้น รู้จักใช้ประโยคในรูปแบบต่างๆ มีความรู้ทางไวยากรณ์ดีขึ้น เด็กจะมีภาษาพูดตามลักษณะของภาษาเด็กและค่อยๆพัฒนาไปสู่ภาษาพูดที่เป็นมาตรฐานซึ่งใช้ในสังคม เด็กจะค่อยๆเป็นอิสระจากแม่ และสามารถเรียนภาษาจากคนอื่นๆที่ตนมีโอกาสนับปะคุ้นเคย

อายุ 6-7 ปี เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน เริ่มเรียนอย่างเป็นทางการ โดยทั่วไปเด็กจะสามารถพูดอย่างชัดเจนให้คนอื่นเข้าใจได้เกือบหมด ระยะนี้ครู เพื่อนเล่น วิทยุ หนังสือเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสื่อความหมายและเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษา

(ศรีสา นิยมธรรม.ม.ป.ป.:3-18)

เพียเจต์(รัจวี คบคงสันติ.2522:15;อ้างอิงมาจาก Piaget.1968:17) กล่าวว่า
ภาษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการทางสติปัญญาคือ

- สามารถแลกเปลี่ยนภาษาพูดกับบุคคลอื่นได้ ทำให้มีการติดต่อกับสังคม
- ภาษาหรือสัญลักษณ์ทั้งหลายที่อยู่ภายในสมอง จะช่วยสร้างคำพูดและความคิดเพิ่มขึ้น
- การปฏิบัติการภาษาใน(การทำงานของสมอง) เด็กใช้ภาพเป็นสื่อ สมองคิดทดลองและออกมาในรูปของสัญลักษณ์

นอกจากนี้เพียเจต์ยังยืนยันว่า คำพูดหรือถ้อยคำ(ภาษา) ทำให้ความคิดมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น(Power of thought)

2.พัฒนาการทางสังคม เนื่องจากการเกิดพัฒนาการทางภาษา เด็กพูดได้ มีการสื่อความหมายกับบุคคลอื่นได้โดยการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกันและกันและมีการเล่นร่วมกัน ทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆเพิ่มขึ้น

3. ขั้นปฏิบัติการคิดแบบรูปธรรม(Concrete operational stage) อยู่ในช่วงอายุ 7-11 ปี การคิดของเด็กจะเริ่มใช้เหตุผลทางตรรกวิทยา คือ เด็กมีความสามารถในการจัดลำดับของข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลของประสบการณ์ส่วนรวมได้ เด็กสามารถใช้เหตุผลกับสิ่งที่มองเห็นได้ เช่น การจัดแบ่งกลุ่มแบ่งพวก มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆได้ดีขึ้น สามารถเข้าใจความคงตัวของสิ่งต่างๆ สามารถคิดทวนกลับได้ ระยะเวลานี้เป็นระยะที่เด็กเข้าใจความคิดของผู้อื่นได้ดีขึ้นเพราะเด็กเริ่มลดความคิดของตนเองเป็นศูนย์กลาง
(พรณี ช.เจนจิต.2528:91)

4. ขั้นปฏิบัติการคิดแบบนามธรรม(Formal operational stage) อยู่ในช่วงอายุ 11-15 ปี เป็นช่วงที่เด็กคิดหาเหตุผลและเรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรมได้ดีขึ้น สามารถตั้งสมมติฐานและแก้ปัญหาได้ การคิดหาเหตุผลแบบตรรกศาสตร์(Logical thinking)พัฒนาการขั้นนี้เป็นขั้นที่เกิดโครงสร้างทางสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ เด็กวัยนี้มีความคิดเท่าผู้ใหญ่ แต่อาจแตกต่างกันที่คุณภาพเนื่องจากประสบการณ์แตกต่างกัน(ภรณี คุรุรัตน์.2523:25)

ในเรื่องของอายุที่กำหนดไว้ในขั้นทั้ง 4 ก็เป็นเพียงค่าประมาณอย่างหยาบๆเท่านั้น ดังที่เพียเจต์กล่าวไว้ว่า ไม่มีขั้นใดที่จะกำหนดอายุไว้อย่างคงที่ ในทางตรงข้ามอายุจะแตกต่างกันไปจากสังคมหนึ่งไปอีกสังคมหนึ่ง แต่มีลำดับของความสำเร็จเป็นไปอย่างคงที่นั่นคือ ลำดับ

ขั้นแรกจะเกิดก่อนแล้วถึงจะก้าวไปสู่ลำดับที่สูงขึ้น โครงสร้างที่เกิดก่อนจะได้รับการพัฒนาต่อไป ดังนั้นเราจึงก้าวไปสู่ลำดับขั้นของโครงสร้างแห่งจิตใจ ซึ่งจะถูกสร้างขึ้นตามลำดับของบูรณาการที่แน่นอนและปรากฏถึงความรู้สึกระจัดกระจายในลำดับที่ย้อนกลับ(อาร์ เมอเร โทมัส.2526: 208)

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (BRUNER'S COGNITIVE THEORY)

บรูเนอร์ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางการรู้ การคิดและมีส่วนที่คล้ายกับทฤษฎีของเพียเจต์ อยู่มาก เขาเชื่อว่าการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการทำงานภายในอินทรีย์ (ORGANISM) บรูเนอร์เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมต่อเด็ก ซึ่งมีผลต่อความงอกงามทางสติปัญญา

บรูเนอร์ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดออกเป็น 3 ขั้นด้วยกันคือ

1. Enactive stage เป็นขั้นที่เปรียบได้กับขั้น Sensorimotor stage ของเพียเจต์ เป็นขั้นที่เด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำมากที่สุด

2. Iconic stage เป็นขั้นที่เปรียบได้กับขั้น Pre-operational stage ของเพียเจต์ ในขั้นนี้เด็กจะเกี่ยวข้องกับความเป็นจริงมากขึ้น และเกิดความคิดจากการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ อาจมีจินตนาการบ้างแต่ยังไม่สามารถคิดได้ลึกซึ้งเหมือนขั้น Concrete operation ของเพียเจต์

3. Symbolic stage เป็นขั้นพัฒนาการสูงสุดของบรูเนอร์ เปรียบได้กับขั้น Concrete operation ของเพียเจต์ ในขั้นนี้เด็กจะสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งของ สามารถเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งต่างๆที่ไม่จับต้องได้

บรูเนอร์ไม่ได้กล่าวถึงพัฒนาการขั้น Formal operation เพราะถือว่าพัฒนาการทั้ง 3 ขั้นข้างต้นเป็นความจริงงอกงามจากภายในอินทรีย์ หลังจากนั้นแล้วความงอกงามทางสติปัญญาและการคิดจะขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของบุคคลเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2522:6)

4. ทฤษฎีโครงสร้างทางสมองของกิลฟอร์ด

กิลฟอร์ด(Guilford) ได้อธิบายความสามารถทางสมองของมนุษย์ออกเป็น 3 มิติ (ฉันทนา ภาคบังกช.2528:13-15;อ้างอิงมาจาก Guilford.1967;Cronbach.1970)

มิติที่ 1 เนื้อหา(Contents)แบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่ ภาพ, สัญลักษณ์, ภาษาและพฤติกรรม

มิติที่ 2 วิธีการคิด(Operation)แบ่งออกเป็น 5 ด้านได้แก่ การรู้และการเข้าใจ, การจำ, การคิดแบบอเนกนัย, การคิดแบบเลือกนัยและการประเมินค่า

มิติที่ 3 ผลการคิด(Products)แบ่งเป็น 6 ด้านได้แก่ หน่วย, จำพวก, ความสัมพันธ์, ระบบ, การแปลงรูปและการประยุกต์

ทฤษฎีโครงสร้างทางสมองของกิลฟอร์ดจะมีความเด่นอยู่ที่องค์ประกอบของมิติการคิดแบบอเนกนัยและความคิดแบบเลือกนัย ความคิดแบบอเนกนัยมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน(ฉันทนา ภาคบังกช.2528:15;อ้างอิงมาจาก Thomas.1972) ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอเนกนัย ที่ เป็นความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลต่างๆได้ โดยไม่จำกัดจำนวนสิ่งเร้าที่กำหนดไว้ในเวลาจำกัด ซึ่งจะนำไปสู่การคิดค้นสิ่งแปลกใหม่ด้วยการคิดดัดแปลง ความคิดสร้างสรรค์อาจไม่ใช้การคิดในสิ่งที่ เป็นไปได้หรือสิ่งที่ เป็นเหตุผลแต่อย่าง เดียว อาจเป็นความคิดจินตนาการซึ่งก่อให้เกิดสิ่งแปลกใหม่(ฉันทนา ภาคบังกช.2528:15;อ้างอิงมาจาก อารี รังสินันท์.2527) ในการศึกษาของผู้วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของกิลฟอร์ดเกี่ยวกับความสามารถทางสมองของมนุษย์มาเป็นพื้นฐานในการในการศึกษาพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อของเด็กด้วย

5. ทฤษฎีการรู้ในเด็กเล็ก

ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นเนื่องจาก มีนักการศึกษาหลายๆคนที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจของสภาวะจิตและกระบวนการที่เกี่ยวข้องโดยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของความคิดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเด็กที่เกี่ยวกับข้อสงสัยเบื้องต้นที่ว่า ความรู้คืออะไร ใครที่ได้รับความรู้และความรู้นั้นมาจากไหน ซึ่งเป็นความสนใจเกี่ยวกับทฤษฎีทางจิตใจของเด็กที่เฉพาะเจาะจงในเรื่องของการรู้ นักการศึกษาสรุปถึงความคิดของเด็กที่เกี่ยวกับการรู้โดยมองการรู้ของเด็กเป็นเหมือนกับทฤษฎีหนึ่งที่มีลักษณะเชื่อมโยงกับทฤษฎีต่างๆคือ มีกระบวนการโดยทั่วไป 3 กระบวนการที่จัดอยู่ระหว่างกระบวนการทางสติปัญญาที่จะใช้เป็นศูนย์กลางที่มีความสำคัญต่อความสามารถของเด็กในการที่ใช้ทำนายหรืออธิบายขึ้นของความรู้และพฤติกรรมที่ตามมาดังแสดงในตาราง 1(Montgomery.1992:410-426)

ตาราง 1 กระบวนการที่ได้ก้ใช้ทำนายและอธิบายขั้นของความรู้และการเกิดพฤติกรรมที่ตามมา

นิยามของความรู้	ธรรมชาติที่เป็นตัวแทนทางจิต	แหล่งของความรู้
1. ความเชื่อไม่จำเป็นต้อง แน่นอน(certain) 2. ความเชื่อไม่จำเป็นต้อง ถูกต้อง(true)	อายุ 3-4 ปี 1. ไม่สามารถเข้าใจถึงความเป็นไปได้ ของความจริงที่ขัดแย้งกัน	1. กระจัดกระจาย
	อายุ 4-6 ปี 1. เข้าใจถึงความเป็นไปได้ของความ จริงที่ขัดแย้งกัน	1. การรับรู้ข้อมูล
1. ความเชื่อไม่จำเป็นต้อง แน่นอน(certain) 2. ความเชื่อไม่จำเป็นต้อง ถูกต้อง(true) 3. การได้รับข้อมูลไม่ จำเป็นต้องนำเสนอให้ดู (present)	อายุ 6-8 ปี 1. เข้าใจถึงความเป็นไปได้ของความ จริงที่ขัดแย้งกัน	1. การรับรู้ถึงคุณภาพของ ข้อมูล 2. กระบวนการทางจิต ถูกสร้างขึ้น
1. ความเชื่อต้องแน่นอน (certain) 2. ความเชื่อต้องเป็นความ จริง(true) 3. การได้รับข้อมูลต้องมี การนำเสนอให้ดู (present)		

ตาราง 1 (ต่อ)

นิยามของความรู้	ธรรมชาติที่เป็นตัวแทนทางจิต	แหล่งของความรู้
4. ความรู้เป็นกระบวนการ ที่ถูกสร้างขึ้นในบุคคล		

นักการศึกษาได้กล่าวถึงนิยามของความรู้ที่ถูกต้องว่า คือการที่เด็กจะต้องรู้ว่าบุคคลนั้นสามารถรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นที่เป็นความจริงและแน่นอน และในธรรมชาติทางจิตของการรู้นั้น จากการศึกษานี้พบว่าเด็กอายุ 3 ปีจะบอกว่า การรู้ของเด็กจะเป็นการรู้เฉพาะสิ่งที่เห็นจากภายนอก อายุ 4 ปีจะเริ่มแยกแยะความแตกต่างของการรู้กับสิ่งที่เห็นจากภายนอกได้ อายุ 5 ปีเด็กจะรู้ว่า การรู้ไม่ได้ขึ้นกับโลกภายนอกที่เด็กเห็นเท่านั้น นั่นคือเด็กรู้ถึงความไม่เชื่อมโยงของความรู้กับโลกภายนอก ในเด็กวัยก่อนเรียนจะมีความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกินความเป็นจริง โดยเด็กมักจะอธิบายถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกนอกเหนือความเป็นจริงซึ่งเด็กเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ลักษณะนี้เป็นลักษณะเด่นและสำคัญในการรู้ของเด็กวัยก่อนเรียน เด็กอายุ 3-4 ปียังไม่เข้าใจถึงความขัดแย้งของตัวแทนทางจิตของโลกกับตัวเด็กเองเป็นผลให้เกิดการอธิบายสิ่งที่เด็กรับรู้เกินความจริงของความรู้ที่ได้รับ รวมทั้งเด็กยังไม่เข้าใจถึงสิ่งที่เป็นตัวแทน 2 อย่างที่ขัดแย้งกันว่าสามารถเป็นไปได้และยังไม่สามารถเข้าใจว่าตัวแทน 2 อย่างสามารถเกิดการขัดแย้งขึ้นพร้อมกันจนกว่าเด็กจะมีอายุ 6 ปี เด็กอายุ 6 ปีจะเริ่มพิจารณาว่า การได้รับข้อมูลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความรู้ จากผลการศึกษาของมิสคอสส์และคนอื่นๆ (Montgomery, 1992:415; citing Miscoine, and others, 1978) พบว่า เด็กอายุ 3-6 ปีจะค่อนข้างสับสนระหว่างการรู้กับการเดาเนื่องจากไม่สามารถจำได้ว่า การได้รับแหล่งข้อมูลที่มีคุณภาพจะเป็นสิ่งจำเป็นของการรู้

มีการศึกษาถึงความสำคัญของแหล่งของความรู้ในเด็กที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้จะถูกสร้างจากแหล่งของความรู้ต่างๆได้อย่างไร ความเข้าใจแหล่งของความรู้จะเป็นความสามารถหนึ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะการรู้ชนิดของเหตุการณ์ที่นำมาซึ่งความเชื่ออันจะเป็นบทบาทสำคัญในการประ

เมินและตัดสินใจว่า การตัดสินใจว่า ความรู้และความเชื่อจะมีความเกี่ยวข้องกันง่าย ๆ อย่างไร (O'Neill and Gopnik.1991:390;citing Nisbett and Ross.1980) จาก การศึกษางานวิจัยของแพตและไบรอัน (Meadows.1993:149 citing Pratt and Bryant. 1990) เขาพบว่าเด็กอายุ 2 1/2 - 3 ปีจะมีความเข้าใจในสิ่งที่บุคคลมองเห็นคือ เด็กจะรู้ว่าการมองเห็นวัตถุ ผู้สังเกตจะต้องติดตามและมองตรงไปที่วัตถุโดยไม่มียะมาขวางกั้นอยู่ ระหว่างผู้สังเกตกับการสังเกต เด็กเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุที่ถูกปิดบังไว้ เด็กรู้ด้วยว่าสิ่งที่เด็กเห็น จะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่คนอื่นเห็น เด็กสามารถใช้ความรู้ในการอธิบายถึงผู้สังเกตในการเห็นบาง สิ่งได้ แต่ก็ยังไม่เด่นชัดว่า เด็กอายุน้อยกว่า 4 ปีจะรู้ว่าการขาดการมองเห็นหมายถึง การขาด ข้อมูลในการรับรู้หรือไม่ จากการศึกษาของโอนีลและกอปนิค (O'Neill and Gopnik.1991: 390;citing Pillow.1989;Pratt and Bryant.1990) ได้กล่าวถึงว่า มีการศึกษาจำนวน มากที่ทำการศึกษพบว่า เด็กจะเริ่มมีพัฒนาการในการรับรู้บางสิ่งบางอย่างโดยที่เด็กจะรู้จักแหล่ง ของความรู้เมื่อเด็กมีอายุระหว่าง 3-6 ปี เด็กอายุ 3 ปีสามารถที่จะรู้จักวิธีการมองเห็น การ บอกและการสัมผัสได้โดยเด็กอายุ 3 ปีจะรู้ว่าใครคนใดคนหนึ่งจะรู้จักวัตถุที่ต่อเมื่อบุคคลนั้นมอง เห็นวัตถุนั้น แต่ถ้าบุคคลใดมองไม่เห็นวัตถุเขาก็จะไม่สามารถรู้เกี่ยวกับวัตถุนั้นนั่นคือ เด็กรู้ว่าการรับรู้ทางตาจะเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความรู้

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเด็กระดับอายุ 3-6 ปีซึ่งจากการศึกษา ทฤษฎีของเฮลมโฮลทซ์, เพียเจต์และของบรูเนอร์ที่เกี่ยวกับการรับรู้ จะเห็นได้ว่าเด็กปฐมวัยจะ จัดอยู่ในขั้นที่ 2 ตามทฤษฎีของเพียเจต์ที่เรียกว่าขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการซึ่งเปรียบเทียบกับ ขั้น Iconic Stage ของบรูเนอร์ ในขั้นนี้เด็กจะเกิดความคิดโดยอาศัยประสาทสัมผัสเพื่อการ รับรู้เป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือเด็กจะรู้จักวัตถุต่างๆโดยใช้อวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้นและผิวหนัง เป็นหลักการที่เด็กได้สัมผัสสิ่งเร้าผ่านทางอวัยวะรับสัมผัสต่างๆนี้จะทำให้เด็ก พัฒนาการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้ารอบตัวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งพัฒนาการทางสติปัญญาจะพัฒนาได้ดีหรือไม่ นั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ความคิดของเด็กในช่วงอายุ 2- 4 ปีจะมีลักษณะของการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางดังนั้นการใช้ภาษาของเด็กวัยนี้จะมีลักษณะของ การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และมักจะต้องการอาศัยการรับรู้ในการแก้ปัญหา ส่วนในเด็กอายุ 5- 7 ปี จะมีการหลุดแบบสังคมหรือมีการใช้คำพูดในการสื่อสารโต้ตอบมากขึ้นและจะต้องอาศัยความ

คิดแบบหนึ่งรุ่มมากกว่าที่จะใช้การรับรู้เพื่อแก้ปัญหา (อาร์ เมอเร โทมัส.2519:214) การพูดแบบสังคมจะเป็นการมุ่งไปที่ผู้ฟังและพยายามถ่ายทอดข้อมูลไปยังผู้ฟัง คำพูดของเด็กวัยนี้ในการสื่อสารแบบสังคมจะแสดงถึงการขาดความแน่นอน เด็กเล็กจะไม่พยายามที่จะอธิบายเหตุการณ์ใดกับอีกบุคคลหนึ่งและจะไม่พูดในลักษณะของความเป็นเหตุเป็นผลของเหตุการณ์ และจะไม่พยายามให้ข้อพิสูจน์หรือการตัดสินใจทางตรรกศาสตร์ในสิ่งที่เด็กได้รับ ที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากเด็กไม่สามารถที่จะพิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่ว่าผู้ฟังอาจจะมีความคิดในทางตรงข้ามกับเด็กจากการศึกษาของเพียเจต์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของความเป็นเหตุเป็นผลในเด็กเล็ก เขาพบว่าเด็กเล็กจะมีการแสดงถึงความสัมพันธ์ของความเป็นเหตุเป็นผลที่ยังไม่ดีพอ และไม่ค่อยจะมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น การคิดหาเหตุผลของเด็กยังติดอยู่ที่การรับรู้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะสอดคล้องกับการศึกษาของ ดัทช์(Deutsche) ที่ได้ทำการทดลองเกี่ยวกับการคิดของเด็กพบว่า การคิดของเด็กจะค่อยเป็นค่อยไปไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างกระทันหันจากการคิดอย่างไม่มีเหตุผล ไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผล โดยแท้จริงแล้วเด็กสามารถคิดอย่างมีเหตุผลได้ในทุกระดับ เพียงแต่ว่าเด็กโตมีเหตุผลดีกว่า(พรีเพซอร์ แสงเทียน 2534: 12-13;อ้างอิงมาจาก เคือนใจ ทองสำริด 2531:38-40;อ้างอิงมาจาก Donaldson.1983: 231-236)

นอกจากนี้เพียเจต์ยังพบว่าในเด็กเล็กนี้มีความยากในการแยกแยะระหว่างกายและจิตด้วย เช่น เด็กจะบอกว่าการมองของเขาเป็นสิ่งที่เดียวกันกับที่คนอื่นมองเห็น ความฝันเป็นจินตนาการภายนอกที่คนอื่นมองเห็นมากกว่าคนที่ฝันมองเห็น คน,ลมและวัตถุเป็นสิ่งที่วิฤตและความรู้สึกและอยู่รอบๆตัวเด็ก(Meadows.1993:149) ซึ่งลักษณะดังกล่าวมานี้ถูกสร้างขึ้นจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางที่เป็นความไม่สามารถในการพิจารณาถึงมุมมองของบุคคลอื่น ลักษณะของการยึดตนเองที่เป็นศูนย์กลางนี้จะลดลงตามพัฒนาการของเด็กที่เปลี่ยนไป(Ginburg and Oppen. 1988:89)

จากที่กล่าวมาพอจะสรุปลักษณะของเด็กวัยก่อนเรียนในขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการได้คือ

1. คิดหาคำตอบหรือหาเหตุผลได้ต่อเมื่อมีวัตถุปรากฏอยู่ตรงหน้า(Concreteness)
2. ไม่สามารถคิดแบบทวนกลับได้(Ireversibility)
3. การคิดแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง(Ego-centrism)

4. การคิดแบบมองเข้าหาศูนย์กลาง(Centering)
5. ตำแหน่งกับการเปลี่ยนรูป(Stages versus Transformation)
6. เหตุผลที่ไปด้วยกันไม่ได้(Tranductive Reasoning)
(ดวงเดือน ศาสตร์ภักดิ์.2522:11-12)
7. แก้ปัญหาโดยการลองผิดลองถูก
8. ชอบเลียนแบบและเล่นสมมติ
9. เริ่มที่จะแยกประเภทและเรียงลำดับเหตุการณ์ได้บ้างแต่เป็นไปในลักษณะที่ขึ้นอยู่กับตัวแปรตัวเดียวที่ตนเองพึงพอใจ
10. เข้าใจเรื่องของปัจจุบันกาลได้ดี เรื่องอดีตกาลได้บ้างและเชื่อมโยงกันได้บางครั้งแต่ไม่สามารถเชื่อมโยงไปถึงอนาคตกาลได้
(เอกสารคำสอนชุดวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ 2527:140)

1.6 พัฒนาการด้านการรับรู้ของเด็ก

การรับรู้ของเด็กมีพัฒนาการขึ้นมาเป็นลำดับ จากการรับรู้ที่ไม่รู้ความหมาย มาเป็นความเข้าใจความหมาย โดยเริ่มจากการรับรู้รูปร่าง, สี, ภาพต่างๆ ก่อนแล้วค่อยพัฒนาเป็นการรับรู้ในสิ่งที่ยากขึ้น เช่นการรับรู้ความลึกของภาพ และการเคลื่อนที่ของวัตถุ

ในการรับรู้ของเด็กเล็กนั้น จีวีวอร์ธ จึงเจริญได้กล่าวไว้ว่าเด็กปฐมวัยเรียนรู้ด้วยการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้งห้าได้แก่ การใช้ความสามารถทางสายตา การได้ยินได้ฟังสามารถรู้ที่มาของเสียง การเรียนรู้ด้วยมโนทัศน์ กระบวนการคิด การสัมผัสจากการสัมผัสและดมกลิ่นและการเรียนรู้รับรู้ด้วยการใช้ส่วนต่างๆของร่างกายอันเกิดจากการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อร่างกายและลำตัว(จีวีวอร์ธ จินเจริญ.2518:18)

ระบบประสาทสัมผัสแบ่งออกเป็น

1. ระบบประสาทสัมผัสส่วนไกล(Extroceptors) ได้แก่ ตา, หู
2. ระบบประสาทสัมผัสส่วนใกล้(Propioceptors) ได้แก่ สัมผัสจากการจับต้องหรือการรับสัมผัสสัมผัส, กลิ่น
3. ระบบประสาทสัมผัสส่วนลึก(Introceptors) ได้แก่ การเคลื่อนไหว, การทรงตัว และสัมผัสที่เกิดกับอวัยวะภายใน

เพียเจต์กล่าวว่า ประสบการณ์มีความสัมพันธ์ต่อการรู้และทางด้านการคิด แพนซ์ได้บอกว่า การรับรู้จะต้องเกิดขึ้นก่อนการกระทำ(จำเนียร ช่วงโชติและคนอื่นๆ.2519:171-176)

ในการศึกษารังนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของเด็กในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิง ซึ่งแต่ละวิธีนั้นเป็นวิธีรับรู้ที่เด็กใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน แหล่งความเชื่อจากการรับรู้ 3 วิธีแรกจะเป็นวิธีการรับรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมืออย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนอีกวิธีหนึ่งคือวิธีการอ้างอิงนั้น เป็นวิธีรับรู้ที่ใช้ประสาทสัมผัสทางตา ร่วมกับการใช้สมองมาเป็นการตัดสินใจของเด็กเกี่ยวกับความรู้ที่เด็กได้รับ ในการรับรู้ทางสายตา ทางสัมผัสและการอ้างอิงนั้น เด็กจะรับรู้วัตถุทางรูปธรรม ส่วนการรับรู้จากการบอกนั้นเด็กจะรับรู้วัตถุจากคำพูดที่เป็นนามธรรม สิ่งแรกที่กระตุ้นให้เด็กใช้ความรู้สึกรู้สึกของการได้ยิน การเห็นและการสัมผัส จะช่วยเปิดหนทางให้เด็กเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น การเรียนรู้ดังกล่าวเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะนำเด็กไปสู่การเติบโตทางสติปัญญาได้(จรรยา สุวรรณทัต.2521:45)

พัฒนาการของการรับรู้ทางสายตา

การรับรู้ทางสายตา มีพัฒนาการมาตั้งแต่แรกเกิด เด็กทารกจะสำรวจสิ่งแวดล้อมเป็นครั้งแรกด้วยสายตา ต่อมาเมื่อสายตาปรับตัวขึ้นแล้วกิจกรรมทางมอเตอร์ก็จะเริ่มหน้าที่(จำเนียร ช่วงโชติและคนอื่นๆ.2519:198) เด็กทารกในคอนแรกๆจะสามารถรับรู้ถึงสิ่งที่กำลังเคลื่อนไหวได้หลังจากที่เด็กเกิดไม่นานนัก ทารกแรกเกิดจะมีทุกส่วนของลูกตาพร้อมอยู่แล้วตั้งแต่เกิดแต่การเห็นเกิดขึ้นเพียงเฉยๆเพราะกระบอกตาขังขึ้นอยู่ เลนส์ตาใหญ่และมีความโค้งมาก ทำให้สายตายังไม่ประสานกันและควบคุมยังไม่ได้ การมองของทารกจึงมักจะมองอย่างไม่มีจุดหมายระยะทางที่ทารกเห็นได้ชัดที่สุดคือ ระยะห่างประมาณ 7 1/2 นิ้ว ถ้าภาพที่ใกล้และไกลกว่านี้ทารกจะมองเห็นไม่ชัด(สุณีย์ ธีรดากร 2523: 101) ทารกมักจะจ้องวัตถุที่ใกล้ตัวก่อน แต่จะค่อยๆเคลื่อนไปไกลๆตามลักษณะของการเจริญเติบโตที่มีมากขึ้นตามลำดับ(นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ.2515: 60) ทารกจะใช้สายตาได้ดีเมื่ออายุประมาณ 6 เดือน(สุชาและสุรางค์ จันทน์เอม.2520 :21)

พอเด็กอายุได้ 2 ปีก็รู้จักวัตถุ 3 มิติสามารถแยกแยะสองสิ่งที่ต่างกันได้ พออายุได้ 3 ปี จะเข้าใจแต่สิ่งที่เป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถมองเห็นและจับต้องได้เท่านั้น พออายุได้ 6 ปี

ลักษณะของตายังไม่เจริญสูงสุด สาสตายังเยาว์อยู่แต่ก็สามารถมองเห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งของได้แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยก็สังเกตเห็นได้ รู้จักสังเกตระยะใกล้-ไกล บน-ล่าง และหน้า-หลัง พออายุถึง 8 ปีตาของเด็กเริ่มได้ขนาดและเข้าลักษณะตาของผู้ใหญ่(สัจย์ ธีรดากร 2523: 127-142)

แครตตี(CRATTY 1970: 94) ได้สรุปพัฒนาการของการรับรู้ทางสายตาของเด็กไว้เป็นตารางดังนี้

ตาราง 2 พัฒนาการของการรับรู้ทางสายตาของเด็ก

อายุ	การเห็นและการรับรู้
เด็กแรกเกิด	- การรับรู้ทางสายตาถูกจำกัดอยู่
3 เดือน	- มีการหือคหุ่่นมากขึ้นในการรับรู้สิ่งต่างๆ ศีรษะและตามีความสัมพันธ์กันมากขึ้น
6 เดือน	- มีการตัดสินใจในเรื่องการรับรู้ความคงที่ ของขนาดและรูปร่างเพิ่มขึ้น
1 ปี	- เด็กเริ่มเห็นตามแนวดิ่ง มีพัฒนาการของ
2 ปี	การรับรู้ทางสายตาเพิ่มขึ้นประมาณ 50% และรับรู้ระยะทางได้
5 ปี	- เชื้อบลูกคาค่าเจริญเต็มที่
7 ปี	- สามารถแยกการรับรู้แนวดิ่งออกจากแนว แนวได้
10 ปี	- สามารถรับรู้ระหว่างแนวดิ่ง แนวนอนและ แนวลาดได้
	- ยังไม่สามารถรับรู้การกลืนรูปของวัตถุเช่น bd pq
	- สามารถรับรู้ขอบลที่ข้างมาจากระยะไกล ได้

การรับรู้ของเด็กเล็กมักกระจัดกระจายไม่เข้าเป็นรูปเป็นร่าง เมื่อเปรียบเทียบกับ
การรับรู้ของผู้ใหญ่และด้วยความพร้อมทางวุฒิภาวะและการเรียนรู้เกี่ยวกับการรับรู้ที่เพิ่มขึ้นเป็น
ลำดับไปของเด็ก การรับรู้ที่มองไม่เห็นความแตกต่างจะค่อยๆกลายมาเป็นการรับรู้ที่แน่นอนมาก

ขึ้น ชัดเจนขึ้นเห็นข้อแตกต่างได้มากขึ้นเหมือนกับการรับรู้ของผู้ใหญ่(จำเนียร ช่วงโชติและคนอื่น ๆ.2519:80-91) ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่า การรับรู้ทางสายตาของเด็กจะพัฒนาขึ้นตามระดับอายุหรือวุฒิภาวะ เมื่ออายุมากขึ้นประสบการณ์เพิ่มขึ้นและเมื่อเด็กมีความพร้อม พัฒนาการของการรับรู้ทางสายตาก็จะเกิดขึ้น

เคอร์เดคและรอกกอน(Kurdek and Rodgon.1973:643-650)ได้ศึกษาพัฒนาการด้านการรับรู้ทางสายตา การคิด อารมณ์และความรู้สึกกับเด็กชั้นอนุบาลถึงประถมปีที่ 6 โดยใช้แบบทดสอบของฟิชเบอิน(Fishbein) แฟเวล(Fravel) และบอร์ค(Borke)พบว่าเด็กมีความสามารถในการรับรู้ทางสายตา การคิด อารมณ์และความรู้สึกเพิ่มขึ้นตามระดับอายุ แต่ความสามารถในการการรับรู้ทางอารมณ์และความรู้สึก แม้จะเพิ่มขึ้นในทุกระดับชั้นเรียนแต่ไม่สามารถบอกได้ว่าการเพิ่มระดับชั้นใดมากที่สุด เด็กชายมีความสามารถในการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกสูงกว่าเด็กหญิง

พัฒนาการของการรับรู้ทางหู

การฟังนั้นถือได้ว่าเป็นทักษะการสื่อสารขั้นต้นที่มนุษย์รู้จักใช้ก่อนการใช้ทักษะทางการพูด อ่านและเขียน การฟังมีความหมายแตกต่างไปจากการได้ยิน การได้ยินเกิดขึ้นเนื่องจากมีเสียงมากระทบหูเองโดยไม่ได้ตั้งใจ ส่วนการฟังหมายถึง การใช้สมาธิและความตั้งใจที่จะจำประเด็นของสิ่งที่ได้ยิน(กิตติชาติ บุญชื่อ.2520:70)

การฟังสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น วราภรณ์ รักวิจิธ(วราภรณ์ รักวิจิธ.2528:44)ได้กล่าวว่า การฟังคือการฝึกการฟังเสียงธรรมชาติ จังหวะดนตรีเพื่อเตรียมความพร้อมในการฟังเรื่องราวต่างๆสามารถถ่ายทอดได้เป็นประโยคที่เหมาะสม มีมารยาทในการฟังและมีสมาธิในการฟัง

การฟังต้องอาศัยกระบวนการสำคัญ 3 ประการคือ

1. การได้ยิน(Hearing) เป็นกระบวนการการรับรู้ทางโสตขั้นแรกของการฟัง เพื่อแปลความหมายของเสียงที่ได้ยิน ต้องใช้สมาธิและความตั้งใจอย่างจริงจัง
2. การฟัง(LISTENING) เมื่อหูรับสัญญาณเสียงเข้าไปแล้ว จะส่งไปยังสมองเพื่อแปลความหมายของเสียงที่ได้ยิน ขั้นนี้ต้องใช้สมาธิและความตั้งใจอย่างจริงจัง
3. การรับรู้ความหมาย(AUDING) เป็นกระบวนการขั้นสูงของการฟังคือ เมื่อฟังเสียงที่ได้ยินแล้ว ยังต้องทำความเข้าใจถ้อยคำและรู้จักประเมินคุณค่าว่าควรเชื่อถือเพียง

ใด แล้วจึงแสดงปฏิกริยาโต้ตอบไปตามที่ต้องการ (Rubin. 1975:81)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528:2) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการฟังไว้ดังนี้

1. การจำแนกเสียง
2. การฟังคำพูด คำสั่งเข้าใจและปฏิบัติตามได้ถูกต้อง
3. มารยาทในการฟัง
4. การฟังนิทานหรือเรื่องราวแล้วจับใจความได้
5. การฟังเพลง คำคล้องจอง และการเล่นที่สร้างเสริมประสบการณ์ทางภาษา

ความพิการที่เกิดขึ้นจากการฟังจะทำให้บุคคลขาดพัฒนาการทางการแยกแยะเสียงต่างๆ และการรับรู้ทางด้านการรับฟัง ทักษะต่างๆในการเรียนรู้ภาษาของบุคคลจะมีดังต่อไปนี้คือ การเข้าใจคำพูด การพูด การอ่านและการเขียน ทักษะทางการได้ยินมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางการอ่านด้านออกเสียงได้ชัดเจน การอ่านเสียงผสม การออกเสียงของคำที่ต่างกัน รวมทั้งความสามารถในการระลึกข้อความหรือเรื่องราวที่ได้ยินมาและยังพบว่า เด็กที่ได้รับการฝึกฝนทางด้านการรับรู้เสียงต่างๆและรู้จักความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับตัวอักษรจะมีความสามารถทางการอ่านได้ดีกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการฝึกหัด (จำเนียร ช่วงโชติและคนอื่นๆ. 2519:199)

ในด้านพัฒนาการของการฟังนั้น จากการค้นคว้าของแคฟเฟรย์ (Caffrey) ซึ่งกล่าวไว้ในสารานุกรมเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา (Encyclopedia of educational research) พบว่า ความสามารถในการฟังกับอายุมีค่าสหสัมพันธ์เป็นไปในทางบวกคือ เด็กที่มีอายุน้อยจะฟังดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยเป็นส่วนมากและเด็กที่เรียนอยู่ในชั้นสูงกว่าจะมีความสามารถทางการฟังดีกว่าเด็กที่เรียนอยู่ในชั้นต่ำกว่า

ในทารกแรกเกิดกลไกทางประสาทสัมผัสทางการได้ยินจะพัฒนามาด้วยดีตั้งแต่แรกเกิด หากแต่น้ำคร่ำทำให้เด็กมีอาการหูหนวกเป็นเวลา 2-3 ชั่วโมงหลังจากคลอดทารกจะไม่ได้ยินเสียงอะไรเลย เมื่ออายุได้ 5 วันทารกจะสามารถตอบสนองต่อความเข้มและความดังของเสียงได้ อายุ 15 วันจะได้ยินเสียงนาฬิกาเดิน เสียงคนพูดกัน แต่ไม่สามารถแยกแยะเสียงสูงต่ำได้ เนื่องจากประสาทหูยังไม่พัฒนาเต็มที่ ทารกจะมีการพัฒนาการได้ยินทางหูได้เร็วกว่าการเห็นด้วยตา การได้ยินจะพัฒนาไปอย่างรวดเร็วเมื่ออายุเกิน 2 ปีจนกระทั่งอายุ 10 ปี (จำเนียร ช่วง

โชติและคนอื่นๆ.2519:89)

พัฒนาการของการรับรู้ทางกายสัมผัส

เบอร์น(BURNE.1964:15) ได้ให้ความหมายของการสัมผัสทางกายไว้ว่าหมายถึง การสัมผัสทางร่างกายอย่างใกล้ชิดสนิทสนม ในทางปฏิบัติอาจทำได้หลายรูปแบบเช่น การสัมผัส การกอดจะกอดหรือลูบได้ แต่จากงานวิจัยของผู้วิจัยในครั้งนี้จะใช้การสัมผัสระหว่างมือกับวัตถุ เพื่อรับรู้รูปฟอร์มหรือลักษณะของวัตถุว่าวัตถุที่เด็กสัมผัสนั้นคืออะไร

ในการรับรู้เกี่ยวกับการสัมผัสนั้น เด็กจะสามารถรับรู้ถึงขนาด, รูปร่าง, เนื้อวัตถุและน้ำหนักของวัตถุ เด็กอายุ 1-3 ปี มักจะชอบแตะต้องของและมีความรู้สึกว่าจะสำรวจสิ่งของ ไปเสียทุกอย่างอยากจะลองจับดูว่ามันแข็งหรือนิ่ม หยวนหรือเรียบอย่างไร เด็กอายุ 2-5 ปีนอกจากจะให้มือมีโอกาสได้จับสิ่งของตามที่อยากหรืออยากเห็นแล้วก็อาจให้หาความเพลิดเพลินด้วยการ เล่นไปด้วย (มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์.2524:11)

เวอร์นอน(อุษา สังข์น้อย.2531:17;อ้างอิงมาจาก Mussen.1964:39;citing vernon.n.d.)ได้กล่าวว่า เพื่อบุคคลและนักการศึกษาคนอื่นๆได้ทำการศึกษาและสังเกตพบว่า เด็กอายุ 1-4 ปีมีพัฒนาการทางการรับรู้ความแตกต่างของสิ่งของได้แล้วว่าของต่างๆจะมีรูปร่าง ต่างกันตามลักษณะที่มันปรากฏอยู่และเด็กสามารถนึกถึงรูปร่างของสิ่งนั้นได้ แม้ว่าในขณะนั้นจะไม่ปรากฏต่อหน้าเด็กอีก ในเด็กอายุ 2-4 ปีจะรู้จักรูปร่างแบบง่ายๆ รูปร่างที่เด็กสามารถเรียนรู้และแยกแยะง่ายๆคือ รูปสี่เหลี่ยม รูปวงกลมและรูปสามเหลี่ยม ต่อมาอาจจะเป็นรูปที่ยู่ยากขึ้น

โชจิและฮิโรชิ(Shoji and Hiroshi.1994:3499) ได้ทำการศึกษาถึงการแยกแยะรูปร่างจากภาพสะท้อนในกระจกในเด็กวัยก่อนเรียนโดยทำการทดสอบว่า การมองเห็นหรือการสัมผัสจะเป็นจะเป็นรูปแบบที่เด่นในการแยกแยะรูปร่างของสิ่งของจากภาพสะท้อนในกระจก โดยนำสิ่งที่เด็กไม่คุ้นเคยให้เด็กดูและบอกเด็กให้จับคู่สิ่งเร้าแต่ละชนิดเข้าด้วยกันตามการรับรู้รูปร่างทางสายตาหรือการสัมผัส จากการทดสอบเขาพบว่า การสัมผัสไม่ได้ดีกว่าการมองเห็นในการแยกแยะความแตกต่างของรูปร่าง ในเด็กที่อายุ 3-4 ปี การสัมผัสจะเป็นรูปแบบที่เด่นมากในวัยนี้ขณะที่การมองเห็นจะเป็นรูปแบบที่สำคัญกว่าหรือเท่ากันในเด็กที่อายุ 5-6 ปี สิ่งนี้แสดงว่าใครที่สามารถแยกแยะความแตกต่างจากการมองเห็นได้ถูกต้องจะสามารถแยกแยะความแตกต่างจากการสัมผัสได้ถูกต้องด้วยแต่ไม่ใช่ในทางกลับกัน

พัฒนาการการรับรู้ทางการอ้างอิง

การอ้างอิง(Inference) เป็นการบอกความหมายเป็นนัยจากข้อมูล การลงความเห็นหรือการใช้ข้อเท็จจริงที่มีอยู่เป็นตัวบอกความจริงที่ยังไม่รู้ การลงความเห็นไม่ใช่เป็นการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคต เป็นเพียงแต่การแปลความหมายจากข้อมูลที่ได้พบเห็นเท่านั้นเองว่าข้อมูลนั้นในตัวของมันให้ความหมายอะไรแก่เราหรือสะท้อนให้เราเห็นอะไร(สัจฉิน นิยมคำ. 2517: 46-8)

วรรณทิพาและนิมพันธ์(2532:6) ได้ให้ความหมายของการอ้างอิงหรือการลงความเห็นจากข้อมูลไว้ว่าหมายถึง การเพิ่มเติมความคิดเห็นให้กับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตอย่างมีเหตุผล โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมมาช่วย ความสามารถที่แสดงให้เห็นว่าเกิดทักษะนี้คือการอธิบายหรือสรุปโดยเพิ่มเติมความคิดเห็นให้กับข้อมูลโดยใช้ความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาช่วย

การอ้างอิงจัดเป็นลักษณะของการคิดประเภทหนึ่ง ซึ่งจายัสวัล(ศรีชัย เลิศไตรภพ. 2535:9-10;อ้างอิงมาจาก Jayaswal.1974:136)ได้แบ่งความคิดออกเป็น 4 ประเภทโดยเริ่มจากความคิดที่ง่ายที่สุดไปจนถึงการคิดอย่างซับซ้อนคือ

1.การคิดรับรู้ เป็นการคิดในระดับง่ายที่สุด เช่น เมื่อเด็กเห็นแม่หัวตะกั่วเดินออกไปนอกบ้านก็บอกมือแทนการกล่าวลา

2.การคิดจินตนาการ เป็นการคิดที่อาศัยประสบการณ์และสัญลักษณ์ที่มีอยู่ในอดีต กระบวนการนี้ทำให้คิดถึงเรื่องในอนาคตได้ โดยใช้ความจำในอดีตเป็นพื้นฐาน

3.การคิดเชิงมโนทัศน์ เป็นกระบวนการคิดก่อนตัดสินใจ โดยอาศัยการวิเคราะห์ประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมในอดีต เป็นพื้นฐานในการโยงความคิดไปถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การเกิดมโนภาพต้องอาศัยความคิดแบบที่ 1 และแบบที่ 2 ร่วมกัน โดยมีการอ้างอิงเข้าไปเกี่ยวข้อง

4.การคิดเชิงตรรก เป็นการคิดที่ซับซ้อนที่สุด เป็นการเอามโนทัศน์หลายๆมโนทัศน์มาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือนำไปสู่คำตอบของปัญหาที่เกิดขึ้น

เคแกนและคนอื่นๆ(Kagan and other.1963:433) ได้แบ่งลักษณะของการคิดไว้ดังนี้คือ

1.แบบวิเคราะห์เชิงบรรยาย(Descriptive - Analytic Style) เป็นการคิดที่

รวมเอาวัตถุเข้าเป็นพวกเดียวกัน โดยพิจารณาความคล้ายคลึงของลักษณะทางกายภาพที่วัตถุต่างต่างร่วมกัน ได้แก่ ลักษณะในเรื่องสี ขนาดและรูปร่าง

2.แบบของความสัมพันธ์(Relational Style)เป็นการคิดที่จะรวมเอาวัตถุเข้าเป็นพวกเดียวกัน โดยอาศัยความสัมพันธ์ในด้านเวลาหรือสถานที่ วัตถุในกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน เพราะแต่ละชิ้นจะมีความหมายที่เกิดจากความสัมพันธ์ที่มีต่อวัตถุอื่นๆในกลุ่มเดียวกัน

3.แบบอ้างอิงแยกประเภท(Categorical Inferential Style)เป็นการคิดที่จะรวมเอาวัตถุเข้าเป็นพวกเดียวกัน โดยพิจารณาลักษณะที่ร่วมกันเป็นส่วนรวม เช่น หน้าตาและอื่นๆ ที่นอกเหนือจากลักษณะทางกายภาพ วัตถุในกลุ่มถือว่าเป็นอิสระต่อกัน

การแบ่งแบบความคิดในลักษณะนี้เกิดจากความเชื่อที่ว่า กิจกรรมทางสมองประกอบด้วยกระบวนการต่างๆ 3 ประการคือ

- 1.การอาศัยข้อมูลจากภายนอก
- 2.การอาศัยข้อมูลจากภายในที่ได้สัมผัสไว้
- 3.การผสมผสานแก้ไขของข้อมูลที่ได้สัมผัสไว้

นอกจากจะแบ่งความคิดออกเป็น 3 ประเภทดังกล่าว ได้มีผู้นำเอาหลักการนี้ไปศึกษาโดยแบ่งการคิดออกเป็นแบบย่อยๆได้ 5 แบบซึ่งการอ้างอิงจัดเป็นการคิดประเภทหนึ่งที่รวมอยู่ด้วยคือ

1.การคิดแบบวิเคราะห์(Analytic Style)เป็นการจัดประเภทสิ่งเร้าตามความเหมือนกันของลักษณะทางกายภาพของสิ่งเร้า นั้น เช่น การจับคู่รูปโต๊ะกับเก้าอี้โดยให้เหตุผลว่า ต่างก็ทำด้วยไม้เหมือนกัน

2.การคิดแบบบรรยาย(Descriptive Style)เป็นการจัดประเภทของสิ่งเร้าตามลักษณะรวมทางกายภาพของสิ่งเร้า นั้น เช่น การเลือกจับคู่รูปโต๊ะกับเก้าอี้โดยให้เหตุผลว่า ต่างก็มี 4 ขาเหมือนกัน

3.การคิดแบบจำแนกประเภท(Categorical Style)เป็นการคิดที่จัดประเภทของสิ่งเร้าเข้าเป็นหมวดหมู่ โดยอาศัยประสบการณ์หรือความรู้ที่ได้รับมาเป็นเครื่องตัดสิน เป็นการพิจารณาโดยไม่คำนึงถึงความคล้ายคลึงทางรูปร่าง แต่จะดูที่คุณสมบัติบางประการที่มีร่วมกันอยู่ เช่น การเลือกจับคู่โต๊ะกับเก้าอี้โดยให้เหตุผลว่าต่างก็เป็นเครื่องใช้เหมือนกัน

4.การคิดแบบอ้างอิง(Inferential Style)เป็นการคิดที่จัดประเภทของสิ่งเร้า

เป็นหมวดหมู่ตามลักษณะหน้าที่ของสิ่งเร้านั้นหรือจัดตามลักษณะทางอารมณ์ของสิ่งเร้า เช่น การเลือกจับคู่โต๊ะกับเก้าอี้โดยให้เหตุผลว่าใช้วางสิ่งของได้เหมือนกัน

5. การคิดแบบหาความสัมพันธ์ (Relational Style) เป็นการคิดที่จัดประเภทของสิ่งเร้าโดยพยายามหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงสิ่งเร้าต่างๆ ให้สัมพันธ์กัน โดยคำนึงถึงหน้าที่หรือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้านั้นๆ เช่น การเลือกจับคู่โต๊ะกับแจกันดอกไม้โดยให้เหตุผลว่าแจกันดอกไม้ต้องตั้งไว้บนโต๊ะ

วิทคินได้อาศัยหลักการเดียวกันของเคนเนดี้ที่ว่ากิจกรรมทางสมองประกอบด้วยกระบวนการที่อาศัยข้อมูลจากภายนอกและการอาศัยข้อมูลจากภายในที่ได้สะสมไว้ ได้แบ่งการคิดออกเป็น

1. การคิดแบบไม่ขึ้นกับสภาพรอบข้าง (Field Independence) เป็นการคิดที่ชี้เฉพาะตนเองเป็นศูนย์กลาง การคิดแบบนี้ไม่อาศัยข้อมูลจากภายนอกหรือจากสภาพรอบข้าง การตัดสินใจหาจะตัดสินใจด้วยเหตุผลโดยถือเอาสิ่งที่ปรากฏอยู่จริงในสิ่งเร้าเป็นเกณฑ์ ซึ่งการคิดแบบนี้จะมีลักษณะเหมือนการคิดวิเคราะห์เชิงบรรยาย

2. การคิดแบบขึ้นกับสภาพรอบข้าง (Field Dependent) เป็นการคิดที่บุคคลไม่ชี้เฉพาะตนเองเป็นศูนย์กลาง อาศัยข้อมูลจากภายนอกหรือจากสภาพรอบข้างโดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของตนเองเป็นส่วนประกอบช่วยในการตัดสินใจหา การคิดแบบนี้มีลักษณะเหมือนการคิดแบบโยงความสัมพันธ์และแบบอ้างอิงแบบแยกประเภท (แน่งน้อย แจ้งศิริกุล. 2530: 10-14)

นอกจากนี้การอ้างอิงยังจัดเป็นลักษณะหนึ่งของความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบของการโยงความสัมพันธ์ตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ในรูปของการโยงความสัมพันธ์ (Associative Theory) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ประกอบไปด้วย การสร้างแนวคิดใหม่โดยการรวมสิ่งที่สัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน ซึ่งการรวมกันนี้จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขเฉพาะเฉพาะอย่างหรือรวมกันแล้วต้องเกิดประโยชน์ในทางใดทางหนึ่งหรือเมื่อระลึกสิ่งใดก็เป็นแนวทางให้ระลึกถึงสิ่งอื่นต่อไปเป็นลูกโซ่ เช่น ถ้าเห็นโต๊ะทำให้นึกถึงเก้าอี้ ไม่ใช่ที่วางของ เป็นต้น ซึ่งคำที่ระลึกออกมาต่างก็เป็นสิ่งๆ หนึ่งที่มีความสัมพันธ์กันและเก็บสะสมอยู่ในสมองคน เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นมันก็จะสนองออกมา (บุญลือ ทองอยู่. 2521: 17)

บรูเนอร์ (ศรีชัย เลิศไตรภพ. 2535: 12; อ้างอิงมาจาก Bruner. 1966: 123-127)

ได้กล่าวว่า ในการคิดแก้ปัญหาของบุคคลนั้นต้องอาศัยกลไกแห่งความสามารถในการที่จะอ้างอิง และจำแนกประเภทของสิ่งเร้า ขั้นตอนในการแก้ปัญหาประกอบไปด้วย

1. ขั้นรู้จักปัญหา เป็นขั้นที่รับรู้สิ่งเร้าที่ตนกำลังเผชิญอยู่ว่าเป็นกระบวนการรับรู้ จะแยกสิ่งเร้าออกจากโครงสร้างทางการคิดอื่นๆ เพื่อเตรียมพร้อมที่จะจัดกระทำต่อไป
2. ขั้นแสวงหาเค้าเงื่อน เป็นขั้นที่บุคคลใช้ความพยายามอย่างมากในการระลึกถึงประสบการณ์เดิม เพื่อทดสอบลักษณะเฉพาะของปัญหาเมื่อสมองได้จัดกระทำกับสิ่งเร้านั้นแล้วก็จะบูรณาการลักษณะเฉพาะต่างๆ เข้าด้วยกันแล้วปรับโครงสร้างของการคิดใหม่และก้าวเป็นการเตรียมพร้อมที่จะตอบสนอง

3. ขั้นตรวจสอบความถูกต้อง ซึ่งเป็นการตรวจสอบถึงความสมบูรณ์ทั้งในด้านโครงสร้างและเนื้อหา ก่อน เพื่อที่จะตัดสินใจตอบสนองต่อสิ่งเร้าให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา

จากที่กล่าวมาข้างต้นเราอาจจะพอสรุปได้ว่า การอ้างอิงเป็นกระบวนการของการคิดเชิงมโนทัศน์ที่ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมมาช่วยในการแปลความหมายจากข้อมูลที่ได้รับจากการสังเกตว่า ในตัวของข้อมูลที่ได้รับนั้นให้ความหมายอะไร ซึ่งสิ่งเร้าที่ได้รับการสังเกตนั้นจะทำหน้าที่เป็นตัวชี้แนะ (cue) ในการแปลความหมายของข้อมูลที่ได้รับนั้นอย่างมีเหตุผลเพื่อที่จะโยงความคิดของสิ่งหนึ่งไปสู่อีกสิ่งหนึ่ง โดยอาจจะพิจารณาถึงคุณสมบัติที่มีร่วมกันอยู่หรือการจัดเข้าเป็นหมวดหมู่ของสิ่งเร้านั้น ดังนั้นการรับรู้โดยวิธีอ้างอิงนี้จะหมายถึง วิธีการรับรู้ที่เป็นผลมาจากกระบวนการของการคิดเชิงมโนทัศน์ที่อาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมมาช่วยในการแปลความหมายจากข้อมูลที่ได้รับจากการสังเกตสิ่งเร้าที่เป็นเครื่องชี้นำในการโยงความคิดไปสู่สิ่งที่ เป็นเป้าหมายในการแก้ปัญหา

ในทฤษฎีของเฮลมโฮลทซ์นั้นได้มีการกล่าวถึงการอ้างอิงในแง่ของการอ้างอิงเชิงอุปมาน (Inductive Inferences) ว่าเป็นการอ้างอิงที่วางอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่มีอยู่ในอดีตซึ่งจะต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันและอนาคต นั่นคือ สัญลักษณ์สามารถสื่อความหมายถึงบางสิ่งบางอย่างได้เนื่องจากมีสัญลักษณ์เหล่านั้นอยู่แล้วในอดีต ซึ่งจะแตกต่างกับการอ้างอิงในทฤษฎีของเพียเจต์ที่กล่าวถึงการอ้างอิงในเชิงอนุมาน (Deductive Inferences) ที่ไม่ขึ้นกับประสบการณ์ในอดีต แต่จะเกี่ยวข้องกับการใช้กฎที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสิ่งต่างๆ ที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคยได้เท่าเทียมกัน ดังเช่นการอ้างอิงในเชิงอนุมานในรูปแบบที่เปลี่ยนแปลง (Transitive

Deductive Inference) ที่ เป็น ความ ต่อ เนื่อง ของ การ รับ รู้ ซึ่ง เพ็ช เจด อภิยา ยว่า ถ้า $A > B$ และ $B > C$ แล้ว เรา สามารถ สรุป ได้ ว่า $A > C$ ซึ่ง การ อ้างอิง ใน เชิง อนุ มาน นี้ เพ็ช เจด บอก ว่า จะ พบ ใน ผู้ ใหญ่ และ ไม่ พบ ใน เด็ก ที่ อายุ น้อย กว่า 8 ปี เพราะ เด็ก ที่ อายุ น้อย กว่า 8 ปี จะ เป็น วัย ที่ รับ รู้ โดย รับ เอา ข้อมูล ที่ เด็ก รับ รู้ เข้า ไป อย่าง รวด เร็ว และ ยัง ไม่ สามารถ ที่ จะ จัด ระเบียบ ของ ข้อมูล ได้ กัน ที่ ที่ เด็ก ได้ รับ รู้ (Bryant. 1974: 4-6)

อย่างไร ก็ ตาม ข้อ ค้น พบ ของ เพ็ช เจด เกี่ยว กับ การ รับ รู้ นี้ ได้ มี ผู้ แสวง ศึกษ ใน เชิง ที่ ต่าง กัน ออก ไป บ้าง เช่น โด นาลด์ สัน ได้ เขียน บท ความ ชื่อ "เหตุผล ของ เด็ก" (Children's Reasoning) ได้ แสวง ศึกษ ที่ สรุป ได้ ว่า ใน เด็ก เล็ก ที่ มี อายุ เพียง 4 ขวบ ก็ อาจ ให้ เหตุ ผล แบบ อนุ มาน (Deductive Reasoning) ได้ คือ มี ข้อมูล ต่าง ๆ ให้ แล้ว เด็ก สรุป ได้ จาก การ ทดลอง ของ นัก จิต วิทยา 2 คน คือ ไบรอัน (Bryun) กับ แฮร์ริส (Harris) ต่าง ก็ ทำ การ ทดลอง เพื่อ ศึกษ า ความ สามารถ ใน ด้าน การ ลง ความ เห็น (Inference) เกี่ยว กับ สิ่ง ที่ มีความ สัม พัน ธ์ กัน ใน ลักษณะ ต่าง ๆ เช่น เท่า กัน ใหญ่ กว่า กัน พบ ว่า เด็ก มี ความ สามารถ ใน การ ใช้ เหตุ ผล โดย การ เปรียบ เทียบ กัน แม้ ว่า เด็ก จะ ไม่ ทราบ ถึง ความ สัม พัน ธ์ ระหว่าง ขนาด ของ A กับ C ว่า สิ่ง ไฉน ว่า กว่า กัน แต่ ถ้า ทราบ ว่า A ยาว กว่า B และ B ยาว กว่า C แล้ว ก็ บอก ได้ ว่า A ต้อง ยาว กว่า C นอกจาก นี้ มี ผู้ ได้ แสวง ศึกษ อื่น ๆ ได้ กล่าว ว่า เด็ก สามารถ ที่ จะ ใช้ การ อ้างอิง ใน เชิง อนุ มาน ได้ ใน ขณะ ที่ เด็ก ยัง เล็ก มาก ๆ โดย จะ ใช้ การ อ้างอิง แบบ นี้ ร่วม กับ การ รอบ ความ คิด ภา ย นอก อย่าง มาก ซึ่ง จริง ๆ แล้ว อาจ จะ กล่าว ได้ ว่า ใน เด็ก ที่ อายุ 3-4 ปี จะ เริ่ม มี การ ใช้ สิ่ง ที่ แสวง ศึกษ นอก หรือ สัญ ญาณ (cues) อย่าง มาก โดย จะ ใช้ ใน การ อ้างอิง ใน การ จัด รว ม และ เรียง รู้ เกี่ยว กับ ประ สภา การ การ รับ รู้ เหมือน กับ เป็น วัย ที่ มี ประ สภา ภาพ และ เมื่อ เด็ก โต ขึ้น เขาก็ จะ ได้ รับ สิ่ง ที่ เป็น การ รอบ ของ ความ คิด ภา ย ใน ที่ มีความ ยืดหยุ่น มาก ขึ้น มา ช่วย เขา จัด ระเบียบ การ รับ รู้ ให้ ดี ขึ้น ซึ่ง ข้อ เสนอ นั้น จะ ขัดแย้ง กับ ข้อ ค้น พบ ของ เพ็ช เจด (Bryant. 1974 : 9)

โซเดียน และ วินเมอร์ (Sodian and Wimmer. 1987: 424-432) ได้ ทำ การ ศึกษ า เรื่อง ความ เข้าใจ ของ เด็ก เกี่ยว กับ การ อ้างอิง ว่า เป็น วิธ ี การ หนึ่ง ที่ เด็ก ได้ รับ ความ รู้ โดย ทำ การ ศึกษ า ใน เด็ก อายุ 4-6 ปี จาก การ ศึกษ า พบ ว่า เด็ก อายุ 4-5 ปี ยัง ไม่ สามารถ เข้าใจ เรื่อง การ อ้างอิง ว่า เป็น วิธ ี การ หนึ่ง ที่ เด็ก จะ ได้ รับ ความ รู้ แม้ ว่า เด็ก วัย นี้ จะ สามารถ ใช้ การ อ้างอิง เป็น วิธ ี การ ที่ เด็ก จะ ได้ มา ซึ่ง ความ รู้ โดย เด็ก สามารถ บอก ได้ ว่า เด็ก รู้ และ สามารถ บอก ถึง ข้อมูล ที่ ได้ รับ ได้ แต่ ใน

เรื่องของการประเมินความรู้ของคนอื่นนั้นจะเป็นแบบเชิงประจักษ์คือ เด็กยังยึดติดกับการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ เด็กจะบอกว่าคนอื่นจะสามารถรู้ถึงข้อสรุปนั้นได้ก็เมื่อเด็กเห็นว่าคนนั้นมีการรับรู้ในสิ่งนั้นด้วยตัวของบุคคลนั่นเอง เด็กไม่สามารถเข้าใจว่าบุคคลอื่นจะรู้ถึงข้อสรุปนั้นได้ จากการที่บุคคลนั้นใช้วิธีการอ้างอิงในสิ่งที่บุคคลมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน เด็กอายุ 6 ปีจะเข้าใจในสิ่งนี้

จะเห็นได้ว่า มารอ้างอิงจะมีหลายรูปแบบ ซึ่งจะพบในเด็กอายุต่างกัน แต่ในการศึกษาค้างนี้ผู้วิจัยได้สนใจทำการศึกษา ความสามารถของเด็กในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากวิธีต่างต่างคือ การมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิง สำหรับวิธีการอ้างอิงนั้นผู้วิจัยได้ใช้วัตถุชิ้นที่เป็นของใช้บรรจุที่เป็นคู่กันกับวัตถุทดสอบมาใช้เป็นวัตถุอ้างอิงในการทดสอบครั้งนี้โดยอาศัยหลักการเดียวกันกับเครื่องมือของไอเนลและกอปนิค

1.7 การรับรู้กับความจำ

ความจำ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเก็บสะสมสิ่งเร้าใดๆก็ตาม และสามารถรื้อฟื้นสิ่งเร้านั้นออกมาใช้ได้เมื่อต้องการ (ชูศรี เกิดพงษ์บุญโชติ.2536:11) เป็นผลที่คงอยู่ในสมองหลังจากสิ่งเร้าได้หายไปจากสนามสัมผัสแล้ว ผลที่คงอยู่นี้จะอยู่ในรูปของรหัสใดๆที่เป็นผลจากการโยงความสัมพันธ์(ไสว เลี่ยมแก้ว.2528:8) นอกจากนี้ความจำ ยังเป็นเครื่องเชื่อมระหว่างการเรียนรู้และความคิด ความจำจะทำให้รู้ว่าทำอะไร และมีเหตุผลอย่างไร ความจำจะทำให้เราตัดสินใจในทุกๆเรื่องตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน ความคาดหมายในอนาคตนั้นเราจะต้องอาศัยความจำเป็นเครื่องมือทุกครั้ง(ประหยัด ทองมาก.2527:62-66) ความจำเป็นพฤติกรรมภายในซึ่งเกิดขึ้นเช่นเดียวกับความรู้สึก ความชอบ จินตนาการและพฤติกรรมทางสมองด้านอื่นๆของมนุษย์ เป็นความสามารถพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งขาดเสียมิได้เพราะเป็นพื้นฐานของความคิด(ขจิต มหาสิริโสภา.2536:9)

ประเภทของความจำ

1.การระลึก(Recall)หมายถึง การบอกสิ่งที่เคยเรียนรู้มาแล้วได้โดยที่สิ่งเร้านั้นไม่ได้อยู่ในสนามสัมผัสในขณะนั้น แบ่งออกตามลักษณะของสถานการณ์ที่ระลึกได้ 3 แบบคือ การระลึกเสรี การระลึกตามลำดับ การระลึกตามตัวนะ

2.การรู้จัก(Recognition)เป็นความจำที่เกิดขึ้นเมื่อเห็นสิ่งเร้านั้นอีกครั้งหนึ่ง โดย

สิ่งเร้าจะต้องอยู่ตรงหน้าหรือในสนามสัมผัส

3. การเรียนรู้ซ้ำ (Relearning) เป็นความจำที่ใช้เวลาหรือจำนวนครั้งที่จำสิ่งที่เรียนได้ เป็นเครื่องวัด

ระบบความจำ

แอตกินสันและชิฟฟริน (ไซว เลียมแก้ว. 2528:19-73; อ้างอิงมาจาก Atkinson and Shiffrin. 1968) ได้แบ่งโครงสร้างของความจำออกเป็น 3 หน่วยคือ

1. ความจำการรับรู้สัมผัส (Sensory Memory) เป็นความจำที่มีระยะเวลาสั้นมาก โดยเฉลี่ยประมาณ 1 วินาที มีความจุประมาณ 4 หน่วย ความจำที่อยู่ในระบบนี้เป็ความจำที่ยังไม่ได้ตีความ มีทั้งจากการรับทวน การทบทวนจะทำให้ STM เข้าไปอยู่ใน LTM มากขึ้น การจำภาพติดตา จำเสียงก้องหูและจำการกระทำ การลืมที่เกิดขึ้นจากความจำชนิดนี้เกิดขึ้นได้โดยกระบวนการเลื่อนหายของรอยความจำและการรับทวน

2. ความจำระยะสั้น (Short-Term Memory) เป็นโครงสร้างที่อยู่ถัดจากความจำการรับรู้สัมผัส มีความจุประมาณ $7 + 2$ หน่วยสารจะคงอยู่ได้นานประมาณ 30 วินาที

3. ความจำระยะยาว (Long-Term Memory) เป็นความจำที่อยู่ถัดจาก SM และ STM ไป มีการคงอยู่ของสารนานกว่า 30 วินาทีขึ้นไป ไม่จำกัดความยาวนานของสารที่คงอยู่และสามารถเกิดการลืมใน LTM ได้

แครกและล็อกฮาร์ท (ไซว เลียมแก้ว. 2528:23 อ้างอิงมาจาก Craik and Lockhart. 1972) ได้กล่าวว่า ความจำไม่มีโครงสร้าง แต่มีระดับความลึกต้นของการจัดกระบวนการที่เข้าไปในสมอง และความลึกต้นนี้หมายถึงการซับซ้อนของการเข้ารหัส ซึ่งความซับซ้อนของการเข้ารหัสนี้ก็คือการโยงความสัมพันธ์

ความจำกับสมอง

แหล่งกำเนิดความจำของมนุษย์อยู่ที่ ระบบประสาทส่วนกลางหรือสมองแบ่งออกเป็นหลายส่วน สมองที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับความจำเรียกว่า Cerebrum แบ่งเป็น (เพชรบูรณ์ วรรณกุล. 2529:30)

1. สมองที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับความจำปัจจุบัน อยู่ที่ศูนย์รับความรู้สึกทั้งห้าคือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส รวมทั้งศูนย์ร่วมของแต่ละศูนย์ในการรับความรู้สึกด้วย ทั้งศูนย์รับความรู้สึกและศูนย์

ร่วมอยู่ที่คอร์เทกซ์ (Cortex) หรือเปลือกนอกของสมอง

2. สมองที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับความจำชั่วคราว เป็นความจำที่อาจจะอยู่ได้เป็นวันหรือหลายวันแม้จะไม่มีาทบทวนซ้ำอีก ความจำชนิดนี้เกิดขึ้นเมื่อมีความสนใจหรือมีความตั้งใจที่จะร่วมฟังด้วยไม่มากนักเลย ฉะนั้น ความจำชั่วคราวจะเกี่ยวกับสมองส่วนฮิปโปแคมปัส (Hippocampus) ซึ่งเป็นคอร์เทกซ์ที่อยู่ในกลีบข้างของสมอง

3. สมองที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับความจำระยะยาว เป็นความจำที่สามารถคงอยู่ได้นานเป็นสัปดาห์เป็นเดือน เป็นปีหรือหลายปี เป็นความจำที่จะต้องมีการทบทวนเป็นระยะๆ ฉะนั้นสมองที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับความจำระยะยาวจึงอยู่ที่คอร์เทกซ์ของกลีบข้าง กลีบกลางและกลีบหลังของสมอง แต่ไม่ทราบตำแหน่งที่แน่นอน

4. สมองที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับความจำถาวร เป็นความจำที่ติดตัวตลอดชีวิต เป็นความจำที่เกิดขึ้นโดยมีอารมณ์รุนแรงเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย สมองที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับความจำนี้ เชื่อกันว่าอยู่ที่สมองตรงบริเวณที่ติดกับสมองที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับความจำระยะยาว แต่สมองส่วนความจำถาวรมัน มีอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงมีสมองส่วนที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เรียกว่า Thalamus

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความจำ

1. ทฤษฎีสองกระบวนการ (Dual-process Theory) ของแอตคินสันและชิฟฟริน (ชูศรี เกิดพงษ์บุญโชติ. 2536:14; อ้างอิงมาจาก Feldman. 1987:171-175; citing Atkinson and Shiffrin. 1968) เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงความจำด้วยรูปแบบคอมพิวเตอร์ คือ มีการรับ การเก็บข่าวสารและการนำออกมาใช้ในเวลาต่อมา

2. สมมติฐานรหัสคู่ (Dual-Coding Hypothesis) ของไพวิโอ (ชูศรี เกิดพงษ์บุญโชติ. 2536:14-15; อ้างอิงมาจาก Biehler and Jack. 1982:206; citing Paivio. 1971) เป็นทฤษฎีที่อธิบายในแง่รูปแบบของสิ่งเร้า บุคคลจะจำสิ่งที่ป็นรูปธรรม เช่น ภาพของวัตถุที่คุ้นเคยและคำที่เป็นรูปธรรม เช่น ขวดหรือน้ำ ได้ดีกว่าคำที่เป็นนามธรรม เพราะสามารถเข้ารหัสได้ทั้งจินตภาพและภาษา ขณะที่นามธรรมเข้ารหัสได้เพียงภาษาเพียงทางเดียว

3. ทฤษฎีสองสมมติฐาน (Two-Hypothesis Theory) ของเลวีและเลวี (อรุณ พรหมจรรย์. 2531:22-23; อ้างอิงมาจาก Levie and Levie. 1975) เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงกระบวนการ

การในการจำสิ่งเร้าที่เป็นรูปภาพและคำด้วยสมมติฐาน 2 ประการคือ สมมติฐานระบบเดียวและสองระบบ สมมติฐานระบบเดียวกล่าวว่า กระบวนการจำจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าไม่ว่าจะเป็นรูปภาพหรือคำที่อยู่ในรูปชุดของคำทั้งการเก็บสะสมและการนำออกมาใช้ ส่วนสมมติฐานสองระบบเชื่อว่า กระบวนการจำสิ่งเร้าที่เป็นภาพและคำนั้นมีความเป็นอิสระต่อกันและแตกต่างกัน เกิดจากการทำงานของกระบวนการสัญลักษณ์แห่งคำพูด และกระบวนการจินตภาพแห่งท่าทาง กล่าวคือ ความรู้ทางภาษาจะถูกบันทึกเก็บไว้ด้วยรหัสทางภาษาซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรม ส่วนความรู้ทางรูปภาพจะถูกบันทึกเก็บไว้ด้วยรหัสทางจินตภาพซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรม ทั้งคู่ก็มีความเกี่ยวข้องกันในกระบวนการรื้อฟื้น โดยจะเลือกอ่านวนซึ่งกันและกันในการนำออกมาใช้ประโยชน์

4. ทฤษฎีความสามารถทางสมองสองระดับ (Two-Level Theory of Mental Ability) กล่าวว่า ความสามารถทางสมองมีอยู่ 2 ระดับ ระดับที่ 1 (Level I) เป็นความสามารถด้านการเรียนรู้และจำอย่างนกแก้ว นั่นคือ เป็นความสามารถที่จะสั่งสมหรือการสะสมข้อมูลไว้ได้และพร้อมที่จะระลึกออกได้ ระดับนี้ไม่ได้รวมการแปลงรูปหรือการกระทำทางสมองแต่ประการใด เป็นวิธีการที่ไม่ใช้ความคิดเลข ระดับ 2 (Level II) เป็นระดับที่สมองสร้างมโนภาพ เหตุผลและแก้ปัญหา (ลัวิน ศาสยศและอังศนา ศาสยศ. 2527:34)

5. ทฤษฎีการเลือนหายของรอยความจำ (Decay Theory) ทฤษฎีนี้อธิบายว่า ถ้าเวลาผ่านไปรอยความจำจะเลือนหายไป เงื่อนไขสำคัญของการลืมในทฤษฎีนี้ก็คือ เวลาที่ผ่านไป

6. ทฤษฎีการรบกวน (Interference Theory) ทฤษฎีนี้อธิบายว่า การลืมเกิดขึ้นจากการรบกวน เงื่อนไขสำคัญของทฤษฎีนี้คือ มีสิ่งอื่นๆเข้าไปรบกวนความจำเดิม เวลาไม่เกี่ยวข้อง (ไสว เลี่ยมแก้ว. 2528:9)

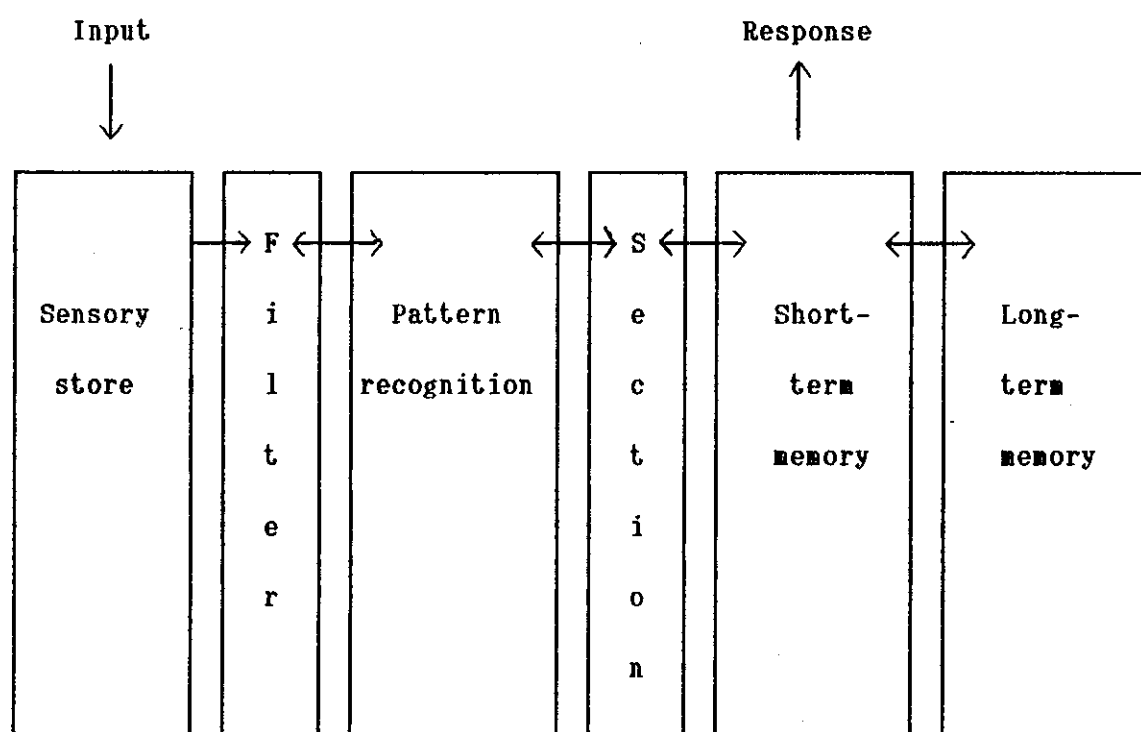
มนุษย์สามารถจำภาพสารพัดชนิดที่ผ่านมาได้ และภาพต่างๆนั้นถูกเก็บไว้ในจิตสำนึกซึ่งมนุษย์สามารถเลืกระลึกออกมาได้อย่างถูกต้อง โดยอาศัยหลัก 3 ข้อคือ (พงษ์สวัสดิ์ ลาภบุญเรือง. 2516:12; อ้างอิงมาจาก Fleming and Sheikhian. 1972)

1. เมื่อมนุษย์ได้เห็นภาพใดๆ เขาย่อมแปลความหมายออกมาเป็นถ้อยคำหรือรูปลักษณะต่างๆตามแต่ความทรงจำที่เขาสะสมไว้
2. มนุษย์จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าใหม่ที่เป็นภาพหรือสัญลักษณ์ ในลักษณะที่ไม่เป็นภาษา

หรือด้วยจินตนาการก่อน หลังจากนั้นชั่วขณะหนึ่งจะบอกได้ว่า สิ่งนั้นคืออะไร

3. มนุษย์มิได้เก็บความจำไว้ในระบบประสาท แต่คงอยู่ในรูปแบบเฉพาะของการรับรู้ เช่น เมื่อดูภาพหนึ่งที่มีทั้งภาพและคำ เขาจะนึกถึงภาพหรือคำอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วแต่ว่าอย่างไรจะเด่นชัดกว่ากัน

จากแนวคิดของกลุ่มประมวลผลข้อมูลได้แยกแยะขั้นตอนต่างๆของการได้มาซึ่งข้อมูล การเก็บบันทึกข้อมูลและการนำข้อมูลมาใช้ดังรูป(Reed.1982:3-4;citing Haber.1969)

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนของโมเดลกลุ่มประมวลผลข้อมูล(Stages of an information processing model)

จากภาพประกอบ 3 ลูกศรที่กำหนดให้อาจจะไปในทิศทางเดียวหรือทั้งไปและกลับก็ได้ สามารถอธิบายได้ด้วยคำศัพท์ 2 ประการคือ

กระบวนการจากล่างสู่บน(Bottom-up processing) หมายถึง กระบวนการที่ข้อมูลไหลหรือเคลื่อนจากประสาทรับรู้(Sensory store) ผ่านรูปแบบการจำ(Pattern Recogni

tion) ไปสู่หน่วยความจำ(memory)

กระบวนการจากบนลงล่าง(Top-down processing) หมายถึง กระบวนการที่ข้อมูลไหลหรือเคลื่อนจากหน่วยความจำย้อนกลับผ่านรูปแบบการจำ(Pattern recognition)

ประสาทรับรู้ข้อมูล(Sensory Store) ถือเป็นช่วงต้นของการรับรู้ข้อมูล อาจได้รับข้อมูลที่เป็นภาพหรือการได้ยินเสียง ซึ่งข้อมูลจะปรากฏอยู่ภายในช่วงเวลาสั้นมาก ประมาณ 5 มิลลิวินาทีและจะหายไปหากไม่ได้รับการส่งต่อไปยังรูปแบบการจำ(Pattern recognition)

การกรอง(Filter) เป็นการจำกัดจำนวนข้อมูลที่เราจะจำได้ในระยะเวลาหนึ่ง

รูปแบบการจำ(Pattern recognition) เป็นขั้นตอนการตรวจหรือสร้างแบบของข้อมูล เพื่อจำแนกข้อมูลที่ได้รับเข้ามามีความคุ้นเคยหรือแตกต่างจากเดิมหรือไม่ ถ้าคล้ายคลึงกับแบบความจำเดิม ข้อมูลก็จะถูกบันทึกลงไปในหน่วยความจำทันที แต่ถ้าข้อมูลที่ได้รับเข้ามาใหม่ไม่ตรงกับแบบการจำเดิม จะต้องสร้างคำอธิบายใหม่ก่อนที่จะบันทึกในหน่วยความจำ

การเลือกสรร(Selection) เป็นการจำกัดจำนวนข้อมูลที่จะบันทึกในหน่วยความจำจะเกี่ยวข้องกับความตั้งใจ(Attention)

ความจำระยะสั้น(Short-term memory) เป็นความจำที่มีความจุประมาณ 7 ± 2 หน่วย สารจะคงอยู่ได้นานประมาณ 30 วินาที

ความจำระยะยาว(Long-term memory) เป็นความจำที่อยู่ถัดจาก STM ไป มีการคงอยู่ของสารนานกว่า 30 วินาทีขึ้นไป ไม่จำกัดความยาวนานของสารที่คงอยู่

ในการศึกษารังนี้เด็กจะสามารถกำหนดแหล่งความเชื่อจากแหล่งการรับรู้ต่างๆได้นั้น จะต้องอาศัยความจำเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ โดยเด็กจะต้องระลึกถึงเหตุการณ์ที่รับรู้ที่ผ่านมาแล้วและเชื่อมโยงเหตุการณ์นั้นกับความเชื่อของเด็กจึงจะสามารถกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีได้

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแหล่งความเชื่อ

กอปนิคและกราฟ(Gopnik and Graf, 1988:1366) ได้ทำการศึกษาความสามารถของเด็กในการรับรู้และจดจำสิ่งที่เด็กรับรู้ในเด็กอายุ 3, 4 และ 5 ปี โดยให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่บรรจุอยู่ในลิ้นชักโดยใช้วิธีการรับรู้ต่างๆกัน 3 วิธีคือ การมองเห็น การถูกบอก และการอ้างอิงจากตัวชี้นำวัตถุ จากการศึกษาพบว่าเด็กอายุ 3 ปีไม่สามารถบอกถึงวิธีที่เด็กรับรู้ถึงลักษณะ

ของสิ่งของที่ถูกซ่อนไว้หลังจากที่เด็กมองเห็นหรือได้รับการบอกหรือจากการใช้การอ้างอิง ในขณะที่
 ที่เด็กอายุ 5 ปีสามารถที่จะบอกได้ และเมื่อเอาวัตถุในลิ้นชักนั้นออกไปและถามเด็กว่าวัตถุชิ้นนี้
 เคยอยู่ในลิ้นชักใด เด็กอายุ 3 ปีไม่สามารถตอบได้นั้นคือเด็กจำไม่ได้ และในการทดสอบนั้นผู้
 ทดสอบได้ทำการฝึกเด็กในการรับรู้วิธีการรับรู้วัตถุก่อนทำการทดสอบจริง เขาพบว่าการฝึกไม่
 ได้ช่วยในการบอกวิธีการรับรู้วัตถุของเด็กอายุ 3 ปีดีขึ้น จากคะแนนของการรับรู้ทั้ง 3 วิธีเขา
 พบว่าคะแนนของการรับรู้วิธีการอ้างอิงในเด็กเล็กจะสูงอย่างมีนัยสำคัญมากกว่าคะแนนของการ
 รับรู้วิธีมองเห็นและวิธีการบอก จึงทำให้เขาคิดว่าเด็กเล็กน่าจะมีความสามารถในการรับรู้วิธี
 การอ้างอิงได้ดีกว่าวิธีการรับรู้ลึก 2 วิธี ซึ่งการศึกษานี้จะสอดคล้องกับการศึกษาวิมเมอร์และ
 คนอื่นๆ (Meadows.1993:149;citing Wimmer and others.1988) ที่พบว่าเด็กอายุ 3 ปี
 สามารถบอกได้ว่าเด็กรู้ว่าภาพที่อยู่ในกล่องเป็นภาพอะไร แต่บอกเหตุผลไม่ได้ว่าเด็กรู้มาได้
 อย่างไรหรือทำไมเด็กถึงไม่รู้ เด็กอายุ 4 ปี 7 ใน 10 คนสามารถบอกได้ถึงเหตุผลในการรู้หรือ
 ไม่รู้ได้อย่างถูกต้องซึ่งนักการศึกษาหลายคนได้ให้ความเห็นว่า เด็กเล็กสามารถที่จะบอกได้
 เพียงว่า เด็กรู้หรือไม่รู้ในสิ่งที่อยู่ในกล่อง เด็กอายุ 4 ปีขึ้นไปจะมีความเข้าใจบ้างเกี่ยวกับ
 ความสำคัญของการได้รับข้อมูลว่าเป็นแหล่งสำคัญของความรู้ เด็กสามารถที่จะเชื่อมต่อวิธีการ
 ได้รับความรู้หรือไม่ได้รับความรู้กับตัวเด็กเองหรือกับบุคคลอื่นได้ การให้เด็กมองเห็นบางสิ่ง
 นั้นจะพบว่า การเห็นของเด็กจะอยู่ในรูปของการรับรู้เฉพาะสิ่งที่เด็กเห็นเท่านั้น เด็กจะไม่
 สามารถเห็นในลักษณะของการเห็นที่เป็นการจำได้, กำหนดได้หรือรู้มากกว่าเด็กที่มีอายุมากกว่า
 เนื่องจากเด็กยังขาดประสบการณ์อีกมาก

จากการศึกษาของนักการศึกษาหลายๆคนได้แก่ นิลโล, ราฟแมนและโอสัน, แฟเวลและ
 คนอื่น, เทเลอร์และคนอื่น, มิเชลและโรบินสัน (Meadows.1993:150;citing Pillow.
 1989, Ruffman and Olson.1989; Flavell and others.1990; Taylor and others.
 1991; Mitchell and Robinson.1992) ที่ได้ทำการศึกษาดังข้อพิสูจน์ตามทฤษฎีของเพียเจต์
 พบว่า เด็กอายุ 4 ปีขึ้นไปจะมีการเชื่อมโยงของเหตุและผลระหว่างการได้รับและไม่ได้รับข้อมูล
 รวมทั้งการมีความรู้และไม่มีความรู้ต่อตนเองและผู้อื่น เขาได้สรุปว่าการเข้าใจของเด็กในเรื่อง
 ของการได้รับความรู้จะพัฒนาได้ง่ายกว่าการเข้าใจในสิ่งที่เห็นเหตุเป็นผลทางสถิติปัญหา ในเด็ก
 เล็กการที่จะให้เด็กได้รับรู้อะไรจำเป็นต้องให้เด็กเห็นในส่วนนั้น ถ้าไม่มีการเห็นก็คือ เด็กจะ

ไม่สามารถจำได้หรือบอกได้ซึ่งต่างจากเด็กที่มีอายุมากกว่า ในเด็กที่มีประสบการณ์การรับรู้มาก่อนแตกต่างกันเมื่อเด็กได้รับประสบการณ์ชนิดเดียวกันในปัจจุบัน ข้อมูลที่เด็กได้รับจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะพัฒนาดีขึ้นในเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี (Meadows.1993:149-150)

โอนีลและกอปนิค (O'Neill and Gopnik.1991:390-6) ได้ทำการศึกษาดังความสามารถของเด็กในการกำหนดแหล่งความเชื่อ โดยทำการทดสอบในเด็กอายุ 3, 4 และ 5 ปี ให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับของเล่นที่อยู่ในกล่องใน 3 วิธีที่แตกต่างกันคือ จากการมองเห็นของเล่น หรือจากการที่เด็กถูกบอกเกี่ยวกับของเล่นนั้น หรือจากการที่เด็กสัมผัสของเล่นด้วยมือของตัวเอง หลังจาก que เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับของเล่นในวิธีหนึ่ง เด็กจะถูกถามคำถามโดยทันทีว่า "มีอะไรอยู่ในกล่องใบนั้น" และ "เด็กรู้ได้อย่างไรว่ามีของเล่นชนิดนั้นอยู่ในกล่องใบนั้น" จากการทดสอบพบว่า เด็กอายุ 3 ปีไม่สามารถบอกได้ว่าเด็กรู้ได้อย่างไรว่ามีของเล่นชนิดนั้นอยู่ในกล่อง ต่างกับเด็กอายุ 4, 5 ปีที่สามารถบอกวิธีที่เด็กรู้ได้ซึ่งโอนีลและกอปนิคได้เสนอความคิดว่า การที่เด็กอายุ 3 ปีไม่สามารถจะบอกได้ว่า เด็กรับรู้ของเล่นได้โดยวิธีใดนั้นอาจเนื่องมาจาก การที่เด็กไม่สามารถรับรู้และเข้าใจวิธีการรับรู้แต่ละวิธีได้ ดังนั้นเขาจึงได้ทำการทดสอบต่อไปว่าเด็กอายุ 3 ปีสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจวิธีการรับรู้วัตถุทั้ง 3 วิธีข้างต้นได้จริงหรือไม่ ผลปรากฏว่า เด็กอายุ 3 ปีสามารถที่จะเข้าใจวิธีการรับรู้วัตถุแต่ละวิธีได้ถูกต้องแต่ยังไม่สามารถรับรู้วิธีการรับรู้ทั้ง 3 วิธีได้

จากการทดลองครั้งที่ 1 และ 2 โอนีลและกอปนิคพบว่าเด็กอายุ 3 ปีไม่ได้มีการรับรู้ถึงวิธีการสัมผัสได้ดีกว่าวิธีการมองเห็นหรือการบอก ซึ่งผลการทดลองนี้ขัดแย้งกับผลการศึกษาของแฟเวล, กรีนและแฟเวล (O'Neill and Gopnik.1991:393;citing Flavell, Green and Flavell.1989) ที่พบว่าเด็กอายุ 3 ปีจะมีความสามารถในการสัมผัสดีมาก ส่วนในเรื่องของการอ้างอิงนั้น โอนีลและกอปนิคเชื่อว่าเด็กอายุ 3 ปียังไม่เข้าใจถึงวิธีการอ้างอิง เพราะเป็นวิธีที่ยาก ดังนั้นโอนีลและกอปนิคจึงเชื่อว่า จากผลการศึกษาของกอปนิคและกราฟ (Gopnik and Graf.1988) ที่พบว่าเด็กอายุ 3 ปีสามารถรับรู้วิธีการอ้างอิงได้ดีกว่าการรับรู้วิธีมองเห็นหรือวิธีบอกนั้นเป็นเรื่องที่ไม่เป็นจริง โอนีลและกอปนิคได้ทำการวิเคราะห์งานวิจัยของกอปนิคและกราฟพบว่า ถ้าเด็กยังไม่เข้าใจเรื่องการอ้างอิง คำถามที่เกี่ยวกับการอ้างอิงจะเป็นคำถามที่ยากสำหรับเด็กวัยนี้ เด็กยังไม่สามารถตอบคำถามนี้ได้และการให้เด็กเลือกตอบค่า

ถามโดยให้เด็กเลือกคำตอบ 3 คำตอบคือ หนูมองเห็น ฉันบอกหนูหรือหนูรู้จากสิ่งนี้ ในการถามคำถามให้เด็กเลือกตอบว่าเด็กรู้มาได้อย่างไรนั้นกอบินและกราฟก็ไม่ได้จัดลำดับของคำตอบที่ให้เด็กเลือกตอบ ทำให้เกิดข้อผิดพลาดคือ เขาได้ใช้คำตอบที่เกี่ยวกับการอ้างอิงไว้เป็นอันดับสุดท้ายเสมอ จึงทำให้เด็กเลือกตอบคำตอบที่เด็กได้ยินอันดับสุดท้ายคือ ตอบวิธีการอ้างอิงมากกว่าวิธีอื่น ดังนั้นคะแนนของวิธีการอ้างอิงจึงสูงกว่าวิธีอื่น ดังนั้นเขาจึงได้ทำการทดลองที่ 3 ขึ้นเพื่อที่จะดูว่าเด็กสามารถรับรู้ด้วยวิธีการอ้างอิงดีกว่าวิธีการรับรู้ 3 วิธีข้างต้นหรือไม่ โดยทำการศึกษาในเด็กอายุ 3 และ 4 ปีผลปรากฏว่าในวิธีการรับรู้ทั้ง 4 วิธีนั้น การรับรู้จากวิธีการอ้างอิงจะยากที่สุดในเด็กอายุ 3,4 ปี นั่นคือเด็กอายุ 3 - 4 ปีไม่สามารถรับรู้วิธีการอ้างอิงวัตถุได้ ส่วนการรับรู้วิธีการมองเห็น การถูกบอกและการสัมผัส เด็กอายุ 3,4 ปีรับรู้ได้ไม่ต่างกันเท่าไรกันไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งจะสอดคล้องกับสิ่งที่โอนีลและกอบินได้อ้างถึงรายงานการศึกษาของโอดีเนียนและชไนเดอร์, โอดีเนียนและวิมเมอร์, วิมเมอร์ โอดีเนียนและโอดีเนียน(O'Neill and Gopnik.1991:390;citing Sodian and Schneider.1990; Sodian and Wimmer. 1987; Wimmer,Hogref and Sodian.1988) ที่ว่าการรับรู้ที่เกี่ยวกับ อ้างอิงที่เป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความรู้เป็นเรื่องที่ยากกว่าการรับรู้ทางตาและจะไม่เกิดขึ้นในเด็กเล็กจนกว่าเด็กจะมีอายุ 6 ปี

จากการศึกษาของกอร์ดอนและแฟเวล(Sodian and Schneider.1990:697; citing Gordon and Flavell.1977)เกี่ยวกับพัฒนาการในการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งชี้แนะทางสติปัญญา(cognitive cueing)ในเด็กเล็ก เขาพบว่า เด็กอายุ 3 ปีสามารถค้นหาเป้าหมายเช่นรูปภาพของหม้อหรือพนักงานดับเพลิงโดยชี้สิ่งเชื่อมโยงเช่นภาพของเทอร์โมมิเตอร์หรือหมวกของพนักงานดับเพลิงได้ แต่เด็กยังไม่เข้าใจว่าสิ่งชี้แนะที่เป็นตัวเชื่อมโยงสิ่งที่ขาดไปนั้นจะช่วยผู้ค้นหาให้ค้นพบเป้าหมายนั้นได้ อย่างไรซึ่งเขาพบว่าเด็กอายุ 5 ปีก็ยังไม่เข้าใจสิ่งนี้ด้วยนั่นคือเด็กวัยนี้ยังไม่เข้าใจถึงผลของสิ่งชี้แนะที่มีอยู่บนความเชื่อของผู้ที่ค้นหาเกี่ยวกับที่ตั้งของเป้าหมาย ซึ่งการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของวิตาเกอร์(1986)และวิตาเกอร์ แมคเคนและดัน(1985)(Sodian and Schneider.1990:697-8;citing Whittaker.1986;Whitter, McShane and Dunn.1985) ที่พบว่าเด็กอายุ 3 ปีรู้ว่าการวางสิ่งชี้แนะที่เป็นตัวเชื่อมโยงสูงกับเป้าหมายในที่ตั้งที่ไม่เหมาะสมจะไม่ช่วยให้เด็กค้นหาเป้าหมายได้ถูกและเด็กในวัยนี้สามารถใช้สิ่งชี้แนะในทางอ้อมในการกำจัดตัวเลือกเมื่อเด็กค้นหาของที่ถูกซ่อนไว้ และจากการศึกษา

ของชโลเดอร์และโซเดียน(Schneider and Sodian.1990:698;citing Schneider and Sodian.1988:209-233)เขาพบว่าประมาณ 50%ของเด็กอายุ 4 ปี ไม่เพียงแต่จะตัดสินว่าสิ่งที่ไม่สมบูรณ์ที่สัมพันธ์กับสิ่งอื่นจะมีประสิทธิภาพมากกว่าสิ่งที่ไม่สมบูรณ์ที่สัมพันธ์กับสิ่งอื่นแต่เขายังสามารถอ้างถึงสิ่งที่ไม่สมบูรณ์ที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างสิ่งอื่นกับเป้าหมายได้ด้วย เขาให้ความเห็นว่าแสดงว่าเด็กวัยนี้เข้าใจถึงวิธีการทำงานของสิ่งอื่น เด็กอาจจะตัดสินถูกต้องบนพื้นฐานของข้อกำหนดที่ว่า "สิ่งต่างๆที่เข้าพวกกันควรจะถูกลูกว้างไว้ด้วยกัน" แต่เด็กยังไม่สามารถบอกได้ว่าเด็กรู้มาได้อย่างไร

สำหรับในประเทศไทย งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาความสามารถของเด็กในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากวิธีการรับรู้ต่างๆเท่าที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาไม่พบว่ามีผู้ใดทำการวิจัยค้นคว้าไว้ มีแต่งานวิจัยที่ทำการศึกษเกี่ยวกับทางด้านการรับรู้ทางสายตา การรับรู้ทางการได้ยิน การรับรู้ทางกายสัมผัส การรับรู้เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การรับรู้ที่เกี่ยวกับการคิดเชิงเหตุผลในด้านของพัฒนาการ ผลของการฝึกทักษะและการรับรู้ และความสัมพันธ์ของการรับรู้ แต่อย่างไรก็ตามมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการรับรู้ที่จะช่วยสนับสนุนการศึกษานี้ได้แก่ งานวิจัยของปรีณัฐ รุ่งเรืองสรการ(2531:53) ที่ทำการศึกษเกี่ยวกับพัฒนาการของการแยกแยะความแตกต่างระหว่างสิ่งปรากฏให้เห็นและสิ่งเป็นจริงในเด็กวัยก่อนเรียน พบว่า เด็กอายุ 3 ปีเริ่มแสดงความสามารถในการแยกแยะระหว่างสิ่งที่เห็นและสิ่งที่ปรากฏให้เห็นแล้ว เด็กที่มีอายุมากกว่าจะมีความสามารถในการแยกแยะความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ปรากฏให้เห็นและสิ่งเป็นจริงมากกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า โดยเด็กอายุ 3 ปีจัดอยู่ในระยะแรกเริ่ม เด็กอายุ 4 ปีจัดอยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อและเด็กอายุ 5 ปีความสามารถจัดอยู่ในระยะที่มั่นคง

งานวิจัยอื่นที่ช่วยสนับสนุนการศึกษานี้ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการรับรู้ทางสายตาของ มยุรี เพชรอักษรและสร้อยสุดา วิทยากร(2532:บทคัดย่อ)ที่ทำการศึกษาศาสนาของเด็กรักเรียนไทยในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีอายุ 4-9 ปีต่อการรับรู้ประสาทสัมผัสทางตาตามแนวของ Dr. Mariane Frostig ซึ่งประกอบด้วยการรับรู้ 5 ด้านคือ ความสามารถด้านสหสัมพันธ์ของมือกับตา การรับรู้ภาพซ้อน รูปทรง ตำแหน่งของวัตถุ ความสัมพันธ์ของตนเองต่อสิ่งแวดล้อมและการเลียนแบบภาพ 2 มิติและ 3 มิติ ผลการศึกษพบว่า การรับรู้ประสาทสัมผัสทางตาและการ

เลียนแบบมีความสัมพันธ์กับอายุของเด็ก เด็กเพศหญิงและชายจะมีการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทางตาและการเลียนแบบไม่แตกต่างกัน การรับรู้ทางประสาทสัมผัสทางตามีความสัมพันธ์อย่างมากต่อการเลียนแบบ เด็กเล็กจะมีความสามารถด้านการเลียนแบบภาพ 3 มิติได้ดีกว่าการเลียนแบบภาพ 2 มิติ จากการศึกษาของพร เดชชัยัญ(2530:99)และดวงเดือน ศาสตร์ภัทร(2525:149)ที่ทำการศึกษเกี่ยวกับการรับรู้ทางสายตาของเด็กไทยพบว่า ความสามารถในการรับรู้ทางสายตาของเด็กไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามระดับอายุเช่นเดียวกับการศึกษาของปราณี เจียมสระน้อย(2527:436)ที่ทำการศึกษาพัฒนาการด้านการรับรู้ส่วนรวมและส่วนย่อยของนักเรียนประถมศึกษาพบว่าการพัฒนาการในการรับรู้สิ่งเร้าโดยเกณฑ์ส่วนรวมและส่วนย่อยของนักเรียนประถมศึกษาจะมีพัฒนาการตามระดับชั้นที่สูงขึ้น และการศึกษาของแสง ปิ่นมณี(2515:81-7)ที่ทำการศึกษารับรู้รูปแบบรูปเป็นรูปและพื้นหลังกลับเป็นรูปในเด็กอายุ 4-6 ปีพบว่า ความสามารถในการรับรู้รูปแบบรูปเป็นรูปและพื้นหลังกลับเป็นรูปของเด็กจะเพิ่มขึ้นตามระดับอายุนอกจากนี้ บุญฤทธิ์ คงคาเพชร(2523:72-78)พบว่า ความสามารถในการรับรู้ความลึกของภาพ 2 มิติโดยใช้เครื่องหมายความลึกแบบต่างๆของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิบูลย์ศรี เวชวัฒน์(2526:48-54) ที่ว่า ความสามารถในการรับรู้ความลึกของภาพจะเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นส่วนในการศึกษาพัฒนาการทางด้านการรับรู้ขนาดของวัตถุของประไพจิตร สุขสวัสดิ์(2535:112-3)ที่ทำการศึกษาพัฒนาการด้านการรับรู้ขนาดของวัตถุตามเกณฑ์การรับรู้ เกณฑ์มาตรฐานและเกณฑ์การใช้งานในเด็กอายุ 2-5 ปีพบว่า เด็กวัยก่อนเรียนมีพัฒนาการด้านการรับรู้ขนาดตามเกณฑ์การรับรู้และตามเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นในบางระดับอายุ ส่วนเกณฑ์การใช้งานเด็กวัยก่อนเรียนจะมีการรับรู้ขนาดของวัตถุตามเกณฑ์เพิ่มขึ้นเพิ่มตามระดับอายุ

นิพนธ์ คงเจริญ(นางนอญ แฉิงศิริกุล.2530:18;อ้างอิงมาจาก นิพนธ์ คงเจริญ.2515:45-47) ได้ศึกษาการสอน"แบบการรับรู้"ของเด็ก่อนนุบาลอายุ 5-6 ปี โดยใช้วัสดุสามมิติกับการปล่อยให้เด็กพัฒนาแบบการรับรู้ตามปกติ พบว่าเด็กที่ได้รับการสอนด้วยวัสดุสามมิติมีสมรรถภาพในการใช้แบบการรับรู้แบบจำแนกประเภทสูงกว่าเด็กที่ปล่อยให้พัฒนาแบบการรับรู้ตามปกติ

จำนง วิบูลย์ศรี(2536:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของภาษาต่อการคิดเชิงเหตุผลของเด็กไทยในระดับอายุ 5-7 ปี พบว่า ภาษามีอิทธิพลต่อการคิดเชิงเหตุผลของเด็กไทยอย่าง

แน่นอน แต่จะต้องเป็นภาษาที่มีลักษณะผสมผสานของทั้งส่วนที่เป็นถ้อยคำและที่ไม่เป็นถ้อยคำตามระดับซึ่งเหมาะสมกับวัยของเด็ก

พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข(วรี เกียรติกุล.2530:14-15;อ้างอิงมาจาก พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข. 2525:57) ได้ทำการศึกษารูปแบบการเล่านิทานที่ส่งเสริมความสามารถในการฟังและความคงทนในการจำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า การเล่านิทานและการแสดงท่าทางประกอบจะมีผลทำให้คะแนนความคงทนในการจำของนักเรียนสูงกว่าการเล่านิทานเพียงอย่างเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากงานวิจัยของศศิธร หันดิธรางกูร(2518:71) ที่ทำการศึกษาค้นคว้าในการฟังและการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5,6พบว่าความสามารถในการฟังของนักเรียนทุกระดับชั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับความสามารถในการอ่าน และพัฒนาการในการฟังและการอ่านเพิ่มขึ้นไปตามระดับชั้น เด็กในระดับชั้นสูงกว่ามีความสัมพันธ์ในการฟังและการอ่านสูงกว่า

จากการศึกษาผลการให้สัมผัสทางกายที่มีต่อสุขภาพจิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กวัยก่อนเรียนในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีของสมศักดิ์ ขจรเจริญกุล(2527:บทคัดย่อ) พบว่า เด็กวัยก่อนเรียนกลุ่มที่สอนโดยการสัมผัสทางกายมีสุขภาพจิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าเด็กวัยก่อนเรียนกลุ่มที่สอนโดยไม่ใช้สัมผัสทางกาย

การศึกษาของลือชัย ชื่นอ้อม(2525:48-52)ที่ทำการศึกษาศักยภาพในการคิดหาเหตุผลของเด็กปฐมวัยพบว่าเด็กอนุบาลทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถในการคิดหาเหตุผลไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมธุรี กุลแพทย์(2530:94-100) ที่พบว่าพัฒนาการทางการคิดให้เหตุผลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ด้านความยาว พื้นที่และปริมาตรในเด็กชายและเด็กหญิงไม่แตกต่างกัน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้ามาข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า เด็กเริ่มมีพัฒนาการทางด้านการรับรู้ทางประสาทสัมผัสมาตั้งแต่เกิด และมีพัฒนาการดีขึ้นเมื่อเด็กอายุมากขึ้น พัฒนาการด้านการรับรู้ของเด็กในแต่ละด้านจะแตกต่างกันไปตามระดับอายุ ในต่างประเทศ จากงานวิจัยของโอเนิลและกอปนิค(O'Neill and Gopnik.1991) พบว่า เด็กอายุ 3 ปียังไม่สามารถที่จะเข้าใจถึงการได้รับความรู้ที่ได้รับมาโดยวิธีใด เด็กจะมีพัฒนาการของการรับรู้ถึงเหตุผลในการได้รับความรู้เมื่อเด็กมีอายุ 3-6 ปี ประสบการณ์ในการได้รับ

ความรู้จะนำมาซึ่งความเชื่อของเด็ก โดยความสามารถของเด็กในการกำหนดแหล่งความเชื่อนั้นจะเพิ่มขึ้นตามระดับอายุ แต่ไม่ได้บอกว่าความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีจะเริ่มเกิดขึ้นเมื่ออายุเท่าไร อย่างไรก็ตามสำหรับเด็กไทยยังไม่มีการวิจัยใดที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากวิธีการรับรู้ต่างๆไว้ แต่จากงานวิจัยที่ผ่านมาที่เกี่ยวกับความสามารถในการรับรู้ทางศาสนา ทางการฟัง ทางการสัมผัสและทางการคิดของเด็กไทย จะเห็นว่ามีความโน้มเพิ่มขึ้นตามระดับอายุ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสันนิษฐานว่า เด็กไทยจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อเพิ่มขึ้นตามระดับอายุด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาศึกษาถึงความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อของเด็กจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิงในเด็กไทยว่าเริ่มมีพัฒนาการขึ้นเมื่ออายุเท่าไรและจะพัฒนาไปตามระดับอายุหรือไม่ เด็กในระดับอายุเดียวกันน่าจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีได้แตกต่างกัน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

2.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2527:12-13)ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้ดังนี้

การอบรมหมายถึง การปลูกฝังให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยพึ่งตนเองได้ เป็นต้น

การเลี้ยงดูหมายถึง การให้ความเอาใจใส่ดูแลเด็กในด้านต่างๆซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้านคือ

1. การฝึกให้เด็กรับประทานอาหารตามหลักโภชนาการ
2. การฝึกให้เด็กมีสุขนิสัย เป็นผู้มีอนามัยดี
3. การฝึกให้เด็กมีนิสัยที่ดีในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น

รัตนวดี รอดภิรมย์(2533:24)ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่าหมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กโดยการให้คำแนะนำสั่งสอน ดูแลให้ความช่วยเหลือ ค้ำครองให้ความรักความอบอุ่นและตอบสนองความต้องการทางกายและใจ เพื่อให้เด็กได้มีชีวิตอยู่และเจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตามความมุ่งหวัง

ระหว่างพ่อแม่และบุตร ซึ่งหมายถึงวิธีการดูแลบุตรและพฤติกรรมฝึกฝนบุตร รวมถึงการแสดงออกซึ่งคุณค่า ทศนคติ ความสนใจและความเชื่อของบิดามารดา

จะเห็นได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นวิธีการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กโดยให้ความสุขทางกายและความสุขทางใจแก่เด็ก ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม

2.2 ประเภทของการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูมีหลายรูปแบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการปฏิบัติ ความเชื่อและค่านิยมของพ่อแม่ที่มีต่อเด็ก ซึ่งนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้แบ่งประเภทของการอบรมเลี้ยงดูไว้ต่าง ๆ กันเช่น

บาลด์วิน(Baldwin.1948:127-136) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบคือ ประเภทยอมรับได้แก่ รับฟังตามใจลูก ประเภทไม่ยอมรับได้แก่ ไม่ให้ความรัก ความห่วงใย ทอดทิ้งไม่เอาใจใส่และประเภทไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอนตายตัวขึ้นอยู่กับความพอใจของพ่อแม่

เฮิร์ลลอค(Hurlock.1956:504-512) ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ผู้ปกครอง พบว่ามี 6 ประเภทคือ

1.ประเภทประคบประหงมลูกมากเกินไป(Over-Protection) หมายถึงพ่อแม่ ผู้ปกครองที่ให้ความรัก ความเอาใจใส่ต่อเด็กมากเป็นพิเศษและแสดงออกอย่างเปิดเผยถึงการยอมตามใจให้สิทธิพิเศษแก่เด็ก จะคอยปกป้องภัยอันตรายและจะคอยทำทุกสิ่งอย่างให้ถึงแม้ว่าเด็กโตพอจะทำสิ่งนั้นได้เองแล้ว

2.ประเภทตามใจ(Permissiveness) หมายถึงพ่อแม่ที่เลี้ยงดูเด็กตรงข้ามกับแบบแรก คือ จะฝึกเด็กให้รู้จักคิด รู้จักทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง มุ่งให้เด็กมีความอดทนและมีความพยายาม

3.ประเภทละทิ้งปฏิเสธ(Rejection) หมายถึงพ่อแม่ที่ปล่อยปละละเลย เจือยชา ไม่สนใจ ไม่เอาใจใส่ในสวัสดิภาพของเด็ก หรือ ทำตนเป็นศัตรูกับเด็ก โดยเปิดเผยแสดงความโกรธเกลียดเด็กออกมาในรูปของการบังคับ ควบคุมและลงโทษ ซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้สึกทางด้านลบของพ่อแม่ที่มีต่อเด็กมากกว่าการกระทำผิดของเด็กเอง

4.ประเภทที่ยอมรับเด็ก(Acceptance) หมายถึงพ่อแม่ที่แสดงความรัก ให้ความสนใจ ให้ความอบอุ่นแก่ลูกๆ รวมทั้งยกย่องชมเชยเด็ก

5.ประเภทที่มีอำนาจเหนือลูก(Domination) หมายถึงพ่อแม่ที่มีความต้องการและคาด

หวังให้เด็กเชื่อฟังตนอย่างเคร่งครัด โดยมุ่งให้เด็กประสบผลสำเร็จในเรื่องต่างๆ ถ้าเด็กทำผิดกฎเกณฑ์ที่พ่อแม่วางไว้ เด็กจะถูกลงโทษทันที พ่อแม่จะบอกให้เด็กรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของตนโดยจะไม่คำนึงถึงความคิดหรือความต้องการของเด็ก

6. ประเภทที่ยอมรับจำนนต่อลูก (Submitting to child) หมายถึงพ่อแม่ที่อยู่ใต้อำนาจของลูก ยอมให้เด็กเป็นศูนย์กลางความสำคัญ เด็กได้รับความรักและการตามใจเกินสมควร โรนและซีเกลแมน (Roe and Siegelman, 1963:357) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 6 แบบได้แก่

1. แบบทนุถนอม (Protective) เป็นการเลี้ยงดูซึ่งพ่อแม่เอาใจใส่ต่อเด็กเป็นพิเศษ ยอมตามใจให้สิทธิพิเศษและคอยทำทุกอย่างให้

2. แบบเข้มงวดกวดขัน (Demanding) เป็นการอบรมเลี้ยงดูโดยสอดส่องให้เด็กทำตามคำสั่งตนเองอย่างเคร่งครัด ถ้าหากเด็กทำในสิ่งที่นอกเหนือจากคำสั่งก็จะลงโทษทันที ไม่เปิดโอกาสให้เด็กคิดด้วยตนเอง

3. แบบปัดป้องปดละเลย (Rejection) พ่อแม่ที่เลี้ยงดูแบบนี้จะไม่เอาใจใส่ต่อสวัสดิภาพของเด็ก ทำตนเป็นศัตรูกับเด็กอย่างเปิดเผย แสดงความโกรธและเกลียดออกมาอย่างชัดเจน

4. แบบเพิกเฉย (Neglecting) เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบที่พ่อแม่ไม่ยินดียินร้ายต่อพฤติกรรมของเด็ก ไม่ดูแล ไม่ว่ากล่าว ตักเตือนใดๆทั้งนั้น เมื่อทำผิดหรือไม่แสดงความยินดีเมื่อเด็กประพฤติดี

5. แบบตามสบาย (Casual) เป็นการเลี้ยงดูที่ให้เสรีภาพแก่เด็กในการทำสิ่งต่างๆ ได้ตามสบาย ไม่คอยระแวดระวังให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของตน แต่ถ้าเมื่อใดพบว่าลูกทำไม่ถูกต้อง ก็ให้คำแนะนำอบรมตักเตือนตามแต่โอกาสแบบให้ความรัก การเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่ให้การอบรมตักเตือนสั่งสอนบนพื้นฐานของความรัก การเลี้ยงดูจึงมีลักษณะที่แรงเหตุผลและอธิบายให้เด็กเข้าใจถึงเหตุผลของการทำโทษหรือยกย่องชมเชย

โดโรธี (รัตนาดี รอดภิรมย์, 2533; อ้างอิงมาจาก Dorothy, 1972:117) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. ประเภทประชาธิปไตย (Democracy) เป็นการให้การอบรมเลี้ยงดูซึ่งเด็กมีความรู้สึกว่าตนเองได้รับความยุติธรรม พ่อแม่ที่อบรมเลี้ยงดูแบบนี้มีความอดทนไม่ตามใจหรือเข้มงวด

จนเกินไป พ่อแม่ยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก และยังให้ความร่วมมือในโอกาสอันควรอีกด้วย

2. ประเภทปล่อยปละละเลย (Rejection) เป็นการอบรมเลี้ยงดูชนิดที่พ่อแม่ปล่อยปละละเลยให้เด็กทำอะไรตามใจตนเองโดยที่พ่อแม่ไม่เอาใจใส่แนะนำช่วยเหลือและเด็กมีความรู้สึกว่าตนเองถูกเกลียดชัง

3. ประเภทให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Over-Protection) เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบที่พ่อแม่คอยคุ้มครองป้องกันภัยและให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา ทำให้บุตรมีความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความสะดวกให้กระทำในสิ่งที่ตนต้องการ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520:125) กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูว่ามีลักษณะร่วมกัน 4 ลักษณะคือการให้ความรัก การใช้เหตุผล การควบคุมและการลงโทษ

1. การให้ความรัก เป็นการยอมรับให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง ให้ความอบอุ่น ให้การดูแลเอาใจใส่ตามควร

2. การใช้เหตุผล เป็นการอธิบายเหตุผลต่างๆ ในการสนับสนุนหรือห้ามปรามพฤติกรรมต่างๆ ว่าสมควรหรือไม่ อย่างไร ขณะเดียวกันก็ยอมรับความสามารถและรับฟังความคิดเห็นด้วย

3. การควบคุม เป็นการออกคำสั่ง การสอดส่องพฤติกรรมในทุกๆ ด้าน ไม่ให้อิสระและโอกาสในการตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง

4. การลงโทษ เป็นการให้เด็กได้รับผลจากการกระทำของตนโดยตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ชอบ ไม่พอใจหรือในสภาพที่เจ็บปวด ทุกๆ ทรมาณ แบ่งเป็น 2 แบบคือ การลงโทษทางกายและการลงโทษทางจิตใจ

อาจกล่าวได้ว่า นักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่างก็แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูไว้ต่างกัน ตามทัศนะของแต่ละคน แต่สำหรับในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาทำการศึกษา ซึ่งเบคเคอร์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2520:32-33; อ้างอิงมาจาก Becker, 1964:174) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยหรือแบบรักมาก-ควบคุมน้อยหรือการที่พ่อแม่ยอมรับเด็ก จะทำให้เด็กมองโลกในแง่ดี ปรับตัวได้ดี มีความเป็นมิตร ชอบเข้าสังคม มีความไว้วางใจคน สนใจการทำงาน กล้าแสดงออก ชุกช้น อ้ากรู้สึกเห็น มีความคิดริเริ่มสร้าง

สาร์ค มีความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง(รัตนาคี รอดภิรมย์.2533:33;อ้างอิงมาจาก Roger.1972:117;Watson.1973:304;citing Schaeter.n.d.;Becker.1964:194; Mussen.1969:261;Hurlock.1964:661) ในสังคมไทยนั้นจะพบว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่ในปัจจุบัน มักจะใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ผสมผสานระหว่าง 2 วิธีหรือมากกว่า ต่างก็พยายามศึกษาหาวิธีการต่างๆแล้วนำมาประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมกับสภาพครอบครัว

2.3 การอบรมเลี้ยงดูกับพัฒนาการของเด็กวัยก่อนเรียน

การอบรมเลี้ยงดูมีความสำคัญยิ่งต่อพัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก มัญชรี บุณาค(2513:20)ได้กล่าวว่า บรรพชาภาสในครอบครัวที่สร้างขึ้นแลเจตคติของบิดามารดาในเรื่องชีวิตครอบครัวมีความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูคือ

- 1.บิดามารดาที่สร้างบรรพชาสแบบประชาธิปไตยในบ้าน คือ รับผิดชอบร่วมกันในการอบรมเลี้ยงดูบุตรและภารกิจอื่นๆของครอบครัว การตัดสินใจใดๆในครอบครัวเกิดขึ้นจากการตกลงเห็นชอบของสมาชิกทุกคน บุตรมีโอกาสใช้ความสามารถอย่างเต็มที่และรับผิดชอบในกิจการต่างๆของครอบครัว มีโอกาสหัดคิดริเริ่มและตัดสินใจจากเรื่องเล็กไปหาเรื่องใหญ่และสร้างเป็นนิสัยต่อไปจะรู้จักคิดริเริ่ม กล้าแสดงความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตนเอง พึ่งตนเองได้

- 2.ถ้าบรรพชาสของบ้านเป็นแบบอัตตาธิปไตย บิดามารดามีอำนาจสิทธิขาดในการกิจทุกประการของครอบครัว เป็นผู้ตั้งจุดมุ่งหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ บุตรเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามสัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดากับบุตรในครอบครัวที่มีบรรพชาสแบบนี้จะห่างเหิน บุตรจะรู้สึกขาดความอบอุ่นและมั่นคงในตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น

- 3.ถ้าบรรพชาสของบ้านเป็นแบบปล่อยตามใจไม่เอาเรื่องเอาราว เด็กจะไม่รู้จักแสดงออกได้อย่างถูกกาลเทศะ การปฏิบัติต่อบุตรบิดามารดามักใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล บุตรจะรู้สึกขาดความรัก และมักจะมองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่เชื่อความสุจริตธรรมและไม่มีโอกาสได้เรียนรู้หรือรับการฝึกฝนให้มีคุณธรรมความดีต่างๆ ขาดความเป็นระเบียบวินัย ขาดแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ไม่มีความขยันขันแข็ง และไม่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย(นันทา แทนธานี.2534:30-34 อ้างอิงมาจากสมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย.2514:328-347) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย พ่อแม่ต้องเน้นเรื่องอาหารและให้โอกาสเด็กใช้มือหยิบของเคลื่อนไหว

2. การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ พ่อแม่ต้องสร้างบรรยากาศในบ้านเพื่อสนองความต้องการทางอารมณ์ของเด็ก เช่นให้ความรักและต้องการเด็ก เข้าใจเอ็กทิภาของเด็ เป็นต้น

3. การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม โดยสร้างบรรยากาศเป็นกันเองกับลูกๆ และต้องหมั่นฝึกอบรมและเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูก เป็นต้น

4. การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา โดยพ่อแม่ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองทำ ลงมือปฏิบัติจริงโดยจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก จันทนา ภาค บงกช(2528. :47-49) ได้กล่าวไว้ว่าการอบรมเลี้ยงดูเพื่อพัฒนาความคิดของเด็กนั้น ทางบ้าน และทางโรงเรียนควรร่วมมือกันปฏิบัติดังนี้คือ

1. การให้ความรักความอบอุ่น ที่สนองตอบความต้องการของเด็กอย่างมีเหตุผล

2. การฝึกเด็กให้รู้จักช่วยเหลือพึ่งพาตนเองให้มากที่สุดตามความสามารถของเด็ก

3. การฝึกเด็กให้สนใจซักถามโดยสนทนากับเด็กในทุกโอกาสที่ได้อยู่ใกล้ชิดเด็ก ในการสนทนาอาจซักถามเกี่ยวกับสิ่งต่างๆรอบตัวเด็กบ้าง สนทนาทางด้านความจำหรือทางด้านการคิดหาเหตุผล เด็กวัยก่อนเรียนมีความกระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็นและช่างซักช่างถาม ผู้ใหญ่ควรตอบคำถามของเด็กด้วยความเต็มใจและแสดงความกระตือรือร้นให้คำตอบแก่เด็ก ผู้ใหญ่ควรเข้าใจธรรมชาติของเด็กและถามให้เด็กหาคำตอบเองบ้าง เพื่อให้เขาได้แสดงออกและเป็นการฝึกให้เด็กคิดหาคำตอบด้วยตนเอง การแสดงออกของผู้ใหญ่ต่อความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์หรือริตรอนความคิดของเด็กเป็นอย่างมาก

4. การฝึกเด็กให้เป็นคนช่างสังเกต โดยการจัดอุปกรณ์หรือสิ่งเร้าให้เด็กพัฒนาการสังเกต โดยใช้ประสาทรับรู้ทุกด้าน การตั้งคำถามหรือชี้แนะโดยผู้ใหญ่จะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ ใฝ่รู้และหาความจริงจากการสังเกต

5. การเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความพอใจจะช่วยให้เด็กกล้าแสดงออกและมีความเชื่อมั่นในการแสดงความคิดเห็น เมื่อมีการขัดแย้งทางความคิดควรประนีประนอมกันด้วยเหตุผลและวิธีการที่ละมุนละม่อม จะช่วยให้เด็กเรียนรู้การยอม

รับฟังเหตุผลของผู้อื่นและแสดงเหตุผลเพื่อหาข้อยุติ

6. การให้รางวัลเมื่อเด็กทำสิ่งที่ดีงามในโอกาสที่เหมาะสมเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่เด็ก

7. การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดเด็ก บรรยากาศที่อิสระไม่เคร่งเครียด ช่วยให้เด็กรู้สึกสบายใจและอบอุ่นใจ การพัฒนาความรู้สึกลึกซึ้งที่ต่อเนื่องเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาทักษะการคิด จัดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งได้แก่อุปกรณ์สำหรับสำรวจและทดลองค้นคว้าของเล่นต่างๆ เกมการศึกษา หนังสือประเภทต่างๆ ภาพยนตร์ ตลอดจนการพาไปทัศนศึกษา จะช่วยส่งเสริมความรู้ความคิดแก่เด็กอย่างดียิ่ง

จะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาความคิดของเด็ก การฝึกเด็กให้รู้จักคิดและตัดสินใจ และสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ซึ่งเป็นปัจจัยในการพัฒนาตนเองของเด็ก

2.4 การอบรมเลี้ยงดูกับการกำหนดแหล่งความเชื่อ

การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับการกำหนดแหล่งความเชื่อ โดยที่บุคคลจะสร้างความเชื่อจากการมีประสบการณ์โดยตรงต่อสิ่งนั้นๆ เช่นได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาว่าอย่างไรก็จะเกิดมีความเชื่ออย่างนั้น (เดอนใจ อินทุโสภา. 2517; อ้างอิงมาจาก Fishbein and Ajzen. n.d.) และจากการศึกษาเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กของเฮิร์ลอค (สุภาพร เพ็ชรเพ็ง. 2531:11; อ้างอิงมาจาก Hurlock. 1978:1-9) ได้สรุปเกี่ยวกับความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเด็กว่า บุคคลจะมีความเชื่อเกี่ยวกับการฝึกอบรมเด็กว่า การลงโทษจะทำให้เด็กพยายามมากขึ้น การปล่อยปละละเลยจะทำให้เด็กเสีย การทำโทษจะทำให้เด็กหยุดยั้ง ขโมย หลอกลวงและไม่เป็นมิตรกับทุกคนที่ใช้อำนาจกับเขา ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ความอบอุ่นแบบประชาธิปไตย จะทำให้เด็กเป็นคนเปิดเผย มีเหตุผล เรียนรู้อะไรได้อย่างรวดเร็ว (วราภรณ์ รักวิจัย. 2533:20) แอดเลอร์ (รัตนวดี รอดภิรมย์. 2533:25; อ้างอิงมาจาก ปราณีต สุขอุดม. 2514:12; อ้างอิงมาจาก Adler. n.d.) ได้กล่าวว่า ประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กได้สังเกตและรับไว้จากครอบครัวจะพัฒนาทุกๆ ด้านรวมทั้ง ทักษะคิด ความเชื่อ และบุคลิกลักษณะของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูจะมีความสัมพันธ์กับสติปัญญา เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากเท่าใดก็จะมีสติปัญญาสูงเท่านั้น (จำลอง วีระชาติ. 2522:56) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูที่พัฒนาความคิดของเด็กนั้นจะทำได้โดยที่พ่อแม่ฝึกให้เด็กสนใจซักถาม เด็กวัยก่อนเรียนนี้มีความกระตือรือร้นอยากรู้ อยากเห็น และช่างซัก

ข้างถาม พ่อแม่ที่เข้าใจธรรมชาติของเด็กและถามให้เด็กหาคำตอบเองบ้างจะเป็นการฝึกให้เด็กหาคำตอบด้วยตนเอง(ฉันทนา ภาควงภษ.2528:48)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะเป็นเด็กที่ฉลาด มีความจำดี มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถจะเข้าใจความเป็นเหตุเป็นผลได้ดี ซึ่งความสามารถทางสติปัญญาที่เกิดขึ้นนี้ ทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะช่วยให้เด็กมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อได้

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับการกำหนดแหล่งความเชื่อ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ ยังไม่มีผู้ใดศึกษาวิจัยไว้ มีแต่การศึกษาการอบรมเลี้ยงดูในแง่มุมต่างๆ เช่น ในแง่ที่เกี่ยวกับสติปัญญา, ความรับผิดชอบ, ความเชื่อมั่นในตนเอง, ความเชื่ออำนาจภายในตน, การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้ก็มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่จะช่วยในการสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยคือ

บอว์วิน(Baldwin.1948:129-136) ได้ศึกษาพฤติกรรมของเด็กที่มาจากครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบเข้มงวดกวดขัน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4 ขวบ จำนวน 67 คน โดยให้ครูทำการสังเกตจัดอันดับคุณภาพจากการพฤติกรรมต่างๆของเด็ก พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวประชาธิปไตยจะซุกซน ไม่ขี้อาย มีแผนงาน อากรู้หรือหากเห็น ไม่ชอบเป็นผู้ตาม ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวแบบเข้มงวดกวดขันใช้อำนาจมักจะอยู่เงียบๆ มีความคิดริเริ่มในวงจำกัดและชอบเพ้อฝัน

กลุคและกลุค(นันทิกา แฮ่มสรวล.2522:20;อ้างอิงมาจาก สมาคมสหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย 2512:123;อ้างอิงมาจาก Gluck and Gluck.1959) ได้ศึกษาเด็กชายเกร 500 คนและเด็กดี 500 คนพบว่า วินัยของพ่อแม่ที่ใช้ในอบรมสั่งสอนลูกของตนมีผลต่อเด็ก ครอบครัวที่พ่อแม่ตั้งกฎข้อบังคับอย่างเข้มงวดให้เด็กประพฤติตาม โดยมีคำจำกัดความถึงความต้องการหรือภาวะของเด็ก เด็กจะเติบโตเป็นคนไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่ชอบออกความคิดเห็นขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อถึงคราวที่เด็กต้องแก้ปัญหาที่มักทำไม่ได้ ไม่เข้าใจว่าพ่อแม่ต้องการให้ตนประพฤติเช่นไร ตรงกันข้ามกับเด็กที่พ่อแม่ฝึกให้มีวินัย โดยบอกเหตุผลให้ทราบ เด็กจะเติบโตเป็นผู้ที่รู้จักใช้เหตุผล รู้ความจำเป็นที่พึงปฏิบัติ มีความเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาที่

เกิดขึ้นได้ เป็นเด็กชอบแสดงความคิดเห็น มีลักษณะเป็นผู้นำ และเมื่อเป็นผู้ตามก็จะตามอย่าง ไม่มุงมาย

โกลด์ฟาร์บ(Mussen, 1963:69-71;citing Goldfarb, 1954) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กกำพร้า 2 กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันในช่วง 3 ปีแรกของชีวิต กลุ่มควบคุมได้รับความเอาใจใส่จากผู้ปกครองเช่นเด็กทั่วไป ส่วนเด็กกลุ่มทดลองเป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าซึ่งขาดความเอาใจใส่อย่างเพียงพอ เป็นระยะเวลา 3 ปีต่อจากนั้นจึงนำเข้ามาเลี้ยงในบ้าน ผลการศึกษาพบว่าเมื่อเด็กทั้ง 2 กลุ่มโตขึ้นจนมีอายุ 12 ปี จะมีความแตกต่างทางพัฒนาการด้านบุคลิกภาพและความคิด เด็กที่ขาดความรักความอบอุ่นจะมีพัฒนาการทางสติปัญญาช้า โดยเฉพาะในเรื่องการให้เหตุผล การคิดแบบนามธรรมตลอดจนภาษา และยังมีบุคลิกภาพเป็นคนก้าวร้าว ขาดการควบคุมตนเอง ปรับตัวไม่ดี ต้องการพึ่งพาคนอื่นตลอดเวลา

โครลีย์(Crowley, 1969:3696) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของเด็กที่พ่อแม่ปกครองแบบใช้อำนาจและแบบให้ความรักกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า พ่อแม่ที่เลี้ยงดูแบบให้ความรักลูกจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลางและสูง ส่วนเด็กที่พ่อแม่ปกครองแบบใช้อำนาจจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสอดคล้องกับการศึกษาของมอร์และวิลสัน (นันทา แทนธานี, 2534; อ้างอิงมาจาก Morrow and Wilson, 1961:501-510) ที่พบว่า ครอบครัวของเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะเป็นครอบครัวที่เกื้อหนุนเด็ก และการศึกษาของแมคโรเบิร์ต (Mcroberts, 1986:3533) ที่พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมาจากครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักน้อย แต่มีความขัดแย้งมาก แต่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความขัดแย้งต่ำ

เฉลิมพล ต้นสกุล(2521:86) ได้ทำการศึกษาพบว่าเด็กวัยก่อนเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยหรือใช้เหตุผลทำให้เด็กมีสติปัญญาและความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้สูงกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและแบบเข้มงวด ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น มนต์ชัย คมสาคร(2522:84)และบุปผา เมื่อก่อง(2523:89) ได้ทำการศึกษาพบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับแบบปล่อยปละละเลยมีส่วนทำให้พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีพัฒนา

การทางสติปัญญาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แต่จำลอง วีละชาติ (2522:56) ได้ศึกษาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีระดับสติปัญญาไม่แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ก๊ิ่น แพเพชร์ (2517:68) พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กและ วิรพร ตันขีชาวลย์ (2526:44) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์กับการอบรมเลี้ยงดู พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากและแบบใช้เหตุผลน้อยมีความสามารถในการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

สาธสมร ชาดิษานนท์ (2526:88-94) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมและความสามารถในการใช้เหตุผลกับการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความสามารถในการใช้เหตุผลด้านการลงสรุป การเปรียบเทียบและการจำแนกมีความสัมพันธ์กันที่โน้มไปทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบให้ความรักความอบอุ่นส่งผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ (2523:65-66) ได้ศึกษาพัฒนาการของสิ่งกีดขวางรวมประเภทของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน พบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลแบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลย มีพัฒนาการสิ่งกีดขวางด้านการรวมประเภทไม่แตกต่างกัน แต่พัฒนาการสิ่งกีดขวางรวมประเภทของเด็กจะเพิ่มขึ้นตามระดับอายุ

อัจฉรา สุขารมณ์และคนอื่นๆ (2528:60-63) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นพัฒนาการแต่ละด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์สังคม ด้านสติปัญญาและด้านจริยธรรม กับพัฒนาการทางสติปัญญาด้านเหตุผลเฉพาะเรื่องการอนุรักษ์ความยาว การอนุรักษ์จำนวน การจัดรวมประเภท ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่เน้นพัฒนาการแต่ละด้านกับพัฒนาการสติปัญญาด้านเหตุผล

ทัศนาก ทอภักดี (2528:118) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับความเชื่ออำนาจภายในตนของเด็กวัยรุ่นไทยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากมีความเชื่ออำนาจภายในตนมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย และเด็กวัยรุ่นที่มีการคิดแบบเอกนัยสูงมีความเชื่ออำนาจภายในตนและได้รับการ

อบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีการคิดแบบเอกนัยต่ำ

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาและความสามารถในการคิดหาเหตุผลสูงกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่นๆ ซึ่งการให้เหตุผลแก่เด็กเป็นการฝึกฝนความคิด ความเชื่อ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะเป็นเด็กที่ฉลาด จะสามารถรับรู้และจดจำเหตุการณ์รวมทั้งสัมพันธ์ประสบการณ์ที่ได้รับกับความเชื่อของเด็กได้ดี เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากน่าจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีได้ดีกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. อายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธี
2. เด็กในระดับอายุเดียวกันจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีแตกต่างกัน
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อของเด็กอายุ 3-6 ปี วิธีดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้คือ เด็กที่มีอายุระหว่าง 3 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กอายุระหว่าง 3 - 6 ปี ที่อยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 จำนวน 160 คนแบ่งเป็นระดับอายุละ 40 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอนโดยมีขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. จากเขตการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครทั้งหมด 36 เขต ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายสุ่มเขตการศึกษามา 2 เขตได้แก่ เขตดอนเมืองและเขตบางกะปิ

2.สำรวจรายชื่อโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในเขตตอนเมืองและเขตบางกะปิที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา สุ่มมา 1 โรงเรียนในแต่ละเขตโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายได้แก่โรงเรียนชาลีสมุทรและโรงเรียนสิริกุลนิตยาตามลำดับ

3.ในแต่ละโรงเรียนจะสุ่มห้องเรียนในระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 และชั้นป.1มาชั้นละ 1 ห้องเรียน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จากนั้นคัดเลือกเด็กที่มีระดับอายุ 3,4,5 และ 6 ปีทั้งเพศชายและเพศหญิงมาศึกษา จากการสุ่มจะได้กลุ่มตัวอย่างมาระดับอายุละ 40 คนในแต่ละเขตการศึกษา ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับอายุ และเขตการศึกษา

ระดับอายุ \ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	เขตตอนเมือง	เขตบางกะปิ	รวม
3	20	20	40
4	20	20	40
5	20	20	40
6	20	20	40
รวม	80	80	160

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ ประกอบด้วย
 - 2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น
 - 2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก

2.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัส

2.4 แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิง

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เป็นแบบสอบถามวัดปริมาณการใช้เหตุผลของบิดามารดาของเด็กวัยก่อนเรียน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย จำนวน 10 ข้อ ที่ผู้วิจัยได้ทำเอาแบบสอบถามของดวงเดือน พันธุมนาวิน(2528)มาทำการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อความใหม่และนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทำการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริง จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นใหม่โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา(α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .62

ลักษณะของแบบสอบถามมีจำนวน 10 ข้อ มีทั้งข้อความที่เป็นทางบวกและทางลบ แต่ละข้อมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย พิสัยของคะแนนรวมของผู้ตอบแต่ละคนอยู่ระหว่าง 10-60 คะแนน ตัวอย่างของแบบสอบถามได้แสดงไว้ข้างล่างนี้

ตัวอย่างข้อความทางบวก ท่านจะอธิบายถึงเหตุผลในการลงโทษลูกทุกครั้ง

ตัวอย่างข้อความทางลบ เมื่อท่านอารมณ์เสีย ท่านมักจะดุคำหรือลงโทษลูกเสมอ

การตรวจให้คะแนนแบบสอบถาม ถ้าข้อความเป็นทางบวกจะมีเกณฑ์ในการให้คะแนน

ดังนี้	ถ้าตอบ	จริงที่สุด	ได้คะแนน	6	คะแนน
		จริง	ได้คะแนน	5	คะแนน
		ค่อนข้างจริง	ได้คะแนน	4	คะแนน
		ค่อนข้างไม่จริง	ได้คะแนน	3	คะแนน
		ไม่จริง	ได้คะแนน	2	คะแนน
		ไม่จริงเลย	ได้คะแนน	1	คะแนน

ถ้าเป็นข้อความทางลบจะมีเกณฑ์การให้คะแนนตรงข้ามกับข้อความทางบวก

เกณฑ์ในการตัดสินปริมาณมากน้อยของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จะพิจารณาจากผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมจะเป็นผู้ที่ได้รับปริมาณการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก ผู้ที่ได้รับคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมจะเป็นผู้ที่ได้รับปริมาณการอบรมเลี้ยงดูแบบ

ใช้เหตุผล

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยหลักการเดียวกับเครื่องมือของโอนัลและกอปนิค (1991) ดังนี้

2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยหลักการเดียวกับเครื่องมือของโอนัลและกอปนิค (1991) แต่มีการเปลี่ยนแปลงอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบเพื่อให้เหมาะสมกับการทดสอบในเด็กไทยมากขึ้น มีขั้นตอนในการสร้างคือ

1. ทำถุงผ้าทึบขึ้นมา 1 ใบขนาด 6 * 8 " เพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ในการใส่วัตถุทดสอบ ในขณะทำการทดสอบ

2. สำนักรวราชชื่อวัตถุ สิ่งของหรือเครื่องมือใช้ ที่เด็กอายุ 3-6 ปีพบเห็นในชีวิตประจำวันและรู้จักจริงๆ เพื่อนำมาเป็นวัตถุทดสอบของแบบทดสอบ โดยสอบถามจากเด็กที่มีอายุ 3-6 ปีจำนวน 30 คนว่าเป็นวัตถุที่เด็กรู้จักจริงๆ โดยคัดเลือกไว้จากวัตถุที่มีคะแนนในการสำรวจ 100% ไว้ 3 ชนิด มาจัดเข้าในแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งของความเชื่อจากการมองเห็น ได้แก่ ดินสอ กรรไกรและรถเด็กเล่น

3. สร้างคำถามของแบบทดสอบเป็นคำถามปลายเปิด และคำถามปลายปิด

4. การจัดลำดับการทดสอบจะใช้วิธีการสุ่มทั้งชนิดของวัตถุทดสอบและวิธีการทดสอบ รวมทั้งคำถามทางเลือกที่ใช้ในการถามเด็กด้วย

5. เกณฑ์การให้คะแนน ถ้าตอบถูก จะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดจะได้ 0 คะแนน

ตัวอย่างแบบทดสอบ

ผู้ทดสอบวางถุงที่ใส่วัตถุทดสอบอยู่ข้างในไว้ข้างหน้าเด็ก แล้วบอกเด็กว่า "ในถุงใบนี้มีของอยู่ชิ้นหนึ่ง หนูลองเปิดถุงดูซิว่าในถุงใบนี้มีของอะไรอยู่ " ให้เด็กเปิดถุงแล้วตอบชื่อของวัตถุที่อยู่ในถุงให้ถูกต้องว่าเป็นอะไร หลังจากนั้นปิดถุงแล้วถามเด็กว่า "หนูรู้ได้อย่างไรคะว่ามี (ชื่อวัตถุทดสอบ) อยู่ในถุง" รอให้เด็กตอบ (ถ้าเด็กตอบถูกต้องก็ได้ 1 คะแนน ตอบผิดก็ได้ 0 คะแนน) แต่ถ้าเด็กไม่ตอบทันทีหรือลังเลในการตอบ ผู้ทดสอบจะถามคำถามทางเลือกเด็กต่อไปว่า

"หนูรู้เพราะหนูมองเห็นใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะครูบอกหนูใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะหนูจับได้ใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะสิ่งนี้ใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

เหตุผลที่ถูกต้องในการทดสอบนี้คือ หนูรู้เพราะหนูมองเห็น

ในการตอบคำถามทางเลือก เด็กจะต้องตอบว่า ใช่ ในคำถามการมองเห็น และตอบคำถามที่เหลืออีก 3 คำถามว่าไม่ใช่ เด็กจึงจะได้รับคะแนน 1 คะแนน เด็กจะได้รับ 0 คะแนนถ้าเด็กตอบคำถามทางเลือกว่าใช่มากกว่า 1 คำถาม

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการรับรู้แหล่งความเชื่อจากการบอก เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้หลักการเดียวกับของโธมัสและกอปนิค(1991) มีขั้นตอนในการสร้างเหมือนกับแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นคือ ในข้อ 1, 3, 4, 5 ส่วนในข้อ 2 การจัดประเภทวัตถุทดสอบที่ได้จากการสำรวจเข้าในแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก จะเลือกวัตถุทดสอบมา 3 ชนิดที่ไม่ซ้ำกับแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น ได้แก่ ตุ๊กตา, ขางลบและไม้บรรทัด

ตัวอย่างแบบทดสอบ

ผู้ทดสอบวางถุงที่ใส่วัตถุทดสอบอยู่ข้างในไว้ข้างหน้าเด็ก แล้วบอกเด็กว่า"ในถุงใบนี้มีของอยู่ชิ้นหนึ่ง ครูไม่อนุญาตให้หนูเปิดถุงดูหรือเอามือจับของที่อยู่ในถุง แต่ครูจะบอกหนูว่าในถุงใบนี้มี(ชื่อของวัตถุทดสอบ)อยู่ หนูบอกครูชื่อว่าในถุงใบนี้มีของอะไรอยู่ " รอให้เด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบที่อยู่ในถุงให้ถูกต้องว่าเป็นอะไร หลังจากนั้นถามเด็กว่า "หนูรู้ได้อย่างไรคะว่ามี(ชื่อวัตถุทดสอบ)อยู่ในถุงใบนี้"รอให้เด็กตอบ (ถ้าเด็กตอบถูกต้องก็ได้ 1 คะแนน ตอบผิดก็ไม่ได้ 0 คะแนน) แต่ถ้าเด็กไม่ตอบทันทีหรือลังเลในการตอบ ผู้ทดสอบจะถามคำถามทางเลือกเด็กต่อไปว่า

"หนูรู้เพราะหนูจับได้ใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะครูบอกหนูใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะหนูมองเห็นใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะสิ่งนี้ใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

เหตุผลที่ถูกต้องในการทดสอบนี้คือ หนูรู้เพราะครูบอกหนู

ในการตอบคำถามทางเลือก เด็กจะต้องตอบว่า ใช่ ในคำถามการบอก และตอบคำถามที่เหลืออีก

3. คำถามว่าไม่ใช่ เด็กจึงจะได้รับคะแนน 1 คะแนน เด็กจะได้รับ 0 คะแนนถ้าเด็กตอบคำถามทางเลือกว่าใช่มากกว่า 1 คำถาม

2.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัส เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยหลักการเดียวกับของโอนัลและกอปนิค(1991) มีขั้นตอนในการสร้างคล้ายกับแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นและการบอกคือ ในข้อ 1,3,4,5 ของขั้นตอนการสร้างจะเหมือนกันแต่จะต่างกันข้อ 2 คือ การจัดประเภทวัตถุที่ได้จากการสำรวจเข้าในแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัสจะเลือกวัตถุทดสอบชนิดที่เด็กรู้จัก 100% จากการสัมผัส ซึ่งเป็นวัตถุที่ไม่แหลมคมหรือเป็นอันตรายต่อเด็กในการสัมผัสและมีรูปร่างชัดเจนมา 3 ชนิด ที่ไม่ซ้ำกับแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นหรือการบอก ได้แก่ ช้อน, แปรงสีฟัน และหวี

ตัวอย่างแบบทดสอบ

ผู้ทดสอบวางถุงที่ใส่วัตถุทดสอบอยู่ข้างในไว้ข้างหน้าเด็ก แล้วบอกเด็กว่า"ในถุงใบนี้มีของอยู่ชิ้นหนึ่ง หนูบอกครูว่าในถุงใบนี้มีของอะไรอยู่ " ครูไม่อนุญาตให้หนูเปิดถุงดูแต่ครูอนุญาตให้หนูเอามือใส่ลงไปจับของที่อยู่ในถุงได้ รอให้เด็กเอามือใส่ลงไปจับวัตถุทดสอบที่อยู่ในถุง แล้วตอบชื่อวัตถุทดสอบที่อยู่ในถุงให้ถูกต้องว่าเป็นอะไร หลังจากนั้นให้เด็กเอามือออกจากถุง แล้วถามเด็กว่า "หนูรู้ได้อย่างไรคะว่ามี(ชื่อวัตถุทดสอบ)อยู่ในถุงใบนี้" รอให้เด็กตอบ(ถ้าเด็กตอบถูกต้องที่ได้ 1 คะแนน ตอบผิดกันที่ได้ 0 คะแนน) แต่ถ้าเด็กไม่ตอบทันทีหรือลังเลในการตอบ ผู้ทดสอบจะถามคำถามทางเลือกเด็กต่อไปว่า

"หนูรู้เพราะสิ่งนี้ใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะหนูมองเห็นใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะหนูจับได้ใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะครูบอกหนูใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

เหตุผลที่ถูกต้องในการทดสอบนี้คือ หนูรู้เพราะหนูจับได้

ในการตอบคำถามทางเลือก เด็กจะต้องตอบว่า ใช่ ในคำถามการบอก และตอบคำถามที่เหลืออีก 3 คำถามว่าไม่ใช่ เด็กจึงจะได้รับคะแนน 1 คะแนน เด็กจะได้รับ 0 คะแนนถ้าเด็กตอบคำถาม

ทางเลือกว่าใช่มากกว่า 1 คำถาม

2.4 แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิง เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยหลักการเดียวกับของโอนิลและกอลีนค(1991) มีขั้นตอนในการสร้างคล้ายกับแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นและการบอกคือในข้อ 1,3,4,5 ของขั้นตอนการสร้างจะเหมือนกัน แต่จะต่างกันข้อ 2 คือ การจัดประเภทวัตถุที่ได้จากการสำรวจเข้าในแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิง จะเลือกวัตถุทดสอบชนิดที่เป็นของใช้บรรจุภัณฑ์ที่เด็กรู้จัก 100% ซึ่งเป็นแบบการบรรจุวัตถุชิ้นหนึ่งลงในวัตถุอีกชิ้นหนึ่งที่เป็นคู่กัน เช่น สบู่และกล่องใส่สบู่ มา 3 ชุดรวม 6 ชนิดโดยที่วัตถุทดสอบแต่ละชนิดจะต้องไม่ซ้ำกับแบบทดสอบชุดที่ 2.1, 2.2 และ 2.3 ได้แก่ สบู่, กล่องใส่สบู่, กระปุกออมสิน, เหรียญบาท, ถ่านไฟฉายและกระบอกไฟฉาย

ตัวอย่างแบบทดสอบ

ผู้ทดสอบวางถุงที่ใส่วัตถุทดสอบอยู่ข้างในไว้ข้างหน้าเด็กพร้อมกับวางวัตถุชิ้นนำไว้ข้างหน้าถุงที่ใส่วัตถุทดสอบ แล้วบอกเด็กว่า "ในถุงใบนี้มีของอยู่ชิ้นหนึ่ง ครูไม่อนุญาตให้หนูเปิดดูหรือเอามือจับของที่อยู่ในถุง แต่ครูจะให้หนูบอกครูว่าในถุงใบนี้มีของอะไรอยู่จากการที่หนูเห็นสิ่งนี้" ถามเด็กว่าสิ่งนี้คืออะไรคะ รอให้เด็กตอบชื่อของวัตถุชิ้นนำให้ถูกต้องแล้วบอกเด็กว่า ของที่อยู่ในถุงใบนี้จะเป็นของที่ใส่ในสิ่งนี้ "หนูบอกครูว่าในถุงใบนี้มีของอะไรอยู่" รอให้เด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบที่อยู่ในถุงให้ถูกต้องว่าเป็นอะไร หลังจากนั้นถามเด็กว่า "หนูรู้ได้อย่างไรคะว่ามี(ชื่อวัตถุทดสอบ)อยู่ในถุงใบนี้" รอให้เด็กตอบ (ถ้าเด็กตอบถูกต้องก็ได้ 1 คะแนน ตอบผิดกันที่ได้ 0 คะแนน) แต่ถ้าเด็กไม่ตอบทันทีหรือลังเลในการตอบ ผู้ทดสอบจะถามคำถามทางเลือกเด็กต่อไปว่า

"หนูรู้เพราะครูบอกหนูใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะหนูจับได้ใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะหนูมองเห็นใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะสิ่งนี้ใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

เหตุผลที่ถูกต้องในการทดสอบนี้คือ หนูรู้เพราะสิ่งนี้

ในการตอบคำถามทางเลือก เด็กจะต้องตอบว่า ใช่ ในคำถามการบอก และตอบคำถามที่เหลืออีก

3 คำถามว่าไม่ใช่ เด็กจึงจะได้รับคะแนน 1 คะแนน เด็กจะได้รับ 0 คะแนนถ้าเด็กตอบคำถามทางเลือกว่าใช่มากกว่า 1 คำถาม

วิธีทดสอบ

1. ผู้ทดสอบทำการสุ่มวิธีการรับรู้แต่ละวิธีขึ้นมามีลำดับการทดสอบรวม 8 การทดสอบตามลำดับที่สุ่มมาได้ หลังจากนั้นทำการสุ่มชนิดของวัตถุทดสอบในแต่ละวิธีรับรู้ขึ้นมาจำนวน 1 ชิ้น แล้วจัดวัตถุทดสอบเข้าตามลำดับการทดสอบที่สุ่มมาได้ แบ่งการทดสอบออกเป็น 2 ชุดคือ

ชุดที่ 1 จะประกอบไปด้วยการทดสอบ 4 การทดสอบจากแหล่งความเชื่อทั้ง 4 วิธี

ชุดที่ 2 จะประกอบไปด้วยการทดสอบ 4 การทดสอบจากแหล่งความเชื่อทั้ง 4 วิธี

2. ทำการทดสอบชุดที่ 1 โดยนำวัตถุทดสอบแต่ละชิ้นที่สุ่มมาได้จากแต่ละวิธีรับรู้รวม 4 วิธี ใส่ลงไปในถุงผ้าทึบถุงละ 1 ชิ้นรวม 4 ถุงโดยไม่ให้เด็กมองเห็น

3. นำถุงผ้าทึบ 4 ใบที่ใส่วัตถุทดสอบไว้มาวางเรียงกันไว้ต่อหน้าเด็ก โดยจะวางเรียงลงตามลำดับการทดสอบที่สุ่มมาได้ แล้วจึงทำการทดสอบเด็กทีละการทดสอบจนครบทั้ง 4 การทดสอบ

4. หลังจากทำการทดสอบชุดที่ 1 เรียบร้อยแล้ว จึงทำการทดสอบชุดที่ 2 ต่อไปในเด็กคนเดียวกัน

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยหลักการเดียวกับของโอนีลและกอปนิค (1991) ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านคือ อ.สมเกียรติ ทินยทัศน์ ผศ.วัฒนา ศรีสัตย์วาจาและรศ.ดวงเดือน ศาสตร์ภักท พิจารณาวิธีการและภาษาที่ใช้ และนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขจนสอดคล้องกับความเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน

2. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงตามข้อ 1 แล้วไปทดสอบใช้กับเด็กที่มีอายุ 3-6 ปีที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน โดยมีเด็กระดับอายุละเท่าๆกัน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง(Construct Validity) ด้วยวิธีการหาความเที่ยงตรงภายใน(In

ternal Consistency) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล (Point biserial correlation coefficient) ของคะแนนแบบทดสอบเป็นรายข้อกับคะแนนรวมทั้งหมดของแบบทดสอบชุดรวมได้ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบชุดรวมเท่ากับ .68

3. นำแบบทดสอบชุดรวมที่ผ่านการคัดเลือกจากข้อ 2 มาหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (KR-20) (ประคอง กรมสูตร.2525:46) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชุดรวมเท่ากับ .79 แล้วนำแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ที่ได้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

เกณฑ์การให้คะแนน

ในการทดสอบความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธี มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

1. 1 คะแนน ถ้าเด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบถูกต้อง และให้เหตุผลได้ถูกต้องตามวิธีที่กำหนดให้
2. 0 คะแนน ถ้าเด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบถูกต้อง แต่ให้เหตุผลผิดจากวิธีที่กำหนดให้

เกณฑ์การตัดสินพัฒนาการ

ในการพิจารณาตัดสินว่าเด็กคนใดและระดับอายุใดมีพัฒนาการในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีนั้น ผู้วิจัยอาศัยเกณฑ์ 75% ของแบบทดสอบและของจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของเพียเจต์ (David.1961:511- 560;citing Laurendeau and pinard.1957) ดังนี้

1. เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินว่าเด็กคนใดมีพัฒนาการในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีคือ เด็กจะต้องตอบให้ได้คะแนนเต็ม 2 คะแนนในแต่ละวิธีของการทดสอบ การทดสอบละ 1 คะแนน เด็ก 1 คนจะได้รับการทดสอบ 8 การทดสอบจากแหล่งความเชื่อ 4 วิธีๆละ 2 การทดสอบ
2. เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินว่าเด็กระดับอายุใดมีพัฒนาการในการกำหนดแหล่งความเชื่อในแต่ละวิธีคือ เด็กที่อยู่ในระดับอายุนั้นจะต้องตอบผ่านเกณฑ์ตามข้อ 1 จำนวนตั้งแต่ 30 คนขึ้นไปจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 40 คนในแต่ละระดับอายุ

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยติดต่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่ผู้วิจัยสามารถไป
2. สํารวจรายชื่อนักเรียนที่มีระดับอายุตามที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา แล้วสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้
3. นำแบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบที่ใช้เหตุผลฝากให้ครูประจำชั้นของเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างช่วยแจกให้กับบิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
4. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธี มาดำเนินการทดสอบเป็นรายบุคคลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยเด็กแต่ละคนจะได้รับการทดสอบ 8 การทดสอบ
5. นำแบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้เหตุผลและแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีของเด็กแต่ละคนมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
6. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. แยกแยะความถี่ที่ได้จากการทดสอบของเด็กแต่ละระดับอายุ
2. หาค่าสถิติพื้นฐานของความถี่ที่ได้จากการทดสอบความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธี
3. ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และ 3 โดยใช้การทดสอบไค-สแควร์ (χ^2 - test of the independent)
4. ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 โดยใช้การทดสอบ Cochran Q test หรือ McNemar test

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1. คำนวณหาค่าความเที่ยงตรงภายในของแบบทดสอบความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล (บุญเรือง ขจรศิลป์. 2528:119-120)

$$r_{pbis} = \frac{X_p - X_q}{S_y} \sqrt{pq}$$

เมื่อ r_{pbis} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล

X_p แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มเด็กที่ตอบคำถามถูก

X_q แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มเด็กที่ตอบคำถามผิด

S_y แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการทดสอบทั้งหมด

p แทน สัดส่วนของกลุ่มเด็กที่ตอบคำถามถูก

q แทน สัดส่วนของกลุ่มเด็กที่ตอบคำถามผิด

$$S_y \text{ หาได้จาก } \sqrt{\frac{\sum fY^2}{N} - \left(\frac{\sum fY}{N}\right)^2}$$

$\sum fY$ แทน ผลรวมของความถี่ของคะแนนการทดสอบทั้งหมด

$\sum fY^2$ แทน ผลรวมของความถี่ของคะแนนการทดสอบทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนเด็กทั้งหมด

2. คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อโดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (KR-20) (ประคอง กรรณสูตร. 2525:46)

$$r_{xy} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

p แทน สัดส่วนจำนวนคนที่ทำข้อสอบถูกในแต่ละข้อ

q แทน สัดส่วนจำนวนคนที่ทำข้อสอบผิดในแต่ละข้อ

S^2 แทน ค่าความแปรปรวนของข้อสอบทั้งชุด

n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบทั้งหมด

หา S^2 ได้จาก
$$\frac{nEX^2 - (EX)^2}{n(n-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ค่าความแปรปรวน

EX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(EX)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. คำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล โดยใช้
สัมประสิทธิ์แอลฟา (ลิวน์ สาขาศาสตร์และอภิศาสตร์ 2528:171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

- เมื่อ a แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ
 s^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
 s^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของคะแนนรวม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1,3 ซึ่งเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว โดยใช้ไค-สแควร์แบบ Test of independent (ชูศรี วงศ์รัตนะ.2534:221-228) /

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} \quad df = (r-1)(n-1)$$

- เมื่อ χ^2 แทน ค่าไค-สแควร์
 O แทน ค่าความถี่จริงที่ได้จากการสังเกต
 E แทน ค่าความถี่คาดหวัง
 df แทน ค่าองศาแห่งความเป็นอิสระ

หาค่าความถี่คาดหวังจากสูตร $E = \frac{R \times C}{N}$

- เมื่อ R แทน ผลรวมของความถี่ในแถว
 C แทน ผลรวมของความถี่ในคอลัมน์
 N แทน ผลรวมของความถี่ทั้งหมด

2. ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างโดยรวมระหว่างความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีในเด็กระดับอายุเดียวกัน โดยใช้ Cochran Q test (Siegal and Castellan.1988:170-174) /

$$Q = \frac{k(k-1) \sum_{j=1}^k (G_j - \bar{G})^2}{k \sum_{i=1}^N Li - \sum_{i=1}^N Li^2} \quad df = k-1$$

เมื่อ G_j แทน จำนวนรวมของคำตอบ Success ในสถานการณ์ที่ j หรือคอลัมน์ที่ j

$\bar{G}$ แทน ค่าเฉลี่ยของ G_j

Li แทน จำนวนรวมของคำตอบ Success ในแถวที่ i

k แทน จำนวนวิธีการรับรู้

N แทน จำนวนคน

df แทน ค่าองศาแห่งความเป็นอิสระ

3. ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีในเด็กระดับอายุเดียวกัน โดยใช้วิธีการทดสอบ McNemar test (Siegal and Castellan. 1988:75-79)

$$X^2 = \left(\frac{|A - D|}{A + D} - 1 \right)^2 \quad df = 1$$

เมื่อ A แทน จำนวนคนที่ไม่ Success ในเหตุการณ์ที่ 1 และ Success ในเหตุการณ์ที่ 2

D แทน จำนวนคนที่ Success ในเหตุการณ์ที่ 1 และไม่ Success ในเหตุการณ์ที่ 2

df แทน ค่าองศาแห่งความเป็นอิสระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลผลและความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรงกัน
ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
- χ^2 แทน ค่าความแตกต่างตามนัยสำคัญ
- Q แทน ค่าความแตกต่างตามนัยสำคัญของ Cochran Q test
- * แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
- ** แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอเป็น 4 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจาก
การมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิงในเด็กที่มีระดับอายุต่างกัน

ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีในเด็กที่มีระดับ
อายุต่างกันเพื่อตรวจสอบว่า ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีเริ่มมีพัฒนา
นาการขึ้นเมื่ออายุเท่าไร และพัฒนาไปตามระดับอายุหรือไม่ ในการศึกษาผู้วิจัยตั้งเกณฑ์การ
ศึกษาไว้ 2 อย่างโดยอาศัยเกณฑ์ 75% ตามแนวคิดของเพียเจต์(Elkind,David.1961:511
- 560;citing Laurendeau and Pinard.1957)ดังนี้

ก. เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินว่าเด็กคนใดเริ่มมีพัฒนาการด้านความสามารถในการกำหนดแหล่ง
ความเชื่อจากแต่ละวิธีคือ เด็กจะต้องตอบให้ได้คะแนน 2 คะแนนในแต่ละวิธี

ข. เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินว่าเด็กระดับอายุใดเริ่มมีพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่ง
ความเชื่อจากแต่ละวิธีคือ เด็กที่อยู่ในระดับอายุนั้นจะต้องตอบผ่านเกณฑ์ตามข้อก. จำนวน 30
คนขึ้นไปจากกลุ่มตัวอย่าง(ในแต่ละระดับอายุ) ทั้งหมด 40 คน

ตาราง 4 แสดงค่าความถี่และร้อยละของจำนวนเด็กอายุ 3-6 ปีที่ตอบผ่านตามเกณฑ์พัฒนาการ
ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิง

ระดับอายุ (ปี)	N (คน)	ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ							
		มองเห็น		บอก		สัมผัส		อ้างอิง	
		N ผ่าน	ร้อยละ	N ผ่าน	ร้อยละ	N ผ่าน	ร้อยละ	N ผ่าน	ร้อยละ
3	40	18	45.0	12	30.0	13	32.5	7	17.5
4	40	30	75.0	24	60.0	28	70.0	19	47.5
5	40	33	82.5	24	60.0	34	85.0	31	77.5
6	40	37	92.5	33	82.5	35	87.5	36	90.0

หมายเหตุ จำนวนร้อยละที่ขีดเส้นใต้ไว้ เป็นจำนวนที่ผ่านเกณฑ์ 75%

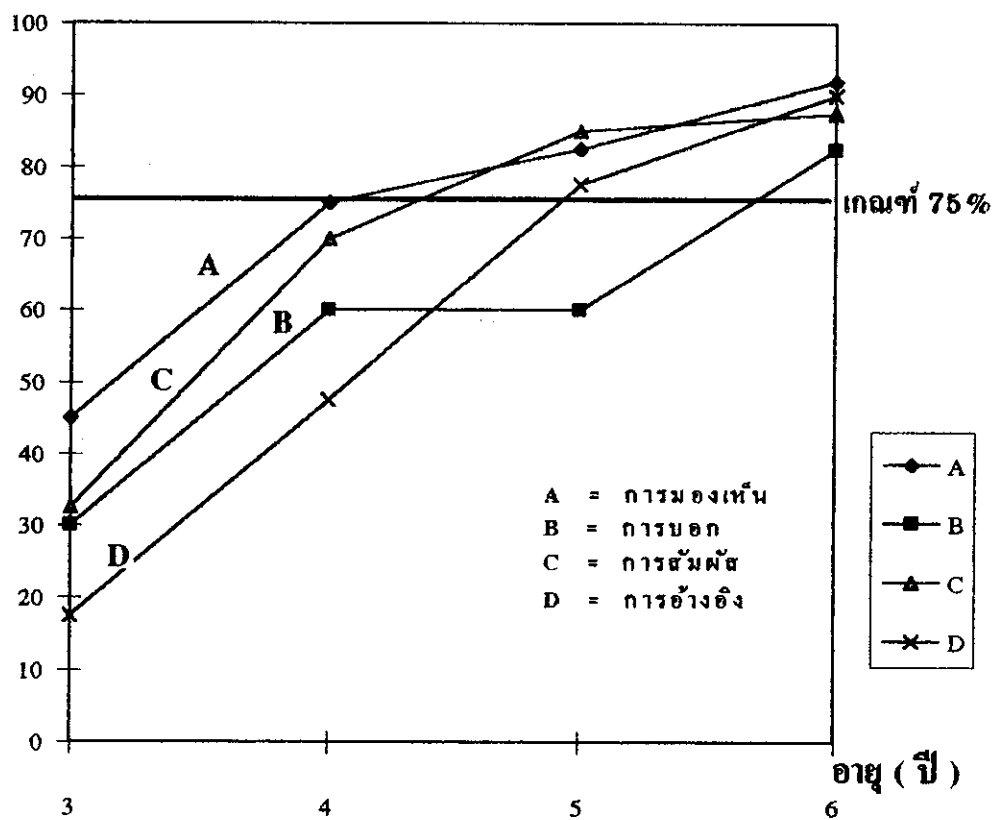
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 พบว่า

พัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีในเด็กอายุ 3-6 ปี
มีรายละเอียดดังนี้

- 1.พัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น พบว่าเริ่มมีพัฒนาการขึ้นเมื่อเด็กมีระดับอายุ 4 ปี
- 2.พัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก พบว่าเริ่มมีพัฒนาการขึ้นเมื่อเด็กมีระดับอายุ 6 ปี
- 3.พัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัส พบว่าเริ่มมีพัฒนาการขึ้นเมื่อเด็กมีระดับอายุ 5 ปี

4. พัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิง พบว่าเริ่มมี
พัฒนาการขึ้นเมื่อมีระดับอายุ 5 ปี

จำนวนเด็กคิดเป็นร้อยละ

ภาพประกอบ 4 กราฟแสดงความถี่ของจำนวนเด็กอายุ 3-6 ปีที่มีพัฒนาการความสามารถใน
การกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิง จำนวน
ตามระดับอายุ

สรุปได้ว่า ในเด็กระดับอายุ 3 ปียังไม่มีพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากวิถีใด ในเด็กระดับอายุ 4 ปีเริ่มมีพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น ในเด็กระดับอายุ 5 ปีเริ่มมีพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัสและการอ้างอิง ในเด็กระดับอายุ 6 ปีเริ่มมีพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก

✓ ตอนที่ 2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิงในเด็กที่มีระดับอายุต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

สมมติฐานข้อที่ 1 อายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิถี

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่ง
ความเชื่อจากการมองเห็นในระดับอายุต่างกัน

ระดับอายุ (ปี)	N (คน)	ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ จากการมองเห็น				χ^2
		N ผ่าน	ร้อยละ	N ไม่ผ่าน	ร้อยละ	
3	40	18	15.3	22	52.4	25.95**
4	40	30	25.4	10	23.8	
5	40	33	28.0	7	16.7	
6	40	37	31.4	3	7.1	
รวม	160	118	100.00	42	100.00	

$$\chi^2_{.01(df=3)} = 11.34$$

จากตาราง 5 พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ
จากการมองเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยที่เมื่อดูจากข้อมูลในตารางจะเห็นว่า
จำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์ในระดับอายุสูงกว่าจะมีมากกว่าจำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์ในระดับอายุต่ำกว่า
ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอกในระดับอายุต่างกัน

ระดับอายุ (ปี)	N (คน)	ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ จากการบอก				χ^2
		N ผ่าน	ร้อยละ	N ไม่ผ่าน	ร้อยละ	
3	40	12	12.9	28	41.8	22.87**
4	40	24	25.8	16	23.9	
5	40	24	25.8	16	23.9	
6	40	33	35.5	7	10.4	
รวม	160	93	100.00	67	100.00	

$$\chi^2_{.01(df=3)} = 11.34$$

จากตาราง 6 พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยที่เมื่อดูจากข้อมูลในตารางจะเห็นว่าจำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์ในระดับอายุสูงกว่าจะมีมากกว่าจำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์ในระดับอายุต่ำกว่า ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่ง
ความเชื่อจากการสัมผัสในระดับอายุต่างกัน

ระดับอายุ (ปี)	N (คน)	ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ จากการสัมผัส				χ^2
		N ผ่าน	ร้อยละ	N ไม่ผ่าน	ร้อยละ	
3	40	13	11.8	27	54.0	35.95**
4	40	28	25.5	12	24.0	
5	40	34	30.9	4	12.0	
6	40	35	31.8	5	10.0	
รวม	160	110	100.00	50	100.00	

$$\chi^2_{.01(df=3)} = 11.34$$

จากตาราง 7 พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ
จากการสัมผัสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยที่เมื่อดูจากข้อมูลในตารางจะเห็นว่า
จำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์ในระดับอายุสูงกว่าจะมีมากกว่าจำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์ในระดับอายุต่ำกว่า
ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1

ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่ง
ความเชื่อจากการอ้างอิงในระดับอายุต่างกัน

ระดับอายุ (ปี)	N (คน)	ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ จากการอ้างอิง				χ^2
		N ผ่าน	ร้อยละ	N ไม่ผ่าน	ร้อยละ	
3	40	7	7.5	33	49.3	51.84**
4	40	19	20.4	21	31.3	
5	40	31	33.3	9	13.4	
6	40	36	38.7	4	6.0	
รวม	160	93	100.00	67	100.00	

$$\chi^2_{.01(df=3)} = 11.34$$

จากตาราง 8 พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ
จากการอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยที่เมื่อดูจากข้อมูลในตารางจะเห็นว่า
จำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์ในระดับอายุสูงกว่าจะมีมากกว่าจำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์ในระดับอายุต่ำกว่า
ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1

ตอนที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนเด็กระดับอายุเดียวกันในทุกระดับอายุ ที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธี เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 2 เด็กในระดับอายุเดียวกัน จะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งของความเชื่อจากแต่ละวิธีได้แตกต่างกัน

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนเด็กในระดับอายุเดียวกัน ที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิงโดยรวม

ระดับ อายุ (ปี)	N (คน)	ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ								Q
		มองเห็น		บอก		สัมผัส		อ้างอิง		
		N ผ่าน	N ไม่ผ่าน	N ผ่าน	N ไม่ผ่าน	N ผ่าน	N ไม่ผ่าน	N ผ่าน	N ไม่ผ่าน	
3	40	18	22	12	28	13	27	7	33	9.63 ^{**}
4	40	30	10	24	16	28	12	19	21	13.91 ^{**}
5	40	33	7	24	16	34	6	31	9	15.25 ^{**}
6	40	37	3	33	7	35	5	36	4	3.00

$$\chi^2_{.05(df=3)} = 7.81$$

$$\chi^2_{.01(df=3)} = 11.34$$

จากตาราง 9 พบว่า

1. เด็กระดับอายุ 3 ปีมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2. เด็กระดับอายุ 4 และ 5 ปีมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ผลการศึกษาข้อที่ 1 และ 2 จะสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2

3. เด็กระดับอายุ 6 ปีมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2

ตาราง 10 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนเด็ก ที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิงเป็นรายคู่ ในระดับอายุ 3 ปี

แหล่งความเชื่อ	มองเห็น บอก สัมผัส อ้างอิง				
	N ผ่าน	18	12	13	7
มองเห็น	18	-	1.3	1.0	6.66**
บอก	12		-	0	2.28
สัมผัส	13			-	2.08
อ้างอิง	7				-

$$\chi^2_{.01(df=1)} = 6.63$$

จากตาราง 10 พบว่าเด็กระดับอายุ 3 ปีมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นแตกต่างจากการอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนเด็ก ที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจาก
การมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิงเป็นรายคู่ ในระดับอายุ 4 ปี

แหล่งความเชื่อ	มองเห็น บอก สัมผัส อ้างอิง				
	N ผ่าน	30	24	28	19
มองเห็น	30	-	3.12	0.12	6.66**
บอก	24		-	1.12	1.45
สัมผัส	28			-	5.81*
อ้างอิง	19				-

$$\chi^2_{.05(df=1)} = 3.84$$

$$\chi^2_{.01(df=1)} = 6.63$$

จากตาราง 11 พบว่าเด็กระดับอายุ 4 ปีมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ
จากการมองเห็นแตกต่างจากการอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และมีความสามารถ
ในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัสแตกต่างจากการอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05

ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนเด็ก ที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจาก
การมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิงเป็นรายคู่ ในระดับอายุ 5 ปี

แหล่งความเชื่อ	มองเห็น บอก สัมผัส อ้างอิง				
	N ผ่าน	33	24	34	31
มองเห็น	33	-	5.81*	0	0.16
บอก	24		-	6.75**	4.00*
สัมผัส	34			-	1.33
อ้างอิง	31				-

$$\chi^2_{.05(df=1)} = 3.84$$

$$\chi^2_{.01(df=1)} = 6.63$$

จากตาราง 12 พบว่าเด็กระดับอายุ 5 ปีมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ
จากการบอกแตกต่างจากการมองเห็นและการอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และมี
ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอกแตกต่างจากการสัมผัสอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ.01

✓ **ตอนที่ 4** การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิงในเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

สมมติฐานข้อที่ 3 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธี

ตาราง 13 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับต่างกัน

ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล	N (คน)	ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น				χ^2
		N ผ่าน	ร้อยละ	N ไม่ผ่าน	ร้อยละ	
มาก	83	64	54.2	19	45.2	1.00
น้อย	77	54	45.8	23	54.8	
รวม	160	118	100.00	42	100.00	

$$\chi^2_{.05(df=1)} = 3.84$$

จากตาราง 13 พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3

ตาราง 14 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่ง
ความเชื่อจากการบอกที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับต่างกัน

ระดับการอบรม เลี้ยงดูแบบใช้ เหตุผล	N (คน)	ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ จากการบอก				χ^2
		N ผ่าน	ร้อยละ	N ไม่ผ่าน	ร้อยละ	
มาก	83	57	61.3	26	38.8	7.88**
น้อย	77	36	38.7	41	61.2	
รวม	160	93	100.00	67	100.00	

$$\chi^2_{.01(df=1)} = 6.63$$

จากตาราง 14 พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์กับความสามารถ
ในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยที่เมื่อพิจารณา
ข้อมูลจากในตารางจะเห็นได้ว่า จำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์ในระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
มากจะมีมากกว่าจำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์ในระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย ซึ่งสนับสนุน
สมมติฐานข้อที่ 3

ตาราง 15 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่ง
ความเชื่อจากการสัมผัสที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับต่างกัน

ระดับการอบรม เลี้ยงดูแบบใช้ เหตุผล	N (คน)	ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ จากการสัมผัส				χ^2
		N ผ่าน	ร้อยละ	N ไม่ผ่าน	ร้อยละ	
มาก	83	64	58.2	19	38.0	5.60**
น้อย	77	46	41.8	31	62.0	
รวม	160	110	100.00	50	100.00	

$$\chi^2_{.01(df=1)} = 6.63$$

จากตาราง 15 พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์กับความสามารถใน
การกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยที่เมื่อพิจารณา
ข้อมูลจากในตารางจะเห็นได้ว่า จำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์ในระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
มากจะมีมากกว่าจำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์ในระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย ซึ่งสนับสนุน
สมมติฐานข้อที่ 3

ตาราง 16 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของเด็กที่มีความสามารถในการกำหนดแหล่ง
ความเชื่อจากการอ้างอิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับต่างกัน

ระดับการอบรม เลี้ยงดูแบบใช้ เหตุผล	N (คน)	ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ จากการอ้างอิง				χ^2
		N ผ่าน	ร้อยละ	N ไม่ผ่าน	ร้อยละ	
มาก	83	55	59.1	28	41.8	4.96*
น้อย	77	38	40.9	39	58.2	
รวม	160	93	100.00	67	100.00	

$$\chi^2_{.05(df=1)} = 3.84$$

จากตาราง 16 พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยที่เมื่อพิจารณาข้อมูลจากในตารางจะเห็นได้ว่า จำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์ในระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากจะมีมากกว่าจำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์ในระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาว่าความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีเริ่มมีพัฒนาการขึ้นเมื่ออายุเท่าไร และพัฒนาไปตามระดับอายุหรือไม่
2. เพื่อศึกษาว่าเด็กในระดับอายุเดียวกัน จะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีแตกต่างกันหรือไม่
3. เพื่อศึกษาว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับต่างกัน จะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีแตกต่างกันหรือไม่

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็น เด็กที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 จำนวน 160 คนแบ่งเป็นระดับอายุละ 40 คน เลือกมาโดยการสุ่มมาจากประชากรในเขตการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 2 เขต จากเขตการศึกษาทั้งหมด 36 เขต ได้แก่ เขตดอนเมืองและเขตบางกะปิ สุ่มโรงเรียนในแต่ละเขตโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายได้โรงเรียนชาลิสมุทและโรงเรียนศิริกุลนิทยา สุ่มห้องเรียนในระดับชั้นอนุบาล 1, 2, 3

และชั้นประถมปีที่ 1 มาขึ้นละ 1 ห้องเรียน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย และคัดเลือกเด็กที่มีระดับอายุ 3, 4, 5 และ 6 ปีทั้งเพศชายและเพศหญิงมาศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จำนวน 10 ข้อ
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ ประกอบด้วย
 - 2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น ประกอบด้วยวัตถุทดสอบจำนวน 3 ชนิด ได้แก่ ดินสอ, กรรไกรและรถเด็กเล่น
 - 2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก ประกอบด้วยวัตถุทดสอบจำนวน 3 ชนิด ได้แก่ ตุ๊กตา, ยางลบและไม้บรรทัด
 - 2.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัส ประกอบด้วยวัตถุทดสอบจำนวน 3 ชนิด ได้แก่ ข้อน, แปรงสีนํ้าและหัว
 - 2.4 แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิง ประกอบด้วยวัตถุทดสอบจำนวน 6 ชนิดที่จัดเป็นชุดตามลักษณะของใช้ที่ใช้บรรจุกันไว้ได้ 3 ชุด ได้แก่ กล่องสบู่-สบู่, กระบอกไฟฉาย-ถ่านไฟฉาย, กระป๋องอมสิน-เหรียญบาท

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แจกแจงความถี่ของจำนวนเด็กที่ได้จากการทดสอบในแต่ละระดับอายุ
2. หาค่าสถิติพื้นฐานของความถี่ของจำนวนเด็กที่ได้จากการทดสอบความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละแหล่ง
3. ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1, 3 โดยใช้ χ^2 - test (Test of independent)
4. ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 โดยใช้ Cochran Q test หรือ McNemar test

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. พัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นจะเริ่มพบเมื่อ

เด็กมีระดับอายุ 4 ปี จากการสัมผัสและการอ้างอิงจะเริ่มพบเมื่อเด็กมีระดับอายุ 5 ปี และจากการบอกจะเริ่มพบเมื่อเด็กมีระดับอายุ 6 ปี พัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากทุกวิธีจะพัฒนาไปตามระดับอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เด็กอายุ 3, 4 และ 5 ปีจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในเด็กระดับอายุ 6 ปี เด็กอายุ 3 ปีจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นแตกต่างจากการอ้างอิง เด็กอายุ 4 ปีจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นและการสัมผัสแตกต่างจากการอ้างอิง เด็กอายุ 5 ปีจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอกแตกต่างจากการมองเห็น, การอ้างอิงและการสัมผัส

3. ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก, การสัมผัสและการอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นจากการบอก เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก การสัมผัสและการอ้างอิงดีกว่าจากเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผลแยกเป็น 2 ตอนตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาพัฒนาการและเปรียบเทียบความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิง แยกตามระดับอายุ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 และ 2

ตอนที่ 2 การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิง แยกตามระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 3

1. การศึกษาพัฒนาการและเปรียบเทียบความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิง แยกตามระดับอายุ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 และ 2

จากผลการศึกษาที่พบว่า พัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจาก
 ทักษะจะยังไม่พบในเด็กระดับอายุ 3 ปี ส่วนพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความ
 เชื่อจากการมองเห็นเริ่มพบในเด็กระดับอายุ 4 ปี จากการสัมผัสและการอ้างอิงเริ่มพบในเด็ก
 อายุ 5 ปีและจากการบอกเริ่มพบในเด็กอายุ 6 ปี พัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่ง
 ความเชื่อในแต่ละวิธีจะพัฒนาไปตามระดับอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จนกระทั่งเด็กมีระดับอายุ
 6 ปีจะพบว่า มีพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากทุกวิธีเกิดขึ้นหมดแล้ว
 โดยที่ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีนั้นจะไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้สามารถ
 อธิบายได้โดยใช้พัฒนาการด้านการรับรู้ร่วมกับทฤษฎีที่เกี่ยวกับการรับรู้มาอธิบายได้ว่า ในระยะ
 เริ่มต้นของพัฒนาการจะเป็นช่วงที่ความสามารถในการรับรู้ของเด็กพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว และ
 เมื่อความสามารถของเด็กพัฒนาถึงระดับสูงสุดคือ เด็กสามารถรับรู้ตรงกับความเป็นจริงนั้นคือ
 เด็กสามารถกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีได้ถูกต้อง หลังจากนั้นความสามารถของเด็กจะ
 เริ่มคงที่และไม่พัฒนาต่อไปอีก เพ็ญเจตน์กล่าวว่า เด็กอายุ 2-4 ปีจะอยู่ในช่วงที่เด็กเริ่มจะมีเห
 ผลเบื้องต้น แต่เหตุผลของเด็กวัยนี้มีขอบเขตจำกัด ความคิดหรือเหตุผลของเด็กวัยนี้จะไม่ค่อยถูก
 ต้องกับหลักความเป็นจริง เด็กอายุ 4-7 ปีเป็นระยะที่เด็กเข้าสู่หัวเลี้ยวหัวต่อของการคิดที่ขึ้นกับ
 การรับรู้กับการคิดอย่างมีเหตุผลมีผลตามหลักความเป็นจริง (วีระ บุษกัญจน. 2532:78) เด็กสา
 มารถใช้เหตุผลที่นำไปมาวิเคราะห์ได้โดยไม่ได้พิจารณาอย่างผิวเผินก่อน เด็กจะตัดสินผลของการ
 กระทำจากสิ่งที่เด็กเห็นและรับรู้จากภายนอกเท่านั้น (พรณี ช. เจริญจิต. 2528:91) พัฒนาการ
 ของการรับรู้ทางสายตา, การฟังและการสัมผัส จะเริ่มมีพัฒนาการขึ้นมาตั้งแต่แรกเกิดแล้ว และ
 จะพัฒนาขึ้นตามระดับอายุโดยสมมุติจะเรียนรู้โดยการรับรู้ทางสายตาเป็นส่วนใหญ่คือร้อยละ 90
 จากการฟังและอวัยวะสัมผัสอื่น ๆ ร้อยละ 5 (แสง ปิ่นมณี. 2515:1; อ้างอิงมาจาก Augkinbaugh.
 n.d.) ในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีนั้นเด็กจะต้องมีการรับรู้ร่วมกับการใช้จินตนา
 การเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย การมองเห็นภาพจะสามารถทำให้ประสาทรับรู้ได้เร็วและดีกว่าการ
 รับรู้อื่น ๆ (เพชรบูรณ์ วรรณธรรมกล. 2529:46) และเป็นวิธีที่เด็กจะใช้ความคิดในการจินตนาการ
 น้อยกว่าวิธีอื่นในการกำหนดแหล่งความเชื่อ ดังนั้นการมองเห็นจึงเป็นวิธีที่ง่ายในการรับรู้และจด
 จำในสิ่งที่เด็กมองเห็นมากกว่าการรับรู้ด้วยการสัมผัส ที่เป็นวิธีที่ต้องใช้ความคิดในการจินตนาการ
 ภาพที่เกิดจากมือสัมผัสกับวัตถุโดยที่เด็กไม่สามารถมองเห็นวัตถุนั้น ร่วมกับการจดจำเหตุการณ์ที่รับ

รู้ และง่ายกว่าการอ้างอิงที่เป็นวิธีที่เด็กใช้การรับรู้จากการมองเห็นร่วมกับจินตนาการและการจดจำด้วย ส่วนการบอกเป็นวิธีการที่เด็กรับรู้จากการฟังซึ่งต้องใช้ความคิดในการจินตนาการและจดจำมากที่สุดโดยที่ไม่มีวัตถุให้เด็กมองเห็นหรือจับต้อง มอร์(Moor)ได้กล่าวว่า เด็กในช่วงอายุ 2-5 ปีจะเป็นช่วงที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะพัฒนาสติปัญญามากที่สุด(อุษา สังข์น้อย.2531:1; อ้างอิงมาจาก Wynn.1977:112) ความคิดสร้างสรรค์จะเป็นการคิดแบบอเนกนัยและการใช้จินตนาการเพื่อนำไปสู่การค้นพบสิ่งที่แปลกใหม่(ฉันทนา ภาคบังษ.2528:55) ดังนั้นพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น, การบอก, การสัมผัสและการอ้างอิง จึงเป็นพัฒนาการที่ควรจะได้พบได้ในเด็กวัยก่อนเรียน(อายุ 3-5 ปี) แต่จากผลการศึกษาพบว่า พัฒนาการความสามารถในการบอกเริ่มเกิดขึ้นเมื่อเด็กมีอายุ 6 ปี จากผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นจะสอดคล้องกับผลการวิจัยของโอนีลและกอบนิคที่ทำการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น, การบอก, การสัมผัสและการอ้างอิงในเด็กอายุ 3-5 ปี ผลการศึกษาพบว่า เด็กอายุ 3 ปีจะสามารถกำหนดแหล่งความเชื่อจากทุกวิธีได้ไม่ดีโดยเฉพาะจากการอ้างอิงซึ่งจะยากมากในเด็กวัยนี้ เด็กอายุ 4 ปีสามารถกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นได้ยกเว้นจากการอ้างอิง เด็กอายุ 5 ปีสามารถกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นและการสัมผัสได้ และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของโอนีลและกอบนิคที่พบว่า เด็กอายุ 4,5 ปีสามารถกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอกได้

จากผลการศึกษาที่พบว่า เด็กอายุ 5 ปีจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น, การสัมผัสและการอ้างอิงแตกต่างจากการบอก โดยจะมีจำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์จากการมองเห็น, การสัมผัสและการอ้างอิงมากกว่าจากการบอก แสดงว่าเด็กอายุ 5 ปีจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอกได้ไม่ดี เด็กอายุ 6 ปีจะเริ่มมีพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า การกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอกเป็นวิธีที่เด็กต้องอาศัยการรับรู้จากการฟังสิ่งที่เด็กได้ยิน โดยที่เด็กไม่สามารถมองเห็นหรือจับต้องสิ่งที่เด็กรับรู้ได้ เด็กจะต้องอาศัยความใส่ใจในการรับรู้และทักษะในการฟัง จึงจะสามารถรับรู้และใช้ความคิดในการจินตนาการสิ่งที่ได้ยิน จดจำเหตุการณ์ที่รับรู้แล้ว แบนดูรากล่าวไว้ว่า เมื่อเด็กได้สังเกตเห็นตัวแบบซึ่งอาจได้มาจากการเห็นหรือการได้ยิน เขาต้องเอาใจใส่ต่อเงื่อนไขของปัญหาที่ตรงกับสถานการณ์ร้านั้น ถ้าเด็กไม่เอา

ใจใส่ต่อลักษณะของตัวแบบและไม่เอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างเป็นประจำและไม่พึงพอใจที่จะปฏิบัติตามแล้ว เด็กจะประสบความล้มเหลวในการแสดงพฤติกรรมในเวลาต่อมา การเอาใจใส่นั้นจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการเรียนรู้ของเด็ก เด็กอายุมากกว่าจะเรียนรู้จากการสังเกตได้มากกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่าเนื่องจากสามารถใช้สัญลักษณ์ได้มากกว่า(อาร์ เมอเร โทมัส.2535:386-387) เด็กวัยก่อนเรียนจะมีลักษณะของการคิดโดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลางคือ เด็กจะนึกถึงตนเองมากกว่าคนอื่น โดยจะรับรู้เฉพาะสิ่งที่ตนสนใจ (ทรงพร สุกธิธรรม.2534:20;อ้างอิงมาจากวัฒนา บุญฤทธิ.2531:12;อ้างอิงมาจาก Rubin.1972) เด็กจะไม่ค่อยสนใจฟังคนอื่นพูดมากนัก การบอกจะไม่มีรูปธรรมมาเป็นตัวช่วยกระตุ้นความใส่ใจในการรับรู้เหมือนกับการมองเห็นหรือการสัมผัสหรือการอ้างอิง ที่เด็กสามารถมองเห็นวัตถุหรือสัมผัสกับวัตถุที่เป็นรูปธรรมซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่สามารถกระตุ้นความสนใจของเด็กได้มากกว่าคำพูดที่เป็นนามธรรม สิ่งเร้าที่กระตุ้นให้เด็กใช้ความรู้สึกรู้สึกของการได้ยิน การเห็นและการสัมผัส จะช่วยเปิดหนทางให้เด็กเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น การเรียนรู้ดังกล่าวจะเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะนำเด็กไปสู่การเติบโตทางสติปัญญาได้(จรรยา สุวรรณทัต.2525:45) ดังนั้นถ้าเด็กไม่มีความใส่ใจในคำพูดที่ได้ยินจากการบอกจะทำให้สิ่งที่เด็กได้ยินนั้นไม่ไปกระตุ้นความคิดของเด็กให้คิดต่อ การถามจะเป็นการกระตุ้นความคิดของเด็กมากกว่าการบอก การถามให้เด็กหาคำตอบเองบ้าง จะทำให้เด็กได้แสดงออกและเป็นการฝึกเด็กให้เด็กคิดหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ความคิดของเด็กเป็นอย่างมาก(ฉันทนา ภาคบังข.2528:47-49) นอกจากนี้ความเข้าใจภาษาก็มีบทบาทสำคัญโดย ผู้ฟังจะต้องรู้ศัพท์มากพอควรจึงจะจับใจความได้ (ศรีธา นิยมธรรม.ม.ป.ป. :3) ภาษาทำให้ความคิดมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยภาษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดเชิงเหตุผลของเด็กไทยจะต้องเป็นภาษาที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างกันของส่วนที่เป็นถ้อยคำ(Verbal)และไม่เป็นถ้อยคำ(Nonverbal)ตามระดับซึ่งเหมาะสมกับวัยของเด็ก(จำนง วิบูลย์ศรี.2536:บทคัดย่อ) ซึ่งจะสอดคล้องกับผลการศึกษาของพงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข (วรี เกียรติกุล.2530: 14-15;อ้างอิงมาจากพงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข.2525:57) ที่พบว่า การเล่านิทานและการแสดงท่าทางประกอบจะมีผลทำให้คะแนนความคงทนในการจำของนักเรียนสูงกว่าการเล่านิทานเพียงอย่างเดียว เด็กอายุ 6 ปีจะเป็นวัยที่เข้าใจภาษามากขึ้นและมีพัฒนาการทางภาษาดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า เนื่องจากเป็นวัยที่เด็กเริ่มเรียนหนังสือและมีการเข้าสังคมที่โรงเรียน จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า ความ

สามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอกจะเป็นวิธีที่ค่อนข้างจะยากในเด็กเล็กและจะยังไม่พบจนกว่าเด็กจะมีอายุ 6 ปี

จากผลการศึกษาที่พบว่า ในเด็กเล็กที่มีอายุ 3 และ 4 ปีจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นแตกต่างจากการอ้างอิงโดยจะมีจำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์จากการมองเห็นมากกว่าการอ้างอิง แสดงว่าการอ้างอิงจะยากมากในเด็กวัยนี้ ดังนั้นเราจึงพบว่าความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิงจะไม่เริ่มเกิดในเด็กวัยนี้ แต่จะเริ่มเกิดในเด็กอายุ 5 ปี ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า ในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิงนั้น เด็กสามารถอ้างอิงถึงวัตถุทดสอบได้จากการที่เด็กมองเห็นวัตถุซึ่งนำร่วมกับการใช้ความคิดในการจินตนาการและจดจำเหตุการณ์ที่เด็กรับรู้ไว้ จะสอดคล้องกับทฤษฎีของเพียเจต์ที่กล่าวไว้ว่า เด็กอายุ 5-6 ปีขึ้นไปจะก้าวไปสู่การคิดขั้นหลังรู้ ซึ่งเป็นการคิดที่อาศัยการรับรู้กับการคิดเชิงตรรกศาสตร์(อาร์ เมอเร โทมัส.2526:216) ความคิดส่วนใหญ่ของเด็กวัยนี้จะตกอยู่ภายใต้การรับรู้ เด็กยังไม่เข้าใจในตัวปฏิบัติการที่จะนำไปสู่ปฏิบัติการในเชิงตรรกศาสตร์(ศรีชัยเลิศไพโรภพ.2535:14;อ้างอิงมาจาก ธงยุทธ วงศ์นาม.2524:6-9) และสอดคล้องกับคำกล่าวของมอร์(Moor)ที่กล่าวว่า เด็กในช่วงอายุ 2-5 ปีจะเป็นช่วงที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะพัฒนาสติปัญญามากที่สุดดังที่เคยกล่าวมาในข้างต้น ดังนั้นในเด็กอายุ 5 ปีนอกจากจะพบว่า เด็กจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิงเกิดขึ้นแล้วยังพบด้วยว่า เด็กจะเริ่มมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัสเกิดขึ้นด้วย จากการที่เด็กมีจินตนาการเกิดขึ้นแล้ว

2. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิง แยกตามระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 3

จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก, การสัมผัสและการอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นจากการมองเห็น โดยจะมีจำนวนเด็กที่ตอบผ่านเกณฑ์จากการบอก, การสัมผัสและการอ้างอิง ในเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าในเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย แสดงว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากจะมีความสามารถในการ

การกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก การสัมผัสและการอ้างอิงดีกว่าจากเด็กที่ได้รับการอบรม
 เลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้
 เหตุผลจะเป็นปัจจัยหนึ่งในการส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจาก
 การบอก การสัมผัสและการอ้างอิงได้เนื่องจาก ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจะสัม
 พันธ์กับการรับรู้เหตุการณ์ ความจำและการเชื่อมโยงประสบการณ์กับความเชื่อ (O'Neill and
 Gopnik.1991:390) Adler ได้กล่าวว่า ประสบการณ์ที่เด็กได้รับไว้จากครอบครัวจะพัฒนาทุก
 ด้าน รวมทั้งทัศนคติและความเชื่อของเด็ก (รัตนวดี รอดภิรมย์.2533:25;อ้างอิงมาจาก Adler
 n.d) ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูจะมีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญาและพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เด็ก
 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากเท่าใดก็จะมีสติปัญญาสูงเท่านั้น (จำลอง วีระชาติ.
 2522:56) ครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะทำให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รัตน
 วดี รอดภิรมย์.2533:33;อ้างอิงมาจาก Roger.1972:117;Watson.1973:304;citing;
 Schaeter.n.d.;Becker.1964:194;Mussen.1969:261;Hurlock.1964:661) การ
 อบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (ดวงเดือน พันธุม
 นาวิน.2520:32;อ้างอิงมาจาก Becker.1964:174) ดังนั้นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
 ใช้เหตุผลมาก จะเป็นเด็กที่ฉลาด มีความจำดี มีความคิดสร้างสรรค์ดี และมีความสามารถทาง
 ภาษาดีเชื่อมโยงทั้งในด้านจำนวนคำศัพท์ตลอดจนความถูกต้องของการใช้ภาษา (ศรียา นิยมธรรม.ม.
 ป.ป.:12) นอกจากนี้จากการสอบถามผลการเรียนหรือนิสัยของเด็กที่สามารถกำหนดแหล่งความ
 เชื่อจากแต่ละวิธีได้จากครูประจำชั้นของเด็กพบว่า เด็กส่วนมากจะมีผลการเรียนอยู่ในระดับปาน
 กลางถึงดี มีการเรียนรู้ได้เร็ว มีความคิดสร้างสรรค์ ช่างพูดและใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่วดี
 กว่าเด็กคนอื่นที่อยู่ในระดับชั้นเดียวกัน ถ้าพิจารณาเด็กกลุ่มนี้จะพบว่า เด็กกลุ่มนี้จะจัดอยู่ใน
 กลุ่มเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากด้วย จากข้อมูลที่ได้รับจากการสอบถามนี้จะ
 เห็นว่า ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็น่าจะเป็นปัจจัยที่จะมีผลต่อความสามารถในการกำหนด
 แหล่งความเชื่อที่น่าสนใจด้วย อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจจากผลการศึกษาครั้งนี้คือ จากผลการศีก
 ษาพบว่า ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนด
 แหล่งความเชื่อจากการบอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งค่า χ^2 ในที่คำนวณได้จากการ
 บอกนั้นจะมีค่ามากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับค่า χ^2 ที่คำนวณได้จากการสัมผัสและการอ้างอิง ส่วน

ระดับอายุจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งค่า X^2 ที่คำนวณได้จากการบอกนี้จะมีค่าน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับค่า X^2 ที่คำนวณได้จากทุกด้าน ดังนั้นจะเห็นว่า ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอกจะมีความเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากด้วยนอกจากจะสัมพันธ์กับอายุสามารถอธิบายได้ว่า คงเนื่องมาจากเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก จะเป็นเด็กที่ได้รับทักษะในการฟังมากจากการที่บิดา มารดาหรือผู้ปกครองให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยมีการพูดคุยกับเด็กให้เข้าใจถึงเหตุผลในการกระทำต่างๆ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฟังพบว่า การฟังจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการจำและสัมพันธ์กับการอ่านในเด็กชั้นประถมศึกษา(วรี เกษสกุล.2530:14-15;อ้างอิงมาจาก Dibiasio.1978:2739A;รัตนา ศรีพานิช .2507:43;ศศิธร ชันดิธรางกูร.2518:71;พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข.2525:57) การฟังจะเกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กและภาษาจะส่งผลต่อความคิดของเด็กด้วย ที่กล่าวมาทำให้สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะมีผลต่อความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก

จากผลการศึกษาที่พบว่า ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลไม่มีผลต่อความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น สามารถอธิบายได้โดยใช้ความรู้ที่เกี่ยวกับการรับรู้ในแต่ละวิธีที่มีความแตกต่างกันดังที่กล่าวมาในข้างต้นแล้วโดยพอจะสรุปได้ว่า การมองเห็นจะเป็นวิธีที่เด็กรับรู้ได้ง่ายและใช้ความคิดต่ำกว่าวิธีอื่น ส่วนการบอก, การสัมผัสและการอ้างอิงเด็กต้องใช้ความสามารถทางสติปัญญาในการคิดจินตนาการและจดจำประสบการณ์ที่เด็กรับรู้มากกว่าจากการมองเห็น ดังนั้นไม่ว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลมากน้อยต่างกันก็มีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นไม่แตกต่างกันนั้นคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะไม่มีผลต่อความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. จากการศึกษาครั้งนี้พอจะใช้เป็นแนวทางให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อของเด็กอายุ 3-6 ปี โดยสามารถสะท้อนให้เห็นถึง ประสบการณ์การรับรู้ที่สัมพันธ์กับความเชื่อของเด็ก ที่ทำให้เด็กรู้จักแหล่งความเชื่อที่ถูกต้อง อันจะมีผลต่อความคิดในการเรียนรู้ของเด็กต่อไป ดังนั้นบิดามารดาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดเตรียมความพร้อม

ให้กับเด็กอายุ 3-6 ปี จึงควรตระหนักถึงความสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่
ช่วยให้เด็กมีการรับรู้ที่ถูกต้องอันจะส่งผลต่อความเชื่อที่ถูกต้องต่อไปในการเรียนรู้สิ่งต่างๆของเด็ก
โดยจัดให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก การรับรู้โดยการมองเห็นและเรียนรู้โดยการ
กระทำจากการสัมผัสเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยนี้มากกว่าการเรียนรู้จากการบอก เพราะเด็ก
จะมองเห็นหรือจับต้องในสิ่งที่ป็นรูปธรรมได้ ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นความสนใจของเด็ก ทำให้เด็ก
เกิดความคิด ความเข้าใจและมีความใส่ใจในสิ่งที่เด็กรับรู้จากการเรียนรู้สิ่งต่างๆได้ดี ถ้าจำเป็น
ต้องใช้การบอกให้เด็กเกิดการรับรู้ ควรจะใช้ภาษาที่เป็นการผสมผสานทั้งถ้อยคำและที่ไม่เป็น
ถ้อยคำที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ซึ่งจะเป็นการใช้วิธีการรับรู้ 2 วิธีร่วมกัน เช่น การฟังประกอบ
ภาพ หรือการพูดประกอบท่าทางของครู เป็นต้น

2. จากการศึกษาครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กตระหนัก
ถึงความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมความเชื่อที่ถูกต้องของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูแบบ
ใช้เหตุผลจะเป็นวิธีที่ส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในทางสติปัญญาเพิ่มมากขึ้นจากการที่เด็กได้รับ
รู้สิ่งต่างๆจากการฟังเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดทักษะในการฟังมากขึ้น รวมทั้งการรับรู้ในสิ่งที่ป็น
เหตุเป็นผลกันทำให้เด็กเกิดความคิดในเชื่อมโยงสิ่งต่างๆเข้าด้วยกัน ดังนั้นจึงทำให้เด็กเกิดความ
เข้าใจการเรียนรู้สิ่งต่างๆได้ดีขึ้น อันจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความคงทนในการจำและ
ความสามารถในการอ่านของเด็ก

3. จากการที่ความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้และ
ความเชื่อที่สัมพันธ์กันในอีกมุมมองหนึ่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า ผลการศึกษานี้จะสามารถที่จะใช้
เป็นแนวทางพื้นฐานในการอ้างอิงถึงความเข้าใจในการรับรู้ในจิตวิทยาการรับรู้ การคิดและการ
ใช้เหตุผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. เนื่องจากการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการรับรู้จากประสาทสัมผัสทางด้าน
ต่างๆ เช่น การรับรู้จากการมองเห็น การฟัง การสัมผัสและการอ้างอิง พบว่ายังไม่ค่อยมีงาน
วิจัยที่ทำการศึกษาไว้ในเด็กไทย มีแต่งานวิจัยที่ทำการศึกษาในเด็กต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ดัง
นั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรจะมีการศึกษาในเรื่องของพัฒนาการทางการรับรู้ในด้านต่างๆ ในเด็ก

ไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการอ้างอิงในเรื่องของพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ในเด็กไทย
ต่อไป

2. จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความ
เชื่อจากแต่ละวิธี โดยใช้การทดสอบที่ใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความ
เชื่อจากแต่ละวิธีๆละ 2 ข้อใน 1 ชุดของแบบทดสอบในแต่ละวิธีซึ่งน้อยไป ทำให้ผลการศึกษาที่
ได้ไม่สามารถบอกถึงความแตกต่างของความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อในเด็กแต่ละ
ระดับอายุได้ชัดเจนมากนัก ดังนั้นควรทำการศึกษาศาสนาความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อ
จากแต่ละวิธีในเด็กที่มีอายุต่างกันโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความ
เชื่อจากแต่ละวิธีที่มีจำนวนชุดมากขึ้น เพื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาในครั้งนี้อย่างเหมาะสมผล
การศึกษานี้ให้ชัดเจนมากขึ้นด้วย

3. จากการศึกษาครั้งนี้ จะเห็นว่าความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละ
วิธีจะเกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก และความคิดสร้าง
สรรค์จะเกี่ยวข้องกับการเล่นของเด็ก เด็กวัยนี้จะเรียนรู้โดยอาศัยการเล่นเป็นหลัก ดังนั้นผู้วิจัย
เห็นว่า ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ ความคิดสร้างสรรค์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการเล่นของ
เด็ก เช่น ประสิทธิภาพการเล่น, ชนิดของที่เด็กเล่นหรือความชอบในการเล่นของเด็ก ว่าจะมีผล
ต่อความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีหรือไม่ อย่างไร

4. จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้
เหตุผลว่า มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธี ดังนั้นควร
มีการศึกษาวิจัยในเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่นๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวด
ขัน หรือการอบรมแบบปล่อยปละละเลย เพื่อดูว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่นจะส่งผลต่อความสมารถ
ในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีหรือไม่ อย่างไร

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความ
เชื่อในแต่ละแหล่งในเด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน เช่น เด็กในเมือง เด็กในชนบท และเด็ก
ในสถานสงเคราะห์ ว่าจะมีสมารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีได้แตกต่างกัน
หรือไม่ อย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการอ้างอิงในเรื่องของการรับรู้กับความเชื่อให้กว้างขวาง
ขึ้นต่อไปในเด็กไทย

અનુસંધાન

บรรณานุกรม

- กมล สุดประเสริฐ. เทคนิคการวิจัย. ไทยวัฒนาพานิช, 2516.
- กิตติวดี บุญเชื้อ. "กลุ่มทักษะ ภาษาไทย" หลักสูตรประถมศึกษา2521 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติสาร
มวลชน, ม.ป.ท., 2520.
- กันหา สุวรรณแสง. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ:บำรุงสาสน์, 2532.
- ขจิต มหาสิริโกลา. การเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบความจำที่มีสิ่งเร้าแตกต่างกัน.
ปริทัศน์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
อัครสำเนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการวิจัยการศึกษาและพัฒนารูปแบบ
การจัดการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ:สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2527.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน สำนักราชการรัฐมนตรี. เด็กวัยก่อนเรียนกับการเรียนรู้
ทฤษฎีและหลักการสำคัญบางประการ. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์เจริญผล, 2522.
- จรรยา สุวรรณทัต. พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา. ไทยวัฒนาพานิช, 2525:45
- จำลอง วีระชาติ. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับสติปัญญาของนักเรียนมศ.
ต้นโรงเรียนรัฐบาล เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2522. อัครสำเนา.
- จ่านง วิบูลย์ศรี. รายงานการวิจัย อิทธิพลของภาษาต่อการคิดเชิงเหตุผลของเด็กไทย. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- จำเนียร โชติช่วงและคนอื่นๆ. จิตวิทยาการรับรู้และเรียนรู้. กรุงเทพฯ:ภาควิชาจิตวิทยา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519.
- ฉวีวรรณ จึงเจริญ. เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน เล่ม 3. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์อักษรไทย, 2518.
- ฉันทนา ภาควงษ์. สอนให้เด็กคิด. การพัฒนาทักษะการคิดเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม. ม.ป.ท.,
2528.

- เฉลิมพล ต้นสกุล. พัฒนาการทางสติปัญญาและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กวัยก่อนเรียนใน
เขตการศึกษา 3. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
- ชูศรี เกิดพงษ์บุณยโชติ. ปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อความจำระยะสั้นของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดนิมมานรดี กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2525.
- ชัยพร วิษณุวสุ. มูลสารทางจิตวิทยา. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจณปัจจนิก. จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ:
รายงานการวิจัยฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2520.
- ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร์. การศึกษาเปรียบเทียบเด็กไทยเชื้อชาติไทยกับเด็กไทยเชื้อชาติจีน
เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าใจในการอ่าน การรับรู้ทางสายตาและแบบการคิด
ให้เหตุผลตามหลักการอนุรักษ์ของเพียเจต์ในระดับชั้น ป.1-ป.5. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515. อัดสำเนา
- ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร์. อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อพัฒนาการทางสติปัญญาและความสามารถ
ในการเข้าใจบุคคลอื่น. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.
- เดือนใจ อินทุสุมา. ลักษณะโครงสร้างทางครอบครัวและบทบาทของพ่อแม่. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.
- กัน แพเพชร. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความคิดสร้างสรรค์และความ
เกรงใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 3. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.

- ทัศนาศ ทอภักดี. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับความเชื่ออำนาจภายในตนเองของเด็กวัยรุ่นไทย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- นิรมล ชุตติสาทิ. "ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา," ในการละเล่นและการเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. เอกสารวิชาการ คณะทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาการเล่นเด็ก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- นันทิกา เข้มสรวล. การศึกษาสภาพภาพของครอบครัวที่สัมพันธ์กับมโนภาพแห่งตนและพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จ.ราชบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.
- นันทา แทนธานี. การศึกษาตัวแปรบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูและการพัฒนาการของเด็กวัยรุ่นก่อนเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- เน่งน้อย แจ่มศิริกุล. การศึกษาแบบการคิดและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- บุญฤทธิย์ คงคาเพชร. การศึกษาเปรียบเทียบผลของการรับรู้ความลึกของภาพ 2 มิติโดยใช้เครื่องที่มีความลึกแบบต่างๆในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- บุญลือ ทองอยู่. "ความคิดสร้างสรรค์" มิตรครู. 20:15-18 เมษ. 2521.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. สถิติวิจัย 1. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ:ฟิลิปปส์เซ็นเตอร์การพิมพ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.
- บุปผา เพื่อก่อง. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับสติปัญญาของนักเรียนมศ. ต้นในโรงเรียนรัฐบาลในกทม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อัดสำเนา.
- ประคอง กรรณสุต. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ:เจริญผล, 2525.

ประไพจิตร สุขสวัสดิ์. พัฒนาการด้านการรับรู้ขนาดของวัตถุของเด็กวัยก่อนเรียน. ปรินทิเนียนท์

กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

ประหัด ทองมาก. "อหากจากลัฒลัฒ-อหากลัฒลัฒ," แนแนว. 95:62-66; ตุลาคม-

พฤศจิกายน 2527.

ปราณี เจียมสระน้อย. การศึกษาพัฒนาการด้านการรับรู้ส่วนรวมและส่วนย่อยของนักเรียน

ประถมศีกษา อ.เมือง จ.นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์, 2527. อัดสำเนา.

ปรีธานธุ์ รุ่งเรืองสการ. พัฒนาการของการแยกแยะความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ปรากฏให้เห็น

และสิ่งที่เป็ความจริงในเด็กวัยก่อนเรียน. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

พงษ์สวัสดิ์ ลาภบุญเรือง. การศึกษาเปรียบเทียบอัตราการเรี้นรู้และความคงทนในการจำโดย

ใช้ภาพที่มีลักษณะปลอมและชู้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ:วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.

พร เคษชัยชัย. การศึกษาพัฒนาการทางการคิดด้านการอนุรักษ์และการรับรู้ทางสาขตาของเด็ก

ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทร

วิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

ลัษ, 2520.

พรณี ช.เจนจิต. จิตวิทยาการเรี้นการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ:อมรินทร์การพิมพ์,

2528.

พรสุดา ดิษววรรณะ. พฤติกรรมการแสดงออกตามทฤษฎีของคิจิโอะวานกับการอบรมเลี้ยงดูและ

ลักษณะทางชีวสังคมบางประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร.

ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

อัดสำเนา.

- พรีเพชร แสงเทียน. ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นประกอบการใช้คำถามของครูที่แตกต่างกัน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- เพชรบูรณ์ โรจนธรรมกุล. เคล็ดลับการสร้างควมจำ. กรุงเทพมหานคร:กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2529
- พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์. การศึกษาพัฒนาการของสิ่งกีดขวางการรวมประเภทของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- ไพศาล หวังวานิช. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. เด็กก่อนวัยเรียน. นนทบุรี:โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, 2532.
- มนต์ชัย คมสาคร. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับสติปัญญาของนักเรียนมศ. ต้นในโรงเรียนรัฐบาลในเขตการศึกษา 7. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522. อัดสำเนา.
- มยุรี กลแพทย์. ความสามารถในการเข้าใจภาษาไทยและพัฒนาการทางความคิดด้านการใช้เหตุผลในเด็กประถมศึกษา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- มยุรี เพชรอักษรและสร้อยสุดา วิชาธร. การศึกษาการรับรู้ประสาทสัมผัสทางตาของเด็กนักเรียนไทยในจ. เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2532.
- มลิรัตน์ สุกโขศิริรัตน์. "เด็กกับการเล่น เพื่อเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา" ในการละเล่นและเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. เอกสารวิชาการ คณะทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องเล่นเด็ก. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- มัญชรี บุญนาค. การศึกษาเปรียบเทียบสิ่งคมประกิดของนิคามาตราและบุคลิกภาพของเด็กในจังหวัดพระนครและต่างจังหวัด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513. อัดสำเนา.
- รัจรี คบคงสันติ. พัฒนาการของมโนภาพในการอนุรักษ์จำนวนในเด็กวัยก่อนเรียน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

จักรี นพเกตุวิชา. เอกสารประกอบคำบรรยายจิตวิทยาทั่วไปเรื่องการรับรู้. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531. อัดสำเนา.

รัตนวดี รอดภิรมย์. การศึกษาพฤติกรรมการช่วยเหลือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. ความถนัดทางการเขียน. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2527.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศึกษาพร, 2528.

ลือชัย ชื่นอ้อม. การวิเคราะห์องค์ประกอบความสามารถด้านเหตุผลของนักเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

วรรณทิพา รอดแสงกล้าและนิมพันธ์ เดชะคุปต์. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับครู. สถาบันคณภาพวิชาการ, 2532.

วราภรณ์ รักวิจิธ. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: แสงศิลป์การพิมพ์, 2533.

วราภรณ์ รักวิจิธ. เอกสารประกอบการสอน กร.311 การศึกษาก่อนวัยเรียน. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

วรี เกื้อสกุล. การเปรียบเทียบความสามารถทางการฟังของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกทักษะโดยการใช้เกมและแบบฝึก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

วันเพ็ญ บุญประกอบ. "การพัฒนาจิตใจของเด็กอายุ 3-6 ปี, "ใน เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. คณะกรรมการชมรมไทย-อิสราเอล.ม.ป.ท., 2523.

วิบูลย์ศรี เวชวัฒน์. การศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ความลึกของภาพ 2 มิติโดยใช้เครื่องขึ้นแบบแนวเส้น ขนาด บังคับ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2511. อัดสำเนา.

- วีรพร ต้นชัยชวาล. อิทธิพลของนิทานที่มีต่อการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ของเด็กที่ได้รับ
การอบรมเลี้ยงดูต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- ศรัทธา เลิศไตรภพ. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดอย่างมีเหตุผลกับการคิดเป็นของนัก
ศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยาการเรืยนทางไกลในจ. นครปฐม.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2535. อัดสำเนา.
- ศศิธร ชันดิธรางกูร. พัฒนาการของความสามารถในการฟังและความสามารถในการอ่านของ
นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนคร
ินทรวิโรฒประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.
- ศรียา นิยมธรรม. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา ศึกษาพิเศษ502 พัฒนาการทางภาษาและ
ความบกพร่องของการได้ยิน. ม.ป.ป.
- สมศักดิ์ ขจรเจริญกุล. ผลการให้สัมพัสทางกายที่มีต่อสุขภาพจิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
เด็กก่อนวัยเรียนในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- สายสมร ชำติยานนท์. ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับความสามารถด้านเหตุผลกับการอบรม
เลี้ยงดูของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์. เอกสารชุดวิชาการสอนวิทยาศาสตร์
หน่วยที่1-7. พิมพ์ครั้งที่ 2, 2527.
- สุชา จันทรเอม. "การรับรู้" จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช, 2522.
- สุชา จันทรเอม. "การรับรู้" จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช, 2533.
- สุชาและสุรางค์ จันทรเอม. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- สุโข เจริญสุข. จิตวิทยาวัยรุ่น. โอเดียนสโตร์, 2520.
- สุณีย์ ชิดากร. จิตวิทยาพัฒนาการ. นนทบุรี:โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, 2523.

- สวัสด์ นิชมคำ. การสอนวิทยาศาสตร์แบบพัฒนาความคิด. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2517.
- สุภาพร ธาตุเพชร. ความเชื่อที่ผิดด้านการดูแลสุขภาพเด็กวัยทารกของมารดาที่พาเด็กป่วยมารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอกรพ.จุฬา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- แสง ปิ่นมณี. การศึกษาเปรียบเทียบเด็กไทยกับเด็กเชื้อชาติจีนเรื่องผลของการฝึกการรับรู้รูปแบบรูปเป็นรูปและพื้นหลังกลับเป็นรูปโดยใช้สไลด์ในระดับอนุบาล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515. อัดสำเนา.
- ไสว เลี่ยมแก้ว. ความจำของมนุษย์: ทฤษฎีและวิธีสอน. กรุงเทพฯ:มิตรสยามการพิมพ์, 2528
- อัจฉรา สุขารมณ์ และคนอื่นๆ. การอบรมเลี้ยงดูกับพัฒนาการทางสติปัญญาด้านเหตุผลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพฯ:รายงานการวิจัยฉบับที่ 31 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- อรุณ พรหมจรรย์. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความเหมือนจริงของพื้นหลังภาพกับความถนัดทางภาษาที่มีต่อการการระลึกคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.
- อาร์ เมอเร โทมัส. การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก. แปลและเรียบเรียงโดย ดวงเดือน ศาสตร์ภัก. ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- อาร์ เมอเร โทมัส. การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก. แปลและเรียบเรียงโดย ดวงเดือน ศาสตร์ภัก. ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- อุษา สังข์น้อย. การเปรียบเทียบพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ครมมีปัญหาในการจัดประสบการณ์แตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- เฮเลน กิตติพรพิมล. ผลของการเรียนในโรงเรียนที่มีต่อการรับรู้ความลึกของภาพ 2 มิติของเด็กอายุ 5 ปีและ 6 ปี. วิทยานิพนธ์ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.

- Balwind, A.L. "Socialization and the Parent Child Relationship," Child Development. 19:127-136; November, 1948.
- Bryant, Peter. Perception and Understanding in Young Children. London: Methuen & Co., Ltd., 1974.
- Cratty, Bryant J. Perceptual and Motor Development in Infant and Children. London: The Macmillan Company, 1970.
- Crowley, F.J. "Children's Perceptions of Parental Authority and Love School Achievement and Personality," Dissertation Abstracts. 29 (2):3683-A; December, 1987.
- Derek, E. Montgomery. "Young Children's Theory of Knowing: The Development of a Folk Epistemology," Development Review. 12; 1992.
- Fishbein, Martin and Icek Ajzen. Belief and Value. U.S.A., Rinehart and Winston Inc., 1970.
- Ginburg, H. and S. Opper. Piaget's Theory of Intellectual Development. 3rd ed. Prentice Hall, New Jersey, USA, 1988.
- Gopnik, A. and P. Graf. "Knowing How You Know: Young Children's Ability to Identify and Remember the Sources of Their Beliefs," Children Development. 59; 1988.
- Hans G. Furth. Piaget and Knowledge. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., Eaglewood Cliffs, USA, 1969.
- Hurlock, E.B. Adolescent Development. McGraw-Hill Book, Co., 1956.
- Itakura, Shoji and Hiroshi. Imamizu. "An exploratory study of mirror-image shape discrimination in young children," Psychological Abstract. 81(8):3499; August, 1994.

- Kagan, Jerome and others. "Influence of Preference for Analytic Categorization," Journal of Child Development Abstract and Bibliography. 49:139; June-August, 1975.
- Kemp, Jerold E. Planning and Producing Audiovisual Materials. 3rd ed. New York: Thomas Y. Crowell, 1975.
- Kurdek, LA and M.M. Rodgon. "Perceptual Cognition and Affective Perception Taking in kindergarten Through Sixth-Grade Children," Development Psychology. 11, 1973.
- Laurendeau, M. and A. Pinard. Causal thinking in the child. New York: International Universities Press, 1962.
- Le Clair, Tredy Janette. "The Preferred Perceptual Modality of Kindergarten- aged Children," Master Abstracts International The Humanities and Social Sciences. The Science of Engineering, 24, 4; Winter, 1986.
- McRobert, Pamela Ann. "Affective Dyadic Parent-Child Relationships and Personalities of Parents of High School Students of Varying Achievement Levels," Dissertation Abstracts International. 47/08B: 3533; 1986.
- Mussen, P.H. The Psychological Development of Child. New York: Englewood Cliffs, 1963.
- O'Neill, D. and A. Gopnik. "Young Children's Ability to Identify the Source of Their Beliefs," Development Psychology. 27(3):390-397; 1991.
- Piaget, J. The Child's Conception of Number. translated by G. Cattegno & F.M. Mogson. New York, Humanities Press, 1952.

- Roe, A and M. Siegelman. "A Parent-Child Relations Questionnaire," Child Development. 34:357; March-December, 1963.
- Rose, Jerry. D. Introduction of Sociology. U.S.A., Rand Mc Nally & Company, 1971.
- Rubin, Dorothy. Teaching Elementary Language Arts. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1975.
- Sara, Meadows. The Child as Think: The Development and Acquisition of Cognitive in Childhood. USA and Canada, 1993.
- Scheibe, Karl E. Beliefs and Values. U.S.A., Rinehart and Winston Inc., 1970.
- Siegel, Sidney and N. John Castellan, Jr. Nonparametric statistics for the behavioral sciences. 2nd ed. Singapore: Fong & Sons, 1988.
- Sodian, B. and W. Schneide. "Children Understanding of Cognitive Cueing: How to manipulate cues to fool a competition," Child Development. 56; 1988.
- Stephen, K. Reed. Cognition: Theory and Application. Wadsworth, Inc, Belmont, California, 1982.

ภาคผนวก

แบบสอบถามการยอมรับสิ่งดูแบบใช้เหตุผล
ในเด็กวัยก่อนเรียน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เรียน ท่านผู้ปกครองของนักเรียน ที่นับถือ

เนื่องด้วยข้าพเจ้า นางสาวดวงใจ ลิ้มตโสภณ นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตร ในช่วงอายุ 3 - 6 ปีของพ่อแม่และท่านผู้ปกครองโดยทั่วไป ข้าพเจ้าใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติและการอบรมเลี้ยงดูบุตรในปกครองของท่านตามสภาพที่เป็นจริง หรือที่ท่านเคยทำอยู่เป็นประจำ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าการตอบแบบสอบถามของท่านในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ การตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อท่านและเด็กในปกครองของท่านแต่ประการใด เมื่อท่านตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วขอได้โปรดฝากแบบสอบถามฉบับนี้ให้กับบุตรหลานของท่านเพื่อนำส่งครูประจำชั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวดวงใจ ลิ้มตโสภณ)

นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ

มศว. ประสานมิตร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรของท่านหรือเด็กที่อยู่ในความปกครองตามสภาพที่เป็นจริง โดยมีคำตอบให้ท่านเลือก 6 ตัวเลือก คือ

จริงที่สุด หมายถึง การกระทำที่ท่านมีต่อเด็กอย่างสม่ำเสมอทุกครั้ง

จริง หมายถึง การกระทำที่ท่านมีต่อเด็กเป็นส่วนใหญ่

ค่อนข้างจริง หมายถึง การกระทำที่ท่านมีต่อเด็กเป็นบางครั้ง

ค่อนข้างไม่จริง หมายถึง การกระทำที่ท่านไม่เคยมีต่อเด็กเป็นบางครั้ง

ไม่จริง หมายถึง การกระทำที่ท่านไม่เคยมีต่อเด็กเป็นส่วนใหญ่

ไม่จริงเลย หมายถึง การกระทำที่ท่านไม่เคยกระทำต่อเด็กเลย

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 10 ข้อ ขอให้ท่านตอบทุกข้อ ถ้าขาดไปข้อใดข้อหนึ่งจะทำให้ข้ออื่นเป็นโมฆะไปด้วย

ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลทั้งหมดนี้ไว้เป็นความลับ และไม่มีผลต่อการเรียนของบุตรของท่าน

ให้ท่านเลือกกาเครื่องหมาย(/)ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านที่สุด

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง ข้าง จริง	ค่อนข้าง ข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
1. ท่านจะอธิบายถึงเหตุผลในการลงโทษลูกทุกครั้ง.....						
2. เมื่อท่านให้รางวัลแก่ลูก ท่านบอกลูกทุกครั้งว่าลูกทำดีอะไร.....						
3. ท่านจะลงโทษลูกรุนแรงแค่ไหนขึ้นอยู่กับอารมณ์ของท่าน.....						
4. ท่านสนับสนุนลูกทำสิ่งต่างๆโดยไม่อธิบายเหตุผล.....						
5. ท่านเปิดโอกาสให้ลูกอธิบายก่อนที่จะตัดสินหรือลงโทษลูก.....						
เสมอ.....						
6. ท่านจะลงโทษลูกตามปริมาณความผิดของลูกเสมอ.....						
7. ท่านมักจะเพิกเฉยไม่ชมเชยลูกเมื่อลูกทำความดี.....						
8. เมื่อท่านอารมณ์เสีย ท่านมักจะพาลดุด่าหรือลงโทษลูกเสมอ.....						
9. ท่านไม่เคยกล่าวขอโทษลูก เมื่อท่านคิดว่าลูกโดยเข้าใจผิด.....						
10. เมื่อลูกติดอยากทำอะไร ท่านจะคอยให้กำลังใจและคำ.....						
แนะนำ.....						

คู่มือการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น

ลักษณะทั่วไปของแบบทดสอบ

แบบทดสอบชุดนี้เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถของเด็กในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น โดยให้วัตถุทดสอบที่เด็กรู้จักและคุ้นเคยมาใช้ในการทดสอบร่วมกับการบันทึกคำตอบที่ได้รับจากการถามคำถามเด็ก ซึ่งมีวิธีในการดำเนินการทดสอบดังนี้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ

1. ถุงผ้าทึบ 1 ใบ
2. วัตถุทดสอบ 3 ชนิด

คำถามที่ใช้ในการทดสอบ

คำถามที่ใช้ในการทดสอบแบ่งออกเป็น

1. คำถามปลายเปิดที่ให้เด็กตอบว่า วัตถุทดสอบที่อยู่ในถุงเป็นวัตถุทดสอบอะไร และเมื่อเด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบถูกต้องแล้วจะได้รับคำถามปลายเปิดต่อไป โดยถามถึงเหตุผลให้เด็กตอบว่าเด็กรู้ได้อย่างไรว่ามีวัตถุทดสอบที่เด็กตอบมานั้นอยู่ในถุง
2. คำถามปลายปิดที่ให้เด็กเลือกตอบในกรณีที่เด็กไม่ยอมตอบเหตุผลโดยทันทีหรือลังเลในการตอบเหตุผล โดยผู้วิจัยจะใช้คำถามปลายปิดในการสอบถามเหตุผลเด็ก ให้เด็กเลือกตอบว่าใช่หรือไม่ใช่ ในคำถามทางเลือก 4 คำถาม

ในการทดสอบ ผู้วิจัยจะใช้คำถามทำนองเดียวกันนี้ในการทดสอบวัตถุแต่ละชิ้น

การเตรียมการทดสอบ

1. การเตรียมอุปกรณ์ จัดวัตถุทดสอบ 3 ชนิดใส่กล่องกระดาษรวมกันไว้
2. เตรียมสถานที่ จัดมุมที่จะทำการทดสอบให้เป็นสัดส่วนแยกจากห้องเรียน เพื่อป้องกัน

การรบกวนจากเด็กคนอื่นในขณะทดสอบ

3. เตรียมผู้เข้ารับการทดสอบ จัดเด็กเข้ารับการทดสอบเป็นรายบุคคล สร้างความคุ้น

เคยและเตรียมเด็กให้เข้าใจถึงวิธีการทดสอบ

การดำเนินการทดสอบ

เด็กแต่ละคนจะได้รับการทดสอบ 2 การทดสอบในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นโดยผู้วิจัยจะจัดลำดับของการทดสอบ 2 การทดสอบดังนี้

1. สุ่มวิธีการรับรู้ทั้ง 4 วิธีขึ้นมาตามลำดับก่อนหลังรวม 2 ครั้งแล้วทำการจดบันทึกวิธีการมองเห็นไว้ตามลำดับที่สุ่มมาได้

2. สุ่มวัตถุทดสอบในกล่องของวิธีการมองเห็นขึ้นมาการทดสอบละ 1 ชิ้น แล้วทำการจดบันทึกไว้ตามชนิดของวัตถุทดสอบที่สุ่มมาได้

3. สุ่มคำถามทางเลือกทั้ง 4 คำถามขึ้นมาตามลำดับก่อนหลัง แล้วทำการจดบันทึกไว้ตามลำดับของคำถามที่สุ่มมาได้

4. ทดสอบเด็กแต่ละคนตามลำดับของวิธีการรับรู้แต่ละวิธีที่สุ่มมาได้

ตัวอย่างแบบทดสอบ

ผู้ทดสอบได้ทำความคุ้นเคยกับเด็ก แล้วบอกเด็กว่า "วันนี้ครูมีของมาให้หนูทาย เราจะมาเล่นทายอะไรเอ๋ยกัน ก่อนอื่นเรามาตกลงกันก่อนว่า เมื่อคุณครูเอาของมาให้หนูทาย ว่าเป็นอะไรนั้น หนูจะต้องทำตามคำสั่งที่ครูบอกเสียก่อน สิ่งสำคัญหนูจะต้องคอยฟังคำถามของครูให้ดีด้วยนะคะ"

ผู้ทดสอบวางถุงที่ใส่วัตถุทดสอบอยู่ข้างในไว้ข้างหน้าเด็ก แล้วบอกเด็กว่า "ในถุงใบนี้มีของอยู่ชิ้นหนึ่ง หนูลองเปิดดูดูว่าในถุงใบนี้มีของอะไรอยู่ " ให้เด็กเปิดดูแล้วตอบชื่อของวัตถุที่อยู่ในถุงให้ถูกต้องว่าเป็นอะไร หลังจากนั้นปิดถุงแล้วถามเด็กว่า "หนูรู้ได้อย่างไรคะว่ามี(ชื่อวัตถุทดสอบ)อยู่ในถุง" รอให้เด็กตอบ แต่ถ้าเด็กไม่ตอบทันทีหรือลังเลในการตอบ ผู้ทดสอบจะถามคำถามทางเลือกเด็กต่อไปว่า

"หนูรู้เพราะหนูมองเห็นใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะครูบอกหนูใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะหนูจับได้ใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะสิ่งนี้ใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้ 1 คะแนน ถ้าเด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบถูกต้องและให้เหตุผลถูกต้องตรงตามวิธีที่กำหนดให้

ให้ 0 คะแนน ถ้าเด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบถูกต้องแต่ให้เหตุผลผิดจากวิธีที่กำหนดให้

เหตุผลที่ถูกต้องคือ หนูรู้เพราะหนูมองเห็น

เวลาที่ใช้ในการทดสอบ

เวลาที่ใช้ในการทดสอบประมาณ 30 วินาที

คู่มือการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก

ลักษณะทั่วไปของแบบทดสอบ

แบบทดสอบชุดนี้เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถของเด็กในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก โดยให้วัตถุทดสอบที่เด็กรู้จักและคุ้นเคยมาใช้ในการทดสอบร่วมกับการบันทึกคำตอบที่ได้รับจากการถามคำถามเด็ก ซึ่งมีวิธีในการดำเนินการทดสอบดังนี้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ

1. ลูกห่าน 1 ใบ
2. วัตถุทดสอบ 3 ชนิด

คำถามที่ใช้ในการทดสอบ

คำถามที่ใช้ในการทดสอบแบ่งออกเป็น

1. คำถามปลายเปิดที่ให้เด็กตอบว่า วัตถุทดสอบที่อยู่ในถุงเป็นวัตถุทดสอบอะไร และเมื่อเด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบถูกต้องเด็กจะได้รับคำถามปลายเปิดต่อไป โดยถามถึงเหตุผลให้เด็กตอบว่าเด็กรู้ได้อย่างไรว่ามีวัตถุทดสอบที่เด็กตอบมานั้นอยู่ในถุง
2. คำถามปลายปิดที่ให้เด็กเลือกตอบในกรณีที่เด็กไม่ยอมตอบเหตุผลโดยทันทีหรือลังเลในการตอบเหตุผล โดยผู้วิจัยจะใช้คำถามปลายปิดในการสอบถามเหตุผลเด็ก ให้เด็กเลือกตอบว่า ใช่หรือไม่ใช่ ในคำถามทางเลือก 4 คำถาม

ในการทดสอบ ผู้วิจัยจะใช้คำถามทำนองเดียวกันนี้ในการทดสอบวัตถุแต่ละชิ้น

การเตรียมการทดสอบ

1. การเตรียมอุปกรณ์ จัดวัตถุทดสอบ 3 ชนิดใส่กล่องกระดาษรวมกันไว้
2. เตรียมสถานที่ จัดมุมที่จะทำการทดสอบให้เป็นสัดส่วนแยกจากห้องเรียน เพื่อป้องกัน

การรบกวนจากเด็กคนอื่นในขณะทดสอบ

3. เตรียมผู้เข้ารับการทดสอบ จัดเด็กเข้ารับการทดสอบเป็นรายบุคคล สร้างความคุ้น

เคยและเตรียมเด็กให้เข้าใจถึงวิธีการทดสอบ

การดำเนินการทดสอบ

เด็กแต่ละคนจะได้รับการทดสอบ 2 การทดสอบในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอกโดยผู้วิจัยจะจัดลำดับของการทดสอบ 2 การทดสอบดังนี้

1. สุ่มวิธีการรับรู้ทั้ง 4 วิธีขึ้นมาตามลำดับก่อนหลังรวม 2 ครั้งแล้วทำการจดบันทึกวิธีการบอกไว้ตามลำดับที่สุ่มมาได้

2. สุ่มวัตถุทดสอบในกล่องของวิธีการบอกขึ้นมาการทดสอบละ 1 ชิ้น แล้วทำการจดบันทึกไว้ตามชนิดของวัตถุทดสอบที่สุ่มมาได้

3. สุ่มคำถามทางเลือกทั้ง 4 คำถามขึ้นมาตามลำดับก่อนหลัง แล้วทำการจดบันทึกไว้ตามลำดับของคำถามที่สุ่มมาได้

4. ทดสอบเด็กแต่ละคนตามลำดับของวิธีการรับรู้แต่ละวิธีที่สุ่มมาได้

ตัวอย่างแบบทดสอบ

ผู้ทดสอบได้ทำความคุ้นเคยกับเด็ก แล้วบอกเด็กว่า "วันนี้ครูมีของมาให้หนูทาส เราจะมาเล่นทาสอะไรเอ๋ยกัน ก่อนอื่นเรามาตกลงกันก่อนว่า เมื่อคุณครูเอาของมาให้หนูทาส ว่าเป็นอะไรนั้น หนูจะต้องทำตามคำสั่งที่ครูบอกเสียก่อน สิ่งสำคัญหนูจะต้องคอยฟังคำถามของครูให้ดีด้วยนะคะ"

ผู้ทดสอบวางถุงที่ใส่วัตถุทดสอบอยู่ข้างในไว้ข้างหน้าเด็ก แล้วบอกเด็กว่า "ในถุงใบนี้มีของอยู่ชิ้นหนึ่ง ครูไม่อนุญาตให้หนูเปิดถุงดูหรือเอามือจับของที่อยู่ในถุง แต่ครูจะบอกหนูว่าในถุงใบนี้มี (ชื่อของวัตถุทดสอบ) อยู่ หนูบอกครูว่าในถุงใบนี้มีของอะไรอยู่ " รอให้เด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบที่อยู่ในถุงให้ถูกต้องว่าเป็นอะไร หลังจากนั้นถามเด็กว่า "หนูรู้ได้อย่างไรคะว่ามี (ชื่อวัตถุทดสอบ) อยู่ในถุงใบนี้" รอให้เด็กตอบ แต่ถ้าเด็กไม่ตอบทันทีหรือลังเลในการตอบ ผู้ทดสอบจะถามคำถามทางเลือกเด็กต่อไปว่า

"หนูรู้เพราะครูบอกหนูใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะหนูมองเห็นใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะหนูจับได้ใช่หรือไม่คะ" รสให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่
 "หนูรู้เพราะสิ่งนี้ใช่หรือไม่คะ" รสให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้ 1 คะแนน ถ้าเด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบถูกต้องและให้เหตุผลถูกต้องตรงตามวิธีที่กำหนดให้

ให้ 0 คะแนน ถ้าเด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบถูกต้องแต่ให้เหตุผลผิดจากวิธีที่กำหนดให้

เหตุผลที่ถูกต้องคือ หนูรู้เพราะคุรบอก

เวลาที่ใช้ในการทดสอบ

เวลาที่ใช้ในการทดสอบประมาณ 30 วินาที

คู่มือการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัส

ลักษณะทั่วไปของแบบทดสอบ

แบบทดสอบชุดนี้เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถของเด็กในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัส โดยใช้วัตถุทดสอบที่เด็กรู้จักและคุ้นเคยมาใช้ในการทดสอบร่วมกับการบันทึกคำตอบที่ได้รับจากการถามคำถามเด็ก ซึ่งมีวิธีในการดำเนินการทดสอบดังนี้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ

1. ถุงผ้าทึบ 1 ใบ
2. วัตถุทดสอบ 3 ชนิด

คำถามที่ใช้ในการทดสอบ

คำถามที่ใช้ในการทดสอบแบ่งออกเป็น

1. คำถามปลายเปิดที่ให้เด็กตอบว่า วัตถุทดสอบที่อยู่ในถุงเป็นวัตถุทดสอบอะไร และเมื่อเด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบถูกต้องเด็กจะได้รับคำถามปลายเปิดต่อไป โดยถามถึงเหตุผลให้เด็กตอบว่าเด็กรู้ได้อย่างไรว่ามีวัตถุทดสอบที่เด็กตอบมานั้นอยู่ในถุง

2. คำถามปลายปิดที่ให้เด็กเลือกตอบในกรณีที่เด็กไม่ยอมตอบเหตุผลโดยทันทีหรือลังเลในการตอบเหตุผล โดยผู้วิจัยจะใช้คำถามปลายปิดในการสอบถามเหตุผลเด็ก ให้เด็กเลือกตอบว่าใช่หรือไม่ใช่ ในคำถามทางเลือก 4 คำถาม

ในการทดสอบ ผู้วิจัยจะใช้คำถามทำนองเดียวกันนี้ในการทดสอบวัตถุแต่ละชิ้น

การเตรียมการทดสอบ

1. การเตรียมอุปกรณ์ จัดวัตถุทดสอบ 3 ชนิดใส่กล่องกระดาษรวมกันไว้
2. เตรียมสถานที่ จัดมุมที่จะทำการทดสอบให้เป็นสัดส่วนแยกจากห้องเรียน เพื่อป้องกัน

การรบกวนจากเด็กคนอื่นในขณะทดสอบ

3. เตรียมผู้เข้ารับการทดสอบ จัดเด็กเข้ารับการทดสอบเป็นรายบุคคล สร้างความคุ้นเคยและเตรียมเด็กให้เข้าใจถึงวิธีการทดสอบ

การดำเนินการทดสอบ

เด็กแต่ละคนจะได้รับการทดสอบ 2 การทดสอบในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการสัมผัสโดยผู้วิจัยจะจัดลำดับของการทดสอบ 2 การทดสอบดังนี้

1. สุ่มวิธีการรับรู้ทั้ง 4 วิธีขึ้นมาตามลำดับก่อนหลังรวม 2 ครั้งแล้วทำการจดบันทึกวิธีการสัมผัสไว้ตามลำดับที่สุ่มมาได้

2. สุ่มวัตถุทดสอบในกลุ่มจากวิธีการสัมผัสขึ้นมาการทดสอบละ 1 ชิ้น แล้วทำการจดบันทึกไว้ตามชนิดของวัตถุทดสอบที่สุ่มมาได้

3. สุ่มคำถามทางเลือกทั้ง 4 คำถามขึ้นมาตามลำดับก่อนหลัง แล้วทำการจดบันทึกไว้ตามลำดับของคำถามที่สุ่มมาได้

4. ทดสอบเด็กแต่ละคนตามลำดับของการรับรู้แต่ละวิธีที่สุ่มมาได้

ตัวอย่างแบบทดสอบ

ผู้ทดสอบได้ทำความคุ้นเคยกับเด็ก แล้วบอกเด็กว่า "วันนี้ครูมีของมาให้หนูทาส เราจะมาเล่นทาสอะไรเอ๋ยกัน ก่อนอื่นเรามาตกลงกันก่อนว่า เมื่อคุณครูเอามาให้หนูทาส ว่าเป็นอะไรนั้น หนูจะต้องทำตามคำสั่งที่ครูบอกเสียก่อน สิ่งสำคัญหนูจะต้องคอยฟังคำถามของครูให้ดีด้วยนะคะ"

ผู้ทดสอบวางถุงที่ใส่วัตถุทดสอบอยู่ข้างในไว้ข้างหน้าเด็ก แล้วบอกเด็กว่า "ในถุงใบนี้มีของอยู่ชิ้นหนึ่ง หนูบอกครูว่าในถุงใบนี้มีของอะไรอยู่ " ครูไม่อนุญาตให้หนูเปิดถุงดูแต่ครูอนุญาตให้หนูเอามือใส่ลงไปจับของที่อยู่ในถุงได้ รอให้เด็กเอามือใส่ลงไปจับวัตถุทดสอบที่อยู่ในถุง แล้วถามชื่อวัตถุทดสอบที่อยู่ในถุงให้ถูกต้องว่าเป็นอะไร หลังจากนั้นให้เด็กเอามือออกจากถุง แล้วถามเด็กว่า "หนูรู้ได้อย่างไรคะว่ามี(ชื่อวัตถุทดสอบ)อยู่ในถุงใบนี้" รอให้เด็กตอบ แต่ถ้าเด็กไม่ตอบทันทีหรือลังเลในการตอบ ผู้ทดสอบจะถามคำถามทางเลือกเด็กต่อไปว่า

"หนูรู้เพราะหนูจับได้ใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะครูบอกหนูใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะหนูมองเห็นใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

"หนูรู้เพราะสิ่งนี้ใช่หรือไม่คะ" รอให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้ 1 คะแนน ถ้าเด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบถูกต้องและให้เหตุผลถูกต้องตรงตามวิธีที่กำหนดให้

ให้ 0 คะแนน ถ้าเด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบถูกต้องแต่ให้เหตุผลผิดจากวิธีที่กำหนดให้

เหตุผลที่ถูกต้องคือ หนูรู้เพราะหนูจับได้

เวลาที่ใช้ในการทดสอบ

เวลาที่ใช้ในการทดสอบประมาณ 30 วินาที

คู่มือการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิง

ลักษณะทั่วไปของแบบทดสอบ

แบบทดสอบชุดนี้เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถของเด็กในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิง โดยใช้วัตถุทดสอบที่เด็กรู้จักและคุ้นเคยมาใช้ในการทดสอบร่วมกับการบันทึกคำตอบที่ได้รับจากการถามคำถามเด็ก ซึ่งมีวิธีในการดำเนินการทดสอบดังนี้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ

1. ถุงผ้าทึบ 1 ใบ
2. วัตถุทดสอบ 3 ชนิด

คำถามที่ใช้ในการทดสอบ

คำถามที่ใช้ในการทดสอบแบ่งออกเป็น

1. คำถามปลายเปิดที่ให้เด็กตอบว่า วัตถุทดสอบที่อยู่ในถุงเป็นวัตถุทดสอบอะไร และเมื่อเด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบถูกต้องเด็กจะได้รับคำถามปลายเปิดต่อไป โดยถามถึงเหตุผลให้เด็กตอบว่าเด็กรู้ได้อย่างไรว่ามีวัตถุทดสอบที่เด็กตอบมานั้นอยู่ในถุง
2. คำถามปลายปิดที่ให้เด็กเลือกตอบในกรณีที่เด็กไม่ยอมตอบเหตุผลโดยทันทีหรือลังเลในการตอบเหตุผล โดยผู้วิจัยจะใช้คำถามปลายปิดในการสอบถามเหตุผลเด็ก ให้เด็กตอบเลือกว่าใช่หรือไม่ใช่ ในคำถามทางเลือก 4 คำถาม

ในการทดสอบ ผู้วิจัยจะใช้คำถามทำนองเดียวกันนี้ในการทดสอบวัตถุแต่ละชิ้น

การเตรียมการทดสอบ

1. การเตรียมอุปกรณ์ จัดวัตถุทดสอบ 3 ชนิดใส่กล่องกระดาษรวมกันไว้
2. เตรียมสถานที่ จัดมุมที่จะทำการทดสอบให้เป็นสัดส่วนแยกจากห้องเรียน เพื่อป้องกันการรบกวนจากเด็กคนอื่นในขณะทดสอบ
3. เตรียมผู้เข้ารับการทดสอบ จัดเด็กเข้ารับการทดสอบเป็นรายบุคคล สร้างความคุ้นเคย

และเตรียมเด็กให้เข้าใจถึงวิธีการทดสอบ

การดำเนินการทดสอบ

เด็กแต่ละคนจะได้รับการทดสอบ 2 การทดสอบในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการอ้างอิง โดยผู้วิจัยจะจัดลำดับของการทดสอบ 2 การทดสอบดังนี้

1. สุ่มวิธีการรับรู้ทั้ง 4 วิธีขึ้นมาตามลำดับก่อนหลังรวม 2 ครั้งแล้วทำการจดบันทึกวิธีการอ้างอิงไว้ตามลำดับที่สุ่มมาได้
2. สุ่มวัตถุทดสอบในกล่องของวิธีการอ้างอิงขึ้นมาการทดสอบละ 1 ชิ้น แล้วทำการจดบันทึกไว้ตามชนิดของวัตถุทดสอบที่สุ่มมาได้
3. สุ่มคำถามทางเลือกทั้ง 4 คำถามขึ้นมาตามลำดับก่อนหลัง แล้วทำการจดบันทึกไว้ตามลำดับของคำถามที่สุ่มมาได้
4. ทดสอบเด็กแต่ละคนตามลำดับของวิธีการรับรู้แต่ละวิธีที่สุ่มมาได้

ตัวอย่างแบบทดสอบ

ผู้ทดสอบได้ทำความคุ้นเคยกับเด็ก แล้วบอกเด็กว่า "วันนี้ครูมีของมาให้หนูทาส เราจะมาเล่นทาสอะไรเอ๋ยกัน ก่อนอื่นเรามาตกลงกันก่อนว่า เมื่อคุณครูเอามาให้หนูทาส ว่าเป็นอะไรนั้น หนูจะต้องทำตามคำสั่งที่ครูบอกเสียก่อน สิ่งสำคัญหนูจะต้องคอยฟังคำถามของครูให้ดีด้วยนะละ"

ผู้ทดสอบวางถุงที่ใส่วัตถุทดสอบอยู่ข้างในไว้ข้างหน้าเด็กพร้อมกับวางวัตถุชิ้นนำไว้ข้างหน้าถุงที่ใส่วัตถุทดสอบ แล้วบอกเด็กว่า "ในถุงใบนี้มีของอยู่ชิ้นหนึ่ง ครูไม่อนุญาตให้หนูเปิดถุงดูหรือเอามือจับของที่อยู่ในถุง แต่ครูจะให้หนูบอกครูว่าในถุงใบนี้มีของอะไรอยู่จากการที่หนูเห็นสิ่งนี้ถามเด็กว่าสิ่งนี้คืออะไรละ รอให้เด็กตอบชื่อของวัตถุชิ้นนำให้ถูกต้องแล้วบอกเด็กว่า ของที่อยู่ในถุงใบนี้จะเป็นของที่ใช้ใส่ในสิ่งนี้ "หนูบอกครูว่าในถุงใบนี้มีของอะไรอยู่ " รอให้เด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบที่อยู่ในถุงให้ถูกต้องว่าเป็นอะไร หลังจากนั้นถามเด็กว่า "หนูรู้ได้อย่างไรละว่ามี(ชื่อวัตถุทดสอบ)อยู่ในถุงใบนี้ " รอให้เด็กตอบ แต่ถ้าเด็กไม่ตอบทันทีหรือลังเลในการตอบ ผู้ทดสอบจะถามคำถามทางเลือกเด็กต่อไปว่า

"หนูรู้เพราะสิ่งนี้ใช่หรือไม่คะ" รสให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่
 "หนูรู้เพราะครูบอกหนูใช่หรือไม่คะ" รสให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่
 "หนูรู้เพราะหนูมองเห็นใช่หรือไม่คะ" รสให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่
 "หนูรู้เพราะหนูจับได้ใช่หรือไม่คะ" รสให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้ 1 คะแนน ถ้าเด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบถูกต้องและให้เหตุผลถูกต้องตรงตามวิธีที่กำหนดให้

ให้ 0 คะแนน ถ้าเด็กตอบชื่อของวัตถุทดสอบถูกต้องแต่ให้เหตุผลผิดจากวิธีที่กำหนดให้

เหตุผลที่ถูกต้องคือ หนูรู้เพราะสิ่งนี้

เวลาที่ใช้ในการทดสอบ

เวลาที่ใช้ในการทดสอบประมาณ 30 วินาที

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวดวงใจ ลิมตโสภณ
เกิดวันที่	9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2508
สถานที่เกิด	จ.กรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	29/95 ถ.เรวดี ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2527	ม.6(แผนกวิทยาศาสตร์) จากโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย
พ.ศ.2531	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (การพยาบาลและผดุงครรภ์) รพ.รามธิบดี จากมหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ.2538	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พัฒนาความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อของเด็ก

บทคัดย่อ

ของ

ดวงใจ ลิมตโสภณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

มกราคม 2539

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา พัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็น การบอก การสัมผัสและการอ้างอิง และเปรียบเทียบพัฒนาการดังกล่าวตามความแตกต่างของระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบไว้เหตุผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กอายุ 3-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวนทั้งสิ้น 160 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบไว้เหตุผลและแบบทดสอบวัดความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อที่แบ่งออกเป็น 4 แบบตามชนิดของแหล่งความเชื่อคือ มองเห็น, บอก, สัมผัสและอ้างอิง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์แบบไค-สแควร์, การวิเคราะห์แบบโคจรพรรณนัยและแนมคีนีมาร์

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. พัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นจะเริ่มพบเมื่อเด็กมีระดับอายุ 4 ปี จากการสัมผัสและการอ้างอิงจะเริ่มพบเมื่อเด็กมีระดับอายุ 5 ปี และจากการบอกจะเริ่มพบเมื่อเด็กมีระดับอายุ 6 ปี พัฒนาการความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากทุกวิธีจะพัฒนาไปตามระดับอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เด็กอายุ 3, 4 และ 5 ปีจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากแต่ละวิธีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในเด็กระดับอายุ 6 ปี เด็กอายุ 3 ปีจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นแตกต่างจากการอ้างอิง เด็กอายุ 4 ปีจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการมองเห็นและการสัมผัสแตกต่างจากการอ้างอิง เด็กอายุ 5 ปีจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอกแตกต่างจากการมองเห็น, การอ้างอิงและการสัมผัส

3. ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบไว้เหตุผลจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก, การสัมผัสและการอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นจากการบอก เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบไว้เหตุผลมากจะมีความสามารถในการกำหนดแหล่งความเชื่อจากการบอก การสัมผัสและการอ้างอิงดีกว่าจากเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบไว้เหตุผลน้อย

**THE DEVELOPMENT OF THE ABILITY TO IDENTIFY THE SOURCES
OF CHILDREN'S BELIEFS**

AN ABSTRACT

BY

DUANGJAI LINTASOPON

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master Education degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University**

January 1996

The purposes of this research were to study the development of ability to identify the sources of children's beliefs by seeing, telling, feeling and inference and to compare them with the different levels of reasoning-oriented child-rearing practice. The subjects were 160 kindergartens 1-3 and Prathomsuksa 1 pupils (3 - 6 years old) by Multistage Random Sampling from private schools in Bangkok Metropolitan area. The instruments for collecting data consisted of two sets : A questionnaire of reasoning-oriented child-rearing practice and the test of ability to identify the sources of their beliefs. The test was divided into four tests according with type of sources: seeing, telling, feeling and inference. The data were analyzed by Chi-square test, Cochran Q test and McNemar test.

The results were as follows :

1. The development of the ability to identify the sources of their beliefs by seeing were found in the children at the age of four; by feeling and inference at the age of five and by telling at the age of six. Their ability was significantly found to increase by age.

2. Three, four and five year-old children's ability to identify the type of sources of their beliefs was significantly different. But there were no differences in the children at the age of six. Three year-old's ability to identify the sources of their beliefs by seeing was significantly different from that by inference . Four year-old's ability to identify the sources of their beliefs by seeing and feeling was significantly different from that by inference. Five year-old's ability to identify the sources of their beliefs by seeing, feeling and inference was significantly different from that by telling.

3. The level of reasoning-oriented child-rearing practice significantly correlated with the ability to identify the every type of sources of their beliefs but seeing. The children from higher reasoning-oriented child-rearing practice families significantly performed better than those from the lower reasoning-oriented child-rearing practice families in the sources of beliefs by telling, feeling and inference.